

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Katedra pedagogiky

Diplomová práce

Mgr. Blanka Čigášová

Autoevaluace na ZŠ a její využití v praxi

Self-Evaluation in the Elementary Schools and its Use in Practice

Praha 2017

Vedoucí práce: Doc. RNDr. Jana Straková, Ph.D

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování *doc.RNDr. Janě Strakové, Ph.D.* za její cenné rady, připomínky, flexibilitu a trpělivost při vedení mé diplomové práce. Poděkování patří také mému manželovi a dětem za podporu.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval(a) samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze, dne 13. července 2017

[vlastnoruční podpis]

.....

Jméno a příjmení

Klíčová slova (česky)

Autoevaluace, evaluace, evaluační nástroje, kritéria kvality, základní škola, dotazník, empirický výzkum, rodiče, Česká republika.

Klíčová slova (anglicky):

Self-evaluation, evaluation, evaluation tools, quality criteria, elementary school, questionnaire, empirical research, parents, Czech Republic.

Abstrakt (česky)

Tématem mé diplomové práce bylo vytvořit a ověřit autoevaluační nástroj podle požadavků konkrétní školy, který by zjišťoval spokojenost rodičů žáků I. stupně základní školy. Z analýzy vyplynulo, že stávající dostupné nástroje jsou příliš složité, časově náročné a používají nevyhovující software. Navíc žádný z nástrojů zatím nereflektuje změnu hodnotících kritérií České školní inspekce, která nově využívá pro hodnocení škol (model „Kvalitní škola“). Z těchto důvodů jsem se pokusila připravit vlastní autoevaluační nástroj, který by výše uvedené požadavky splňoval. Nejdřív jsem vytvořila on-line dotazník, ve kterém jsem jednotlivé položky propojila na nová kritéria ČŠI. Následně jsem jej otestovala v rámci šetření zaměřeného na rodiče žáků IV. ročníku školy. Velikou pozornost jsem věnovala zpracování požadovaných výstupů, abych ověřila, zda navržený dotazník splňuje funkci autoevaluačního nástroje a získala podněty pro finální úpravu dotazníku. K jednotlivým kritériím „Kvalitní školy“ jsem navíc připravila návrhy rámcových doporučení a vypracovala jednoduchý postup jejich využití ke zlepšování práce školy. Nástroj jsem nakonec představila vedení školy, které jej posoudilo jako vhodný a užitečný. Domnívám se, že výsledky mé diplomové práce mohou být podnětné i pro další školy, které zamýšlejí realizovat hodnocení spokojenosti rodičů.

Abstract (in English):

The topic of my dissertation was to create and verify the self-evaluation tool according to the real request of the concrete elementary school. The tool had to assess the satisfaction of the parents of the pupils, which attend the first school. The analysis showed that the existing self-evaluation tools are very complicated, time-consuming and use inadequate software solutions. Moreover they do not reflect the recent change of the criteria that are now used for school evaluation by the Czech School Inspectorate (the Quality School Model). As a result I tried to create the new self-evaluation tool that would fulfil the above mentioned requirements. First of all I designed the online questionnaire with the questions linked to the criteria of the Czech School Inspectorate. The close attention was paid on the data processing to validate whether the questionnaire serves as a self-evaluation tool. In addition the possibilities for improvement of questionnaire design were searched during the data processing. Furthermore I proposed the framework measures for each criterion of Quality School Model and developed simple method of using them for school improvements. Finally I presented the tool to the school management which considered it suitable and useful. In my opinion the results of dissertation can be inspiring for other schools that plan to introduce parent satisfaction assessments.

OBSAH

1	ÚVOD	1
2	AUTOEVALUACE.....	4
2.1	POJEM HODNOCENÍ, EVALUACE, AUTOEVALUACE.....	4
2.2	VZTAH INTERNÍ A EXTERNÍ EVALUACE	8
2.3	AUTOEVALUACE V ČR PRÁVNÍ RÁMEC A ZÁKLADNÍ DOKUMENTY	9
2.4	DOPORUČENÍ OECD.....	11
2.4.1	<i>Doporučení pro Českou republiku.....</i>	<i>11</i>
2.4.2	<i>Obecná doporučení pro hodnocení ve vzdělávání.....</i>	<i>12</i>
2.5	PLÁNOVAT AUTOEVALUACE, MODEL Y KVALITY.....	14
2.5.1	<i>Plánování autoevaluace.....</i>	<i>15</i>
2.5.2	<i>Transformace výsledků a cyklus autoevaluace.....</i>	<i>19</i>
2.6	PROJEKT CESTA KE KVALITĚ	20
2.6.1	<i>Anketa pro rodiče</i>	<i>23</i>
3	KRITÉRIA KVALITY ČŠI, MODEL KVALITNÍ ŠKOLY.....	25
4	VÝZKUM	29
4.1	TÉMA VÝZKUMU.....	29
4.2	DEFINOVÁNÍ POTŘEB ŠKOLY	29
4.3	CÍLE VÝZKUMU	30
4.4	PLÁN VÝZKUMU.....	31
4.5	ANALÝZA DOSTUPNÝCH NÁSTROJŮ	31
4.6	OPERACIONALIZACE MODELU KVALITNÍ ŠKOLY	32
4.6.1	<i>Příklad operacionalizace konkrétního kritéria.....</i>	<i>37</i>
4.7	STANOVENÍ VÝZKUMNÉHO SOUBORU	38
4.8	VÝBĚR METODY VÝZKUMU	38
4.9	STRUKTURA DOTAZNÍKU	41
4.10	TVORBA OTÁZEK.....	44
4.11	TYPY OTÁZEK.....	45
4.12	ZPRACOVÁNÍ VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKU	46
4.13	PILOTNÍ TESTOVÁNÍ.....	47
4.14	PŘEDVÝZKUM.....	47

4.15	VYHODNOCENÍ PŘEDVÝZKUMU	47
4.16	NÁVRH DOPORUČENÍ PRO KONEČNOU PODOBU DOTAZNÍKU	61
4.17	TRANSFORMACE VÝSLEDKŮ DO KONKRÉTNÍCH OPATŘENÍ.....	65
4.18	PŘEDLOŽENÍ VÝZKUMU VEDENÍ ŠKOLY	66
5	DISKUSE A ZÁVĚR.....	68
6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:	71
	PŘÍLOHA 1.....	I
	PŘÍLOHA 2.....	VI
	PŘÍLOHA 3.....	XIII

Předmluva

Vzdělávání patří v současnosti k významným politickým prioritám každé rozvinuté země. Do diskusí o jeho kvalitě se zapojují nejen představitelé vlád, politických stran a různé vzdělávací instituce, ale také samotní účastníci vzdělávacích aktivit a široká veřejnost. Každá z těchto skupin nahlíží kvalitu vzdělávání z trochu odlišného úhlu pohledu.

Kvalita vzdělávání na školách v České republice je sice mnoho diskutovaným, ale stále ne úplně doceněným tématem našeho školství. Soustavný a systematický monitoring ukazatelů kvality je naprosto nezbytným předpokladem pozitivního růstu úrovně školního vzdělávání v našem státě a v kontextu globalizace, rozvoje informační společnosti, znalostní ekonomiky, zvyšování konkurenceschopnosti a v časech možných ekonomických a jiných krizí tato skutečnost vystupuje do popředí ještě naléhavěji. Obecně se zvyšující nároky na lidské dovednosti se musí zrcadlit v odpovídajícím, propracovaném a strukturovaném systému vzdělávání. Bohužel však skutečnost za těmito trendy značně pokulhává.

Po téměř 28 letech od nastolení demokratického systému v naší zemi jsme ve srovnání s vyspělými státy stále na počátku cesty. Ačkoli bylo v oblasti školství provedeno mnoho změn a reforem, jedná se vždy v souhrnu spíše o dílčí aktivity než o systematické prosazování uceleného systému. Z pohledu státu se bohužel příliš nedaří uvádět do praxe novou vizi našeho vzdělávacího systému předloženou v Bílé knize a navazujících strategických dokumentech.

Otázkou, která se nezbytně vnučuje, je, proč se tento záměr nedaří uskutečňovat? Zde by pochopitelně byla na místě rozsáhlá analýza různých vlivů, názorů a pohledů, avšak o to nyní nejde. Jasnou a shrnující příčinou tohoto stavu se zdá být to, že se naše země a její občané stále demokracii teprve učí, a proto podobně jako se naše politická scéna zmítá v různých turbulencích, školství jen zrcadlí stav celé společnosti. Odpovědnost za své životy, spolurozhodování a správu věcí veřejných stále nemáme dostatečně zažitou a především tápeme v tom, jak je sami uchopit. V prostředí školy se tato skutečnost odráží především v různých často zcela protichůdných pohledech na její poslání.

V obecném povědomí je bohužel škola stále hluboce zakořeněna jako nepřilíš příjemné místo spojené především s povinnostmi, kde informace proudí pouze

jednosměrně jakožto nutný přísun poznatků od učitelů k žákům. Úkolem následujících let tedy je, abychom tento hluboce zakořeněný tradiční pohled dokázali překonat a začali školu vnímat jako instituci podporující osobní růst žáků jako budoucích občanů sebevědomého demokratického státu.

1 Úvod

Jako své velmi skromné přispění k pozvolnému přetváření školy v moderní demokratickou instituci beru i tuto práci týkající se problematiky autoevaluace. Téma kvality vzdělávání je pro mne zajímavé hned z několika důvodů. Jednak z pohledu rodiče a mé osobní zkušenosti s fungováním základní školy a jednak z pohledu mé pracovní zkušenosti. Jako zaměstnanec Českého statistického úřadu jsem totiž byla přítomna procesu zavádění standardů kvality do této státní instituce podle mezinárodně uznávaných modelů kvality.

Téma mé práce postupně uzrávalo, než došlo současné podoby. Důvodem toho bylo několik objektivních skutečností: zaprvé šlo o nešťastné zrušení povinné autoevaluace, původně zakotvené ve vyhlášce č. 15/2005 Sb. a školském zákoně. Důvodem zrušení této povinnosti v roce 2012 byly protesty ředitelů škol, kteří poukazovali na nedostatečnou metodickou podporu ze strany státu, a velké administrativní zatížení, které jim nová povinnost způsobovala. Domnívám se, že toto nekoncepční rozhodnutí MŠMT značně poškodilo celý proces zavádění autoevaluace do škol a v souhrnu představuje velký krok zpět. V současnosti je tedy provádění autoevaluace ponecháno zcela na vlastním uvážení školy a výsledkem bohužel je, že značná část škol tyto aktivity prakticky ukončila a chybí tak podstatný díl informací z interního hodnocení škol, které je jedním ze základních zdrojů pro posuzování kvality systému vzdělávání v České republice.

Dále při studiu dostupných materiálů týkajících se interního hodnocení škol jsem zjistila, že existující autoevaluační nástroje většinou kladou na ředitele velmi vysoké odborné i časové nároky. Vyžadují od nich, aby měli zkušenosti s přípravou, zpracováním a vyhodnocováním statistických metod, byli si schopni zvolit a aplikovat vhodný model kvality (např. TQM, EFQM, ISO norma), posuzovat chod instituce pomocí SWOT analýzy apod. Ředitelé, kteří i tak plní rozsáhlou agendu dalších úkolů, často nejsou schopni těmto požadavkům dostát. Zmiňované modely kvality byly navíc původně vytvořeny pro podnikatelské subjekty a jejich aplikace do prostředí škol je často velmi problematická, nesrozumitelná a vyžaduje dodatečné finanční prostředky.

Dalším podnětem pro výběr tohoto tématu byl můj zájem blíže prozkoumat nová kritéria kvality České školní inspekce, tj. model „Kvalitní škola“, platná od školního roku

2015/2016. Je to první oficiální a ucelený model kvality škol od roku 1989, který by mohl naplnit očekávání nastolená v Bílé knize a Strategii 2020.

Empirická část mé práce si klade za cíl vytvořit a ověřit jednoduchý autoevaluační nástroj, který umožní hodnocení školy rodiči žáků I. stupně dle požadavků konkrétní školy s tím, že tato zpětná vazba bude školou využitelná v rámci autoevaluace. Hodnocené aspekty práce školy přitom vycházejí z nových kritérií České školní inspekce.

Tento nástroj ověřím v rámci předvýzkumu, který bude zaměřen na rodiče žáků 4. tříd. Proč právě rodiče žáků 4. tříd? Z konzultací s vedením hodnocené školy totiž vyplynulo, že odchody žáků na víceletá gymnázia v 5. ročnících jim způsobují nemalé organizační problémy. V tomto kontextu se mi jevílo jako nejvhodnější oslovit právě ty rodiče, kteří již vědí, zda budou usilovat o přechod svého dítěte na víceleté gymnázium a zároveň mají dostatečnou zkušenost s fungováním školy. A tedy získat i názory těch rodičů, kterým pravděpodobně na vzdělání jejich dítěte nejvíce záleží, jsou připraveni se v něm angažovat a zároveň patří mezi ty nejvíce kritické.

Výsledný nástroj by potom byl pro školu využitelný více způsoby. Jednak jako obecná zpětná vazba od všech rodičů a jednak jako možnost zjištění názorů těch rodičů, kteří plánují, že jejich dítě školu opustí. A jelikož je v zájmu školy předčasné odchody žáků co nejvíce eliminovat, může tento nástroj využít v rámci strategie, která by mohla rozhodnutí této skupiny rodičů případně ještě zvrátit. Má práce se tedy nezabývá oblastmi negativního dopadu předčasných odchodů na ZŠ, ale pouze navrhuje autoevaluační nástroj, který mimo jiné umožňuje zjišťovat názory rodičů, kteří se rozhodli pro přestup svého dítěte na jinou školu.

V práci se dále budu věnovat problematice transformace zjištěných výsledků do reálné praxe školy. Za tímto účelem plánuji připravit návrhy rámcových doporučení, která by škole umožnila zahájit diskusi o konkrétních opatřeních. Navrhovaná doporučení pochopitelně nemají ambici vyčerpávajícím způsobem pokrýt jednotlivé oblasti fungování školy. Mají však sloužit jako rychlé vodítko, jakým směrem by se snahy o jejich zlepšení mohly ubírat. Tímto také uskutečním svůj záměr poskytnout vedení školy nástroj, který bude co nejkomplexnější.

Práce je členěna do několika částí. V teoretické části budou probírána základní témata autoevaluace: pojmy, význam, typy, plánování, právní rámec, doporučení OECD k autoevaluaci, dále již vytvořené evaluační nástroje a metodiky v rámci projektu Cesta ke

kvalitě a konečně nová kritéria hodnocení školy Českou školní inspekcí (tj. model „Kvalitní školy“). V empirické části práce bude detailně popsán postup a metody vytváření autoevaluačního nástroje, včetně ověření jeho vhodnosti na základě výsledků předvýzkumu. Nástroj bude připraven na základě reálných požadavků konkrétní základní školy, která co do počtu žáků patří mezi ty velké (v rámci zachování anonymity školy však nebudu uvádět žádné bližší údaje, které by mohly vést k její identifikaci).

2 Autoevaluace

2.1 Pojem hodnocení, evaluace, autoevaluace

V odborné literatuře nalezneme různé definice pojmu autoevaluace. Z domácích zdrojů jsou nejčastěji citované: Průcha 1996, Nezvalová 2002, Vašťáková 2006, Pol 2007. Abychom si tento termín lépe ujasnili, musíme se nejprve obrátit do minulosti a k jeho etymologii.

Slovo pochází z angličtiny a jeho základem je sloveso „evaluate“, mezi jeho nejčastěji užívaná synonyma patří „assess“ a „appraise“. Jak v české, tak i anglické terminologii rozlišujeme tedy obecně mezi evaluací (*Evaluation*) a hodnocením (*Assessment*).

Přehledným způsobem oba pojmy porovnává (Nezvalová, 2002):

HODNOCENÍ (neřízené hodnocení)	EVALUACE (řízené hodnocení)
Kritéria: <ul style="list-style-type: none"> ▪ nejsou vymezena; ▪ indikátory výkonu nejsou stanoveny explicitně; ▪ nejsou sdílena mezi partnery. 	Kritéria: <ul style="list-style-type: none"> ▪ jsou vymezena explicitně a odsouhlasena; ▪ jsou stanoveny specifické oblasti priorit založené na vymezených cílech; ▪ jsou formulovány indikátory výkonu.
Evaluační plán: <ul style="list-style-type: none"> ▪ není přesně stanoven; ▪ není jasné, co kdo bude dělat; ▪ není konzistentní s cíli; ▪ není připravován záměrně, je použit v případě potřeby. 	Evaluační plán: <ul style="list-style-type: none"> ▪ je strukturovaný; ▪ je daná jasná odpovědnost; ▪ jsou definovány explicitní vztahy s cíli; ▪ vyžaduje detailní plánování.
Metody: <ul style="list-style-type: none"> ▪ nejsou předem stanoveny; ▪ metody jsou nekonzistentní; ▪ nepromyšlená analýza dat. 	Metody: <ul style="list-style-type: none"> ▪ systematické; ▪ přesně určené zdroje dat; ▪ použit reprezentativní vzorek; ▪ evaluační nástroje odpovídají metodám použitým pro sběr dat; ▪ systematická analýza dat; ▪ vypracování zprávy.

Hodnocení je pojem „starší“ a běžně zaužívaný v pedagogické literatuře, zatímco pojem evaluace se u nás začal objevovat až po roce 1990¹. Dle Průchy (1996) se termín hodnocení častěji užívá v širších kontextech běžné školní praxe, např. hovoří se o

¹ „Původní význam evaluace byl spatřován v jeho možnostech intervenovat do sféry společenského života při řešení sociálních problémů, identifikovat jejich příčiny, navrhnout a aplikovat konkrétní opatření a vyhodnocovat očekávané změny. Historické kořeny má evaluace v sociálních disciplínách rozvíjejících se v padesátých letech 20. století v USA.“ (Seberová, 2010)

hodnocení žáků, práce učitelů apod. V tomto smyslu by bylo potom možné s výše uvedenou tabulku polemizovat. Existuje i řízené hodnocení, které však není evaluací. Má podobné atributy, tj. může mít předem stanovená kritéria, hodnotící plán i promyšlenou analýzu dat atd. Avšak na rozdíl od evaluace je zaměřeno pouze na hodnocení výsledků a proces ho zajímá jen okrajově. V evaluaci jde více o poznání a pochopení celého procesu (posuzování celku), o diskuzi a spolupráci aktérů, kteří vůči sobě nevystupují hierarchicky ale spíše jako partneři.

Ve stejném smyslu tedy bývá v zahraniční literatuře termín *Assessment* vztahován k procesu získávání informací jako podkladů k vyjadřování hodnotících soudů, zjišťování, ověřování vědomostí a dovedností např. metodami ústního či písemného zkoušení, testování apod. V českém pedagogickém kontextu mu nejvíce odpovídá obsah pojmu školní nebo pedagogické hodnocení. *Evaluation* je naproti tomu formou vyjádření hodnotícího soudu, posouzení dosažené úrovně kvality apod. a svým významem více odpovídá systematickému, řízenému a kontrolovanému zjišťování a posuzování komplexních systémů vstupů, procesů a produktů programů, personálu a institucí za účelem strategického rozhodování o dalším průběhu jejich fungování (Seberová, Šustová, 2010). Za o něco vhodnější definici však považuji Scrivenovu:

„Evaluation is the process of determining merit, worth, or significance; an evaluation is a product of that process.“ (Scriven, 2007)².

Hodnocení se tedy vztahuje k nějakému objektu, který můžeme hodnotit podle určitých kritérií (objektivně či subjektivně stanovených). V tom smyslu je samozřejmě možné provádět hodnocení i sebehodnocení školy. K tomu uvádí Rýdl:

„Rozumíme-li sebehodnocení především jako formě sebereflexe práce učitelů a vychovatelů nebo celé školy, pak evaluace nepředstavuje pro školy a učitele „nic nového“, jen je to dnes jinak nazýváno. Dříve se hovořilo o sběru a výměně zkušeností, dnes se hovoří o posuzování a reflexi. Rozdíl je v systematickosti a předem stanovených kritériích a cílech hodnocení.“ (Rýdl, 1998)

Sebehodnocení je tedy podle tohoto chápání neplánované, nesystematické, necílené a nepravidelné hodnocení školní praxe, které nemá předem stanovená jasná kritéria.

Naproti tomu pojem vnitřní hodnocení školy odkazuje k termínu evaluace (autoevaluace), což je proces, který nelze stavět pouze na předem z vnějšku stanovených

² výkladový slovník (Cesta ke kvalitě, 2011) překládá a vysvětluje: M. Scriven definuje evaluaci jako „proces určování podstaty (merit), významu (worth) a hodnoty (value) věci, přičemž evaluace je produktem těchto procesů.“

hodnotách. Hlavním úkolem a smyslem autoevaluace je ale **zlepšení kvalit školy, tím, že pomocí autoevaluačních procesů hlouběji a širěji porozumíme procesům a jevům, které ve škole probíhají a jeví se.** Přičemž důležitým předpokladem pro jejich úspěšnost je přijetí vlastní odpovědnosti za kvalitu procesů, které ve škole probíhají a usilování o jejich zlepšování. (Seberová, Šustová, 2010).

Z trochu jiného pohledu se k autoevaluaci vyjadřuje Chvál a kol.(2012):

„Autoevaluace školy předpokládá účast lidí na širším dění ve škole, směřuje tuto účast k základním procesům a jevům školního fungování, v dobrém případě upíná pozornost na to hlavní, co se ve škole děje - učení a vyučování“.

Obraťme se ještě na zahraniční zdroje v oblasti evaluace, mezi nimiž bych velmi ráda zmínila názory britského odborníka na autoevaluaci Johna MacBeatha. Ten především jasně propojuje demokracii na školách s autoevaluací.

„...je třeba se ptát, nakolik školy slouží účelům demokratické společnosti, pokud si demokratické procesy samy neosvojily a nejsou jim oddány.“ (MacBeath 2004 In Chvál a kol., 2012)

Správná autoevaluace tedy má být demokratickým procesem, v jehož rámci vznikají na základě diskuse konsenzuální rozhodnutí ideálně všech aktérů školního života, jejichž společným cílem je, aby se škola zlepšovala, přičemž samotný proces je důležitější než výsledky.

Podle MacBeatha má autoevaluace dva **hlavní úkoly**:

1. iniciovat diskusi o cílech, prioritách a kvalitativních kritériích na úrovni školy a třídy,
 2. dosáhnout těchto cílů pomocí vhodných a snadno dostupných nástrojů.
- (zdroj Šlajchová, 2007)

Jaká by však měla autoevaluace být? Jak plyne i z výše uvedených definic, měla by být především:

- řízená a plánovaná,
- systematická a metodicky správná,
- navazující a pravidelná,
- spravedlivá (mít předem stanovená kritéria, která jsou přijata konsenzuálně),
- vypovídající a smysluplná (poskytuje výsledky využitelné pro rozvoj školy),
- jednoduchá a srozumitelná.

Příčemž poslední tři kritéria by měla být vzhledem k praktické povaze autoevaluace zdůrazněna. Proč? Pokud jednotliví aktéři toho procesu nebudou mít pocit, že jejich námaha je smysluplná, bude postrádat jasné a srozumitelné cíle nebo budou mít pocit, že jim není měřeno stejným metrem, nebudou napříště ochotní se do autoevaluace vůbec zapojovat nebo ji mohou různě sabotovat. Předpokladem pro dobrou autoevaluaci je tedy pozitivní motivace všech zúčastněných a nikoli odborné znalosti.

Evaluaci je také možné z různých hledisek třídit a klasifikovat³. Jedno z možných základních členění pochází od M. Scrivena⁴ (obecná teorie evaluace):

- evaluace programů (program evaluation),
- evaluace personálu (personnel evaluation),
- evaluace výkonů (performance evaluation),
- evaluace produktů (product evaluation),
- evaluace projektů, záměrů (proposal evaluation),
- evaluace politiky, strategie (policy evaluation),
- metaevaluace (metaevaluation).

(zprac. dle Průcha 1996)

Možných členění evaluace jako vědní disciplíny je více, nebudu je zde však uvádět. S ohledem na téma mé práce jsou však podstatná dělení z hlediska účelu (sumativní/formativní evaluace), z hlediska interpretace výsledků (normativní/kriteriální evaluace), z hlediska etapy (předběžná/průběžná/následná evaluace) a konečně z hlediska evaluátora (interní/externí evaluace), kterým se budu detailněji zabývat dále.

Závěrem této kapitoly bych shrnula výše uváděné poznatky takto: odborná česká terminologie v oblasti hodnocení a evaluace zatím ještě není definitivně ustálena. V praxi se nezdá, že se setkáváme s tím, že jsou pojmy sebehodnocení, vnitřní hodnocení a autoevaluace brány jako synonyma. V rámci mé práce budu především odlišovat pojmy hodnocení a evaluace. Hodnocení se v mém chápání zaměřuje primárně na výsledky a vede k vytváření hodnotících soudů, evaluace se primárně zaměřuje na proces a diskuzi a směřuje ke zlepšování kvality. Autoevaluaci si provádí škola sama, interní evaluaci může

³ V tomto směru se můžeme setkat se specifitějším pojmem pedagogická evaluace („educational evaluation“), jehož přehledné vymezení podává např. Průcha (1996) nebo Vašátková (2006).

⁴ jeden z „otců“ evaluace jako vědní disciplíny

pro školu provádět i externista. O externí evaluaci a její vazbě na interní budu podrobněji hovořit níže.

2.2 Vztah interní a externí evaluace

Tato kapitola se zaměří na vysvětlení pojmů a na vzájemný vztah obou forem evaluace ve vzdělávání. Jednoduše vysvětluje oba významy Rýdl (1998):

„Externí evaluace se vyznačuje zaměřením na celkové fungování systému školy jako instituce, tj. na její vnější stránku. Naproti tomu interní evaluace je zaměřena na hodnocení procesů probíhajících uvnitř školy.“

Oba pojmy si lépe vyjasníme, pokud se zaměříme na toho, kdo si evaluaci zadává a pro koho je určena. Interní evaluaci si zadává sama škola a je buď prováděna osobami přímo dotčenými chodem školy (žáci, učitelé, rodiče, zaměstnanci) a v tomto smyslu se jedná o autoevaluaci jako takovou anebo je prováděna někým mimo školu (např. externí odborník, jiná škola, v rámci peer review). Škola si však sama stanovuje cíle, metody i formy takového hodnocení a výsledky jsou určeny jen pro ni samotnou. Cílem interní evaluace je využít zjištěné informace k vlastnímu zlepšování školy.

Oproti tomu externí evaluace je zadávána vnějším subjektem, který stojí mimo školu. Může to být mezinárodní organizace, stát, státní instituce nebo zřizovatel. Daný subjekt potom také určuje kritéria, metody i výstupy konečného hodnocení školy a využívá je ke svým cílům, jako jsou např. mezinárodní srovnání, vyhodnocování efektivity školské soustavy na národní či regionální úrovni, porovnávání škol mezi sebou, vnější dohled nad činností školy apod. Externími hodnotiteli či evaluátory jsou v takovém případě mezinárodní organizace, stát, Česká školní inspekce, nevládní poradenská centra nebo zřizovatel.

Ve své práci rozlišuji mezi pojmy hodnotitel a evaluátor. Rozdíl v tom, kdo je spíše hodnotitel a kdo spíše evaluátor, spočívá v přístupu. Hodnotitel přistupuje k objektu hodnocení z pozice hierarchie, své metody a postupy stanovuje jednostranně, jejich naplňování prosazuje pomocí normativních aktů a v případě neplnění uplatňuje postihy. Evaluátor nevystupuje z pozice síly, kritéria hodnocení stanovuje na základě konsenzu, naplňování neprosazuje za pomoci normativních aktů a jejich neplnění nepostihuje.

Druhý způsob vychází z logiky, že objekt hodnocení lépe a ochotněji spolupracuje, pokud je zapojen do hodnocení na bázi dobrovolnosti, pokud souhlasí s hodnotícími

kritérii a hodnocení se podvoluje pro své vlastní „dobro“. Evaluátor je více partner a rádce, který objektu poskytuje pomoc a podporu a pobízí jej k aktivitě, jednostranně nepoukazuje na chyby a nedostatky, ale nabízí východiska. Druhý způsob je v posledních desetiletích uplatňován státními institucemi v oblasti vzdělávání ve vyspělých demokratických státech. (srov. Seberová - Malčík 2009, Pol 2007, Vašátková 2006, Rýdl 1998).

Přehledně hovoří o hodnocení Chvál a kol.:

„Pro to, aby bylo nastavení vztahu mezi vlastním hodnocením školy a hodnocením externím prospěšné ..., je pouhé znění zákona málo. Vyžaduje to vznik určité kultury, kultury vztahů důvěry mezi školami a externími orgány. To vyžaduje čas, upřesňování hodnotících metodik, jejich transparentnost a nabývací zkušenosti s jejich uplatňováním.“(Chvál a kol., 2012)

Zde je třeba poznamenat, že právní předpisy v ČR pojem autoevaluace neznají. Zákon hovoří pouze o „vlastním hodnocení škol“ a Česká školní inspekce podle zákona vykonává externí hodnocení vzdělávací soustavy.

Tím se dostáváme k otázce vztahu interní a externí evaluace. K tomu se příhodně vyjadřuje MacBeath, když říká, že pouze smysluplná a vzájemně provázaná kombinace interní a externí evaluace napomáhá vytváření kvalitní a efektivní školy a dále, že účinná a trvalá kombinace externí a interní evaluace škol je cílem, k němuž vzhlížejí evropské vzdělávací systémy (MacBeath 2006).

Ideálem, který jednoznačně zvyšuje efektivitu celé vzdělávací soustavy, je tedy propojení obou systémů. Přičemž externí evaluace má větší potenciál postihovat řadu (zejména výsledkových) ukazatelů práce školy, naproti tomu interní evaluace získává lépe relevantní data o pedagogických procesech školy a jejich příčinách (Pol, 2007).

2.3 Autoevaluace v ČR právní rámec a základní dokumenty

Jak jsem již uvedla výše, školský zákon (č. 561/2004 Sb.) pojem autoevaluace nezná. I v dalších základních dokumentech týkajících se základního vzdělávání se píše o autoevaluaci jako o vlastním hodnocení školy. Pro názornost uvádím texty v přehledné tabulce.

Název dokumentu	Změní příslušných částí (přesná citace)
Školský zákon, paragraf § 12:	(1) Hodnocení školy se uskutečňuje jako vlastní hodnocení školy a hodnocení Českou školní inspekcí. (2) Vlastní hodnocení školy je východiskem pro

<p>Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020, podkapitola 3.2.7 Modernizovat hodnocení na úrovni školy</p>	<p>zpracování výroční zprávy o činnosti školy.</p> <p>„V České republice existují dvě základní formy hodnocení škol, a to vlastní (vnitřní) hodnocení a hodnocení vnější prováděné Českou školní inspekcí a zřizovateli...“</p> <p>„Hlavním posláním hodnocení má být poskytování zpětné vazby v zájmu dalšího zlepšování výsledků jednotlivce a školy, tedy funkce formativní. To znamená motivovat příslušné aktéry k podávání lepších výkonů a vlastnímu zlepšování, a tak přispívat k větší odpovědnosti zúčastněných za výsledky.“</p> <p>„V následujícím období bude třeba systematicky zlepšovat povědomí všech aktérů o nabídce hodnoticích nástrojů a posilovat jejich schopnosti pro vytváření závěrů na základě evaluačních šetření.“</p>
<p>Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015-2020, str. 39-40</p>	<p>Hodnocení škol je v České republice realizováno jako externí hodnocení a vlastní hodnocení. V oblasti vlastního hodnocení škol jsou školám nabízeny evaluační nástroje vytvořené v rámci projektu IPn Cesta ke kvalitě. ČŠI aktuálně připravuje sérii nových metod, postupů a nástrojů pro hodnocení škol i vzdělávací soustavy jako celku, které mimo jiné zajistí větší propojení vlastního hodnocení školy a hodnocení externího prováděného ze strany ČŠI.“</p> <p>„Hlavním úkolem v nadcházejícím období bude vytvořit kritéria kvalitní školy, provázat je s kritérii hodnocení škol Českou školní inspekcí a umožnit tak lepší propojení externího hodnocení s vlastním hodnocením školy.“</p>
<p>Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 11.1 Struktura ŠVP pro základní vzdělávání a slovník používaných výrazů</p>	<p>2. Charakteristika školy: Další doporučené údaje: ...vlastní hodnocení školy (oblasti, cíle, kritéria, nástroje, časové rozvržení)....</p> <p>Vlastní hodnocení školy (autoevaluace školy) hodnocení sloužící k systematickému posuzování činnosti školy plánované ve školním vzdělávacím programu; výsledky vlastního hodnocení školy slouží jako zpětná vazba ke korekci vlastní činnosti a jako východisko pro další práci školy; vlastní hodnocení školy provádějí účastníci vzdělávacího procesu – vedení školy, učitelé, žáci; vlastní hodnocení školy je doporučená součást školního vzdělávacího programu, ve které školy vymezují cíle, nástroje a kritéria vlastního hodnocení a časové rozvržení</p>

Zákon i základní strategické dokumenty týkající se školního vzdělávání tedy vlastnímu hodnocení školy ve vztahu k externímu hodnocení ČŠI přiznávají rovnoprávnost. Vlastní hodnocení je vnímáno jako důležitá zpětná vazba, která vede ke zlepšování práce školy a k její větší zodpovědnosti. Zároveň dokumenty reflektují naléhavou potřebu zvyšovat povědomí

aktérů o vlastním hodnocení školy, o nabídce hodnotících nástrojů a posilovat jejich schopnosti v této oblasti. Zmiňují také projekt Cesta ke kvalitě jako zdroj potřebných nástrojů a metodiky pro autoevaluaci. A konečně stanovují ČŠI na nejbližší období povinnost připravit sérii nových metod, postupů a nástrojů pro hodnocení škol (včetně vytvoření kritérií kvalitní školy), které má zajistit větší propojení externího hodnocení s vlastním hodnocením škol.

2.4 Doporučení OECD

2.4.1 Doporučení pro Českou republiku

V letech 2011-2014 se ČŠI se zapojila do projektu OECD s názvem „*Review on Evaluation and Assessment Frameworks for Improving School Outcomes*“⁵. Cílem projektu bylo provést inventuru evaluačních a monitorovacích aktivit, které probíhají ve vzdělávacím systému. V rámci projektu bylo provedeno šetření potřeb a postojů tvůrců vzdělávací politiky, zřizovatelů, ředitelů a učitelů v oblasti evaluace a monitoringu. Výstupem byla závěrečná zpráva s názvem „*Posouzení evaluace a monitoringu v České republice*“ (Santiago a kol., 2012), která obsahovala soubor doporučení pro vzdělávací politiku v této oblasti. Tato zpráva vydaná v roce 2012 obsahuje mimo jiné také návrhy a opatření týkající se různých aspektů hodnocení na úrovni žáka, učitele, školy i celé vzdělávací soustavy, které vycházejí z mezinárodních zkušeností a ze srovnání s úspěšnými vzdělávacími systémy.

Zde přináším některá závěrečná doporučení týkající se vlastního hodnocení škol. Především zpráva ČR vyčítá absenci komplexního hodnotícího rámce, dále pak nestabilitu inspekčních kritérií. Zdůrazňuje nutnost propojit externí a vlastní hodnocení školy, přičemž je však třeba zajistit, aby kritéria byla podobná. Konstatuje, že neexistence předepsaného postupu pro vlastní hodnocení školy brání jeho úspěšnému zavádění do škol. Projekt Cesta ke kvalitě je podle zprávy pozitivní krok, ale chybí v něm nástroje na sledování výsledků a pokroku žáků. Školám by pomohla další podpora při zavádění vlastního hodnocení. Školy celkově potřebují více času, zdrojů a dalšího vzdělávání ke zvýšení kapacity ve vlastním hodnocení. ČŠI zpráva doporučuje, aby se více zaměřila na interní procesy zajišťování kvality

⁵ Zpráva o hodnotících rámcích pro zlepšení výsledků ve vzdělávání

ve škole. Závěrem konstatuje, že je třeba zlepšit dovednosti ředitelů škol, poskytnou jim v oblasti vlastního hodnocení potřebnou podporu a další vzdělávání.

Souhrnná zpráva OECD velmi výstižně popisuje problémy, které provází zavádění autoevaluace do škol. Jednou z nalezených slabín je jen malá podpora škol na této cestě. Z pohledu roku 2017 se toho bohužel mnoho nezměnilo. Projekt Cesta ke kvalitě, který vznikl s cílem podpořit školy v procesu autoevaluace, byl v r. 2012 ukončen a od té doby na něj nenavázala žádná podobná aktivita. ČŠI však v průběhu dalších let vytvořila model „Kvalitní školy“, který by měl plnit požadavek stabilních a neměnných kritérií hodnocení škol. Bohužel na propojení tohoto modelu s vlastním hodnocení škol zatím stále čekáme. Teprve v letošním roce zahájila ČŠI další projekt, který by měl vést mimo jiné k tomuto cíli.

2.4.2 Obecná doporučení pro hodnocení ve vzdělávání

OECD na závěr projektu „*Review on Evaluation and Assessment Frameworks for Improving School Outcomes*“ vydala souhrnnou publikaci s názvem: „*Synergies for better learning*“⁶ (OECD, 2013). Níže shrnuji základní body této obsáhlé publikace, které se týkají autoevaluace školy:

Vytváření podmínek pro evaluaci školy

Systematické hodnocení škol je zájmem celé společnosti. Je proto důležité, aby příslušné státní orgány věnovaly tomuto problému pozornost a vytvořily podmínky pro účinné zavádění evaluace do škol. OECD v této souvislosti doporučuje, aby se země zaměřily na následující oblasti: řízení, procedury, rozvoj evaluačních schopností škol, výstupy a využívání výsledků. K jednotlivým oblastem jsou níže stanoveny cíle pro jejich úspěšné naplnění.

a) Řízení:

- vyjasnit role a cíle evaluace škol a zapracovat je do širšího strategického rámce rozvoje škol,
- zajistit, aby evaluace škol byla zaměřena na relevantní oblasti a přinášela konkrétní výstupy,

⁶ Synergií k lepšímu vzdělávání: mezinárodní pohled na hodnocení ve vzdělávání, OECD, 2013

- vytvořit potřebu autoevaluace škol (např. požadavkem na strategické řízení škol),
- zajistit, aby externí hodnocení zohledňovalo „evaluační kulturu školy“,
- sladit externí hodnocení s autoevaluací škol.

b) Procedury:

- vytvořit celonárodně odsouhlasená kritéria kvality škol,
- zajistit zdroje pro autoevaluaci škol,
- zabezpečit dostatečné informace a analytické nástroje pro externí evaluaci,
- zajistit transparentnost procesů externí evaluace.

c) Rozvoj evaluačních schopností škol:

- propagovat důvěryhodnost externích hodnotitelů a posilovat jejich objektivitu a koherenci rozhodnutí,
- vytvořit podmínky pro rozvoj externích hodnotitelů,
- posilovat vědomosti ředitelů škol směřujících k provádění efektivní autoevaluace školy,
- podporovat zapojení všech žáků a zaměstnanců do autoevaluace školy,
- propagovat vzájemné učení škol.

d) Výstupy a využívání výsledků:

- poskytovat vhodné a kvalitní národní údaje, které je možné využít při autoevaluaci škol,
- podporovat širší využití výsledků externího hodnocení,
- posilovat systematické monitorování externí evaluace,
- zveřejňovat soubory ukazatelů výkonnosti škol a poskytovat k nim adekvátní kontextové informace.

Zásady efektivní autoevaluace školy

V letech 2001 až 2003 realizovala Stálá mezinárodní konference inspektorátů vzdělávání („SICI“) projekt zaměřený na efektivní autoevaluaci školy. Projekt zahrnoval 39 škol ze 14 různých zemí. Projekt identifikoval, že školy s velmi efektivní autoevaluací měly následující společné znaky:

- silné vůdcovství,
- sdílené a jasně pochopitelné cíle pro všechny aktéry školy,
- zapojení klíčových aktérů do autoevaluace a zlepšování školy,

- jasně stanovené a dobře komunikované postupy,
- autoevaluační aktivity zaměřující se na výsledky vzdělávání, výuku a zlepšování,
- podpora autoevaluace zaměstnanci,
- systematické, přísné a komplexní monitorovací a evaluační procesy,
- dobře naplánované mechanismy tvorby a zdokonalování opatření,
- optimální rovnováha mezi požadavky a podporou místních samospráv, školní inspekce a interním rámcem kvality,
- obecně silná infrastruktura podpory procesů autoevaluace ze strany národních nebo místních orgánů.

Faktory ovlivňující využívání údajů při autoevaluaci škol

Publikace definuje následující faktory ovlivňující využívání údajů v rámci autoevaluace školy:

a) charakteristika dat:

- kvalita dat (aktuálnost, přesnost, validita, relevance a spolehlivost),
- přístup k datům,
- nástroje využívání dat.

b) charakteristiky uživatelů:

- důvěra v data,
- znalost způsobu využití dat,
- motivace k využívání dat,

c) charakteristiky školy:

- dostatek času pro využití dat,
- zaměstnávání odborníka na využití dat,
- školení,
- spolupráce učitelů,
- využitelnost dat pro stanovené cíle a opatření,
- podpora využívání dat ze strany ředitele školy.

2.5 Plánovat autoevaluace, modely kvality

Následující kapitola si klade za cíl v několika jednoduchých krocích ukázat, jak by mělo probíhat plánování autoevaluace. Dále budou probírány modely kvality.

2.5.1 Plánování autoevaluace

V rámci plánování autoevaluace je třeba mít na paměti několik pravidel. Nejprve je třeba zodpovědět si otázky, za jakým účelem a pro koho autoevaluaci provádíme a jakými metodami toho chceme dosáhnout. Je třeba jasně stanovit cíle a to nejlépe v návaznosti na základní dokumenty školy, tedy její vizi a poslání. Jedná se především o koncepci rozvoje školy, ŠVP, dále např. plán práce, plán DVPP, preventivní program školy apod.

Odborná literatura doporučuje tyto otázky:

- V čem jsme dobří?
 - Jak můžeme dosáhnout lepších výsledků?
 - Kdo nám může pomoci?
- (Nezvalová, 2002)

Po zodpovězení těchto otázek následují další kroky, je třeba:

1/ poznat aktuální stav a vytipovat priority - nejprve je třeba analyzovat situaci ve škole, vytipovat si její silné/slabe stránky a vyjít přitom ze stanovených priorit (především z koncepce rozvoje školy), v této fázi je možné uplatnit některé prvky SWOT analýzy či brainstormingu, vhodné je do této práce zahrnout co největší počet osob (učitelé, zaměstnanci)

2/ stanovit oblasti a podoblasti - každá z vytipovaných priorit patří do nějaké oblasti, příp. jí odpovídá nějaké kritérium kvality vzdělávání (doporučuji vycházet z platného modelu „Kvalitní škola“)

3/ stanovit konkrétní cíle - v této fázi se konkrétně stanovuje, čeho má být dosaženo, cíle musí být realistické, ne příliš ambiciózní, měl by jich být úměrný počet (raději méně).

4/ stanovit a formulovat kritéria a indikátory - zde určujeme, co budeme přesně sledovat, na základě vytipovaných oblastí a kritérií si stanovujeme jednotlivé indikátory (protože se jedná o poměrně náročnou činnost, začátečníci mohou využít nabídku již vytvořených souborů kritérií)

5/ identifikovat zdroje dat a informací a zvolit odpovídající evaluační nástroje - zde zjišťujeme, kde potřebné informace vezmeme (v dokumentech, od žáků, rodičů, učitelů) a následně, jakým způsobem se k těmto informacím dostaneme (analýzou dokumentů, zdrojů, rozhovorem, pozorováním, anketou či dotazníkem)

6/ stanovit časový plán – v neposlední řadě je třeba stanovit realistický časový rozvrh jednotlivých aktivit

7/ stanovit odpovědnosti a pravomoci. – a konečně je nutné rozdělit odpovědnosti a pravomoci jednotlivým členům autoevaluačního týmu, vhodné je snažit se jednotlivé činnosti v maximální možné míře delegovat, tedy zaangažovat na procesu co nejvíce osob (zprac. dle Starý, Shánilová, 2010)

Autoevaluace by měla především vycházet z reálné potřeby a také z obecného konsensu zainteresovaných osob a účastníků. To je totiž podmínka, aby přijali její myšlenku za svou a byli pro ni motivováni. Autoevaluace nesmí být pocíťována jako samoúčelná.

Při samotném provádění autoevaluace je třeba dodržovat následující pravidla:

- nejprve si vyjasnit podmínky a stanovit jasná pravidla realizace,
- pečlivě naplánovat jednotlivé kroky a zajistit jejich logickou návaznost,
- zmapovat si současný stav pro získání relevantních dat,
- zavést ve shromažďování, vyhodnocování a zpracování dat jasný systém,
- seznámit účastníky s cíli, metodami a nástroji autoevaluace, □
- zapojit do jednotlivých šetření co největší počet osob, □
- autoevaluaci neustále průběžně vyhodnocovat, □
- přehledně a srozumitelně zpracovat finální zjištění a výsledky, □
- výsledky využít pro zlepšování školy a pro plánování navazujících evaluačních aktivit.

Plánovitý přístup k autoevaluaci je zachycen v následující tabulce (Rogers, Badham, 1994 In Nezvalová 2002):

KRITÉRIA	<p><u>Explicitní a odsouhlasená ještě před zaváděním</u> Specifické cílové oblasti pro autoevaluaci odsouhlasené jako priority; kritéria jsou založená na cílech a plánu rozvoje. Kritéria jsou formulovaná a odsouhlasená ve fázi plánování.</p>
EVALUAČNÍ PLÁN	<p><u>Struktura</u> Je stanoven časový rozvrh. Je stanoveno, kdo co dělá. Je součástí cyklu plánování rozvoje. Má explicitní vazby s cíli a záměry. Vyžaduje podrobné naplánování.</p>

METODY	<p><u>Systematické</u> Detailně popsané zdroje informací. Je použit reprezentativní vzorek. Nástroje pro evaluaci jsou přiměřené metodě použité pro sběr dat. Konzistence v přístupu i v metodologii. Systémy pro zaznamenávání a analýzu informací.</p>
---------------	---

Pod pojmem evaluační nástroj „rozumíme metodu sběru dat (často obsahující i doporučené zpracování a vyhodnocení) nebo jiný metodický postup podporující různé fáze evaluačního procesu. Charakter konkrétního evaluačního nástroje může být takový, že se u něho obě tato hlediska prolínají, a to tak, aby to odpovídalo hlavnímu účelu nástroje v evaluačním procesu.... Pro výběr konkrétní metody či postupu jako evaluačního nástroje je tedy důležité hledisko uživatele - školy. Měl by mu pomoci odpovědět či řešit otázky, které si škola klade při kritické reflexi, hodnocení dosavadní činnosti a plánování svého dalšího rozvoje.“ (Chvál, 2012)

Mezi nejčastější autoevaluační nástroje patří např. různé dotazníky a ankety, řízené rozhovory, analýza dokumentace školy, diskuzní setkání, porady, hospitace, srovnávací testy, pozorování, práce s portfoliem apod. Přehled nejdůležitějších nástrojů a metod i s jejich výhodami a nevýhodami je uveden v následující tabulce (Rogers, Badham, 1994 In Nezvalová 2002):

Zdroj informací	Metoda	Hlavní výhody	Hlavní nevýhody
Lidé, např. zaměstnanci, žáci, rodiče, zaměstnavatelé	Dotazník	<p>Sbírá informace z velkého vzorku.</p> <p>Poskytuje specifická a komparativní data.</p> <p>Dovoluje respondentům zůstat v anonymitě.</p>	<p>Časově náročné na zpracování (napsat a analyzovat).</p> <p>Otázky mohou být špatně interpretovány respondentem.</p> <p>Odpovědi mohou být povrchní a obtížné.</p> <p>Otázky mohou postrádat některé důležité aspekty.</p>
	Interview a rozhovory (individuální nebo skupinové)	<p>Sleduje odpovědi, kontroluje klíčové informace.</p> <p>Flexibilnější a přátelštější než</p>	<p>Časově náročné na plánování, administraci, sepsání i analýzu.</p> <p>Skupina může být ovládána</p>

		<p>písemné vyjádření.</p> <p>Skupinová situace může jednotlivce povzbudit k otevřenějšímu vyjadřování.</p> <p>Skupiny poskytují pohled více jednotlivců najednou.</p> <p>Mohou odhalit skutečné postoje a postřehy zkoumaných dotazovaných.</p>	<p>jedním nebo dvěma jednotlivci.</p> <p>Dotazovatel může ovlivňovat dotazovaného v osobním kontaktu.</p>
Statistika, zprávy a další záznamy minulých událostí	Analýza záznamů	<p>Poskytuje záznam událostí v daném časovém údobí.</p> <p>Poskytuje užitečný přehled.</p>	<p>Záznamy nemusí být kompletní.</p> <p>Může být obtížné sbírat data.</p> <p>Limitováno v aplikaci.</p>
	Analýza zpráv	<p>Může poskytnout indikaci stavu vývoje.</p> <p>Poskytuje rychlý přehled.</p> <p>Pomáhá evaluátorům při hloubkové evaluaci cílových aspektů a porozumění obsahu.</p>	<p>Realita se nemusí shodovat s rétorikou.</p> <p>Detaily nemusí postačovat pro autoevaluaci.</p>
	Pozorování	<p>Řídí informace z první ruky.</p> <p>Může poskytovat zpětnou vazbu učitelům ze strany evaluátorů.</p>	<p>Pozorování může změnit učební prostředí.</p> <p>Pozorování a analýza jsou časově náročné.</p> <p>Riziko subjektivního hodnocení.</p>
	Žákovské práce	<p>Poskytují dlouhodobý vhled.</p> <p>Snadno dostupné, s minimálním narušením běžné praxe.</p>	<p>Monitorování statisticky významného vzorku je časově náročné.</p> <p>Aplikace objektivních evaluačních kritérií ztížena variabilitou materiálu.</p>

Proto, abychom si zvolili ten nejvhodnější evaluační nástroj, nám pomůže také zodpovězení několika návodných otázek: K čemu daný nástroj potřebujeme? Kdo bude využívat výsledky? Dokážeme s nástrojem zacházet? Je možné nástroj za daných podmínek aplikovat? Jaké jsou naše časové možnosti? Jaké údaje očekáváme? Koho se bude proces týkat? Kdy lze očekávat zpětnou vazbu? (MacBeath, 2006)

Na závěr bych již jen uvedla několik obecných poznámek. Autoevaluace by měla především sloužit škole samotné, měla by tedy používat nástroje, které odpovídají jejím schopnostem a možnostem. Měla by mapovat cíle, které vzešly z aktuální potřeby školy. A měla by být postavena na dohodě a konsenzu zainteresovaných stran. Bylo by však naivní si myslet, že pro ni získáme souhlas všech lidí na škole, proto by autoevaluace měla být vnímána především jako možnost a volba, která může nastartovat ozdravné procesy vedoucí k celkovému zlepšení klimatu a chodu školy.

2.5.2 Transformace výsledků a cyklus autoevaluace

Transformace výsledků autoevaluace do konkrétních opatření by měla být řešena již v evaluačním plánu školy. V praxi se však stává, že školy buď nemají vytvořený evaluační plán anebo s jejími výsledky prostě dále nepracují. Maximálně je publikují na svých webových stránkách nebo ve výroční zprávě, avšak bez toho, aby se jim dále věnovaly. To má však za následek snížení motivace respondentů zapojovat se do podobných šetření.

Podstatným rysem autoevaluace však je, že není jednorázovým aktem, ale permanentním procesem. „Má-li mít (autoevaluace) skutečně smysl, pak je třeba uvažovat o souboru kroků, které mají jistou souslednost, návaznost, cykličnost, které se v jakémsi intervalu opakují“ (Pol, 2007).

Jednoduché schéma cyklického modelu, které lze aplikovat i na rostoucí kvalitu provádění autoevaluace školy, je popsáno a graficky znázorněno níže (viz obrázek 1). Inspirovala jsem se přitom modelem datové kvality evropských business registrů, s nímž jsem se setkala v rámci své praxe (Liotti a kol., 2016) a oslovil mě zejména z toho důvodu, že jednoduchým způsobem dokázal v relativně krátkém čase zajistit celkové zlepšení kvality národních business registrů a jejich harmonizaci s evropskými právními předpisy.

Celý proces je popsán ve třech fázích, přičemž čtvrtá fáze je zároveň znovu první fází:

1. fáze: Definování cílového stavu (TO-BE)

Cílový stav, kam spějeme. Je dán modelem „Kvalitní škola“.

2. fáze: Analýza současného stavu (AS-IS)

Současný stav, v jaké se nacházíme. Měl by vyplynout z výsledků autoevaluace (a případných dalších zdrojů, které máme k dispozici).

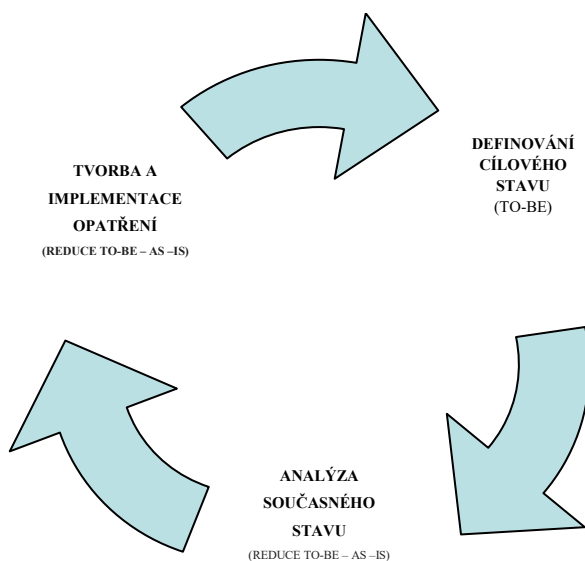
3. fáze: Tvorba a implementace opatření (REDUCE TO-BE – AS –IS)

V rámci analýzy výsledků šetření je potřebné identifikovat rozdíly mezi současným a cílovým stavem a následně navrhnout opatření na jejich odstranění. Při stanovování opatření je možné vycházet z návrhů rámcových doporučení, které jsem k jednotlivým kritériím Modelu připravila (viz tabulka v příloze č. 3). Tato doporučení je nutné považovat pouze za orientační a nemusí pochopitelně dané škole vyhovovat. V takovém případě je třeba definovat si vlastní opatření, nejlépe prostřednictvím brainstormingu nebo jiných kreativních metod. Ke každému z navržených opatření je nutné stanovit odpovědnou osobu a časový harmonogram její implementace.

4. fáze Opakování celého procesu

Po skončení implementace je vhodné celý proces opakovat.

Obrázek 1: Schéma cyklického modelu

2.6 Projekt Cesta ke kvalitě

V rámci vlastního hodnocení školy je potřebné aplikovat vhodné evaluační nástroje a postupy. Jedná se o metody nebo techniky sběru dat, které umožní diagnostiku daného stavu a přinesou výsledky, které povedou ke stanovování vhodných cílů do budoucna. Na

tento požadavek reagovali metodici v oblasti evaluace a v rámci národního projektu Cesta ke kvalitě vytvořili komplexní sadu metodik, evaluačních a podpůrných nástrojů zaměřených na autoevaluaci škol. V rámci tohoto projektu byly mimo jiné vypracovány standardizované ankety pro žáky, rodiče nebo učitele. K jednotlivým nástrojům byly připraveny pokyny pro jejich vyplnění a prostřednictvím portálu evaluačních nástrojů bylo umožněno jejich automatické zpracování. Níže celý projekt podrobněji popíši.

Projekt Cesta ke kvalitě byl celonárodní projekt MŠMT spolufinancovaný z Evropského sociálního fondu, na jehož realizaci se podílely Národní ústav odborného vzdělávání⁷ a Národní institut pro další vzdělávání a probíhal v letech 2009 - 2012. Cílem projektu bylo poskytnout školám všestrannou podporu v oblasti zavádění autoevaluace s dvěma hlavními cíli:

1/ **Podpořit vlastní sebereflexi škol** (jako efektivního prostředku řízení v decentralizovaném systému).

2/ **Vhodně provázat autoevaluaci a externí evaluaci**, (a sice v diskusi se školami, zřizovateli a ČŠD)⁸.

Specificky projekt plnil tyto cíle ve čtyřech oblastech:

1/ **Výzkum a analýzy** - oblast zahrnovala komplexní analýzu a posouzení stávajícího stavu evaluačních aktivit, sjednocení terminologie, zmapování domácích i zahraničních zdrojů, posouzení právního rámce apod.;

2/ **Vývoj a ověřování** - oblast zahrnovala především vytvoření podpůrných autoevaluačních metod a nástrojů a databázi příkladů dobré praxe;

3/ **Podpůrné systémy pro školy** - oblast zahrnovala vznik systémové podpory pro školy, zejména se jednalo o vytvoření sítě spolupracujících škol, o síť odborných poradců, o potřebnou metodickou podporu v podobě publikací a výstupů a nakonec také o nutnou ICT podporu;

4/ **Vzdělání a diseminace** - poslední oblast zahrnovala návrh a ověření vzdělávacích aktivit v rámci DVPP a informovanost širší pedagogické a odborné veřejnosti o zavádění systému autoevaluace do škol.

⁷ později nástupnický Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

⁸ viz <http://www.nuv.cz/uploads/DVD/html/215.html?mod=vedator>

V souhrnu tedy v projektu šlo o celkové zlepšení autoevaluační kultury v ČR a o vybudování systému účelné pomoci a podpory školám při zavádění tohoto procesu do praxe. Hlavním manažerem projektu byl PhDr. Martin Chvál.

Celý projekt byl bezesporu mimořádným a ojedinělým přispěním ke kvalitě vzdělávání v ČR po roce 1989. Na několik let spojil dohromady úsilí mnoha odborníků, kteří společně vytvořili a koncentrovali na jediném místě značné množství teoretických, ale hlavně praktických poznatků a nástrojů týkajících se tématu autoevaluace a kvality obecně.

Avšak již v době svého vzniku byly předznamenány určité problémy, které projekt provází dodnes. Jak píše Chvál a kol (2012):

„Projekt Cesta ke kvalitě byl původně plánován jako pětiletý s tím, že navazující dva roky budou věnovány hlavně podpoře škol.... MŠMT tehdy rozhodlo, že by projekty neměly být delší než tříleté a že o případném navazujícím projektu se rozhodne dodatečně. S politickou změnou po volbách do Poslanecké sněmovny ČR v roce 2010 došlo i ke změně priorit podporovaných projektů a navazující projekt na podporu vlastního hodnocení škol tedy připraven není. Kdo, zda a jak na výstupy projektu Cesta ke kvalitě naváže, není v současnosti jasné.“

Zároveň se bohužel nepodařilo přimět ke spolupráci ČŠI.

„Vlastní hodnocení školy je pouze jedním z prvků funkčního evaluačního systému demokraticky řízeného školství. Autoevaluace musí být vyvážena externí evaluací. ...Pro rozvoj škol je důležité nalézt vhodné provázání mezi vlastním hodnocením školy a hodnocením externím...“ (Chvál a kol, 2012).

Podstatnou slabinou projektu tedy je, že byl ukončen bez dalších návazných aktivit a že tedy nereflktuje vývoj posledních několika let. V mezidobí od roku 2012 došlo nejprve rozhodnutím ministra školství ke zrušení povinné autoevaluace škol. A následně v roce 2015 se proměnila kritéria hodnocení externího evaluátora, tedy České školní inspekce. Bohužel ČŠI změnou svých kritérií systematicky nenavázala na tento projekt, ale vytvořila kritéria zcela nová. Díky tomu pochopitelně projekt devaluje, jelikož jedním z jeho posláních bylo také vytyčení oblastí kvality v návaznosti na tehdy platné právní předpisy a metodické dokumenty. I přes tyto nezaviněné nedostatky však zůstává cenným a ojedinělým zdrojem inspirace v oblasti měření kvality a autoevaluace škol.

2.6.1 Anketa pro rodiče

Mezi dlouhodobé výstupy projektu, které jsou stále přístupné na webových stránkách⁹, patří především 30 ověřených standardizovaných evaluačních nástrojů, 20 příkladů dobré praxe, různé metodické materiály a příručky a elektronický výkladový slovník. K tématu mé diplomové práce má nejbližší nástroj číslo 13. Anketa pro rodiče, jehož autory jsou Tomáš Kohoutek a Jan Mareš. Na tento nástroj volně navazují ještě Anketa pro žáky a Anketa pro učitele.

Jak autoři uvádějí v úvodu, cílem ankety¹⁰ je předložit variabilní metodu dotazování, která má uživatelům nabídnout komplexní výchozí materiál pro vytvoření vlastní verze dotazníku podle aktuálních potřeb školy. Nástroj je koncipován tak, že obsahuje soubor otázek vhodných pro skladbu otázek do jedné ankety, ale také pro případ, kdy by chtěla škola využít otázky jednorázově ve větším rozsahu a vytvořit z nich větší např. screeningový dotazník pro rodiče.

Nástroj také umožňuje modulární využití, tedy práci pouze s vybranými dílčími podoblastmi. Jednotlivé oblasti a podoblasti jsou koncipovány podle dnes již zrušených paragrafů vyhlášky č. 15/2005.

Koncepce ankety důsledně sleduje obecné principy pro konstrukci dotazníků. Většina položek je formulována jako uzavřené otázky s možností odpovědi na posuzovací škále (zpravidla čtyřbodové: „rozhodně ano – spíše ano – spíše ne – rozhodně ne“ plus varianta „nedovedu posoudit“).

Závěrem autoři upozorňují uživatele na některé limity využití evaluačního nástroje. Mimo ty „samozřejmé“ jako jsou omezení vyplývající z anonymního dotazování nebo z podstaty toho, že se jedná o „neobjektivní“ názory rodičů, bych ráda zdůraznila ten, že pomyslnou „cenou“ za flexibilitu nástroje jsou také vyšší nároky na přípravu šetření, především na výběr relevantních položek, a v pozdější fázi potom na interpretaci výsledků a finalizaci závěrečných opatření, které nejsou součástí nástroje. Ukázka vyhodnocení otázek na konkrétním realizovaném průzkumu, kteří autoři provedli, je však součástí materiálu.

Níže je uvedena stručná ukázka zpracování otázek podle jednotlivých oblastí.

⁹ <http://www.nuv.cz/ae>

¹⁰ Anketa je technikou dotazování a je kratší než dotazníky.

Ukázka baterie otázek:

Informace: Jsou pro Vás dostačující informace, které dostáváte ze školy:

	rozhodně ano	Spíše ano	spíše ne	rozhodně ne	nedovedu posoudit
o pokrocích a úspěších Vašeho dítěte					
o případných obtížích Vašeho dítěte					
o průběžném hodnocení (známkách apod.)					
o docházce					
o koncepci školy, o zaměření a cílech vzdělávání					
o aktivitách a akcích, které škola pořádá					
o provozních záležitostech školy					

Podobná anketa může být východiskem pro další detailnější zkoumání oblasti, která se vyjeví jako problematická.

3 Kritéria kvality ČŠI, model kvalitní školy

V rámci projektu NIQES, který probíhal v letech 2011-2015, vytvořila ČŠI mimo jiné nová kritéria kvality pro hodnocení škol pod názvem model „Kvalitní škola“ (dále jen „Model“). Tento Model (viz příloha č. 2) má být základem národního rámce kvality¹¹, tedy jednotných a neměnných kritérií doplněných o navazující metodiku, jak to bylo ČR doporučeno v závěrečné zprávě OECD s názvem „*Posouzení evaluace a monitoringu v České republice*“ (Santiago a kol., 2012), (viz kap. 2.4.1).

Model zároveň naplňuje cíle dokumentu „*Strategie vzdělávací politiky 2020*“¹², který uvádí: „Zlepšení kvality vzdělávání ... může nastat pouze tehdy, pokud cílům a potřebám vzdělávání rozumí většina společnosti a pokud jsou všichni aktéři vzdělávacího procesu motivováni a oddaní myšlence soustavného zlepšování výuky.... Zkušenosti úspěšných vzdělávacích systémů ... ukazují, že je potřeba též otevřeně formulovat představu o tom, jaké základní parametry má naplňovat kvalitní škola, resp. jakým způsobem lze docílit průběžného zlepšování výuky.“ (MŠMT, 2014)

Problémem předchozích let bylo, že se soubor kritérií hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání, který je klíčovým nástrojem pro inspekční činnost ČŠI, a který je každoročně předkládán ke schválení ministrowi/ministryni školství, neustále měnil (byť ne zcela zásadně) a nebyla tak zajištěna základní srovnatelnost hodnocení v čase.

Proto v říjnu roku 2014 ministr školství vyhlásil celonárodní debatu o kvalitní škole, s cílem diskutovat návrh modelu se všemi zainteresovanými skupinami (akademická obec, ředitelé škol, výzkumné instituce ve vzdělávání apod.) a vytvořit potřebný konsensus pro všeobecnou přijatelnost a stabilitu základní platformy hodnocení kvality ve vzdělávání.

Výslednou podobu Modelu prezentovala ČŠI v červnu roku 2015. Oproti původním kritériím, která byla stanovena shodně pro všechny typy škol, byl Model vytvořen v pěti variantách pro předškolní, základní, všeobecné střední, střední odborné a vyšší odborné vzdělávání.

¹¹ Národním rámcem kvality se tedy rozumí tzv. model kvalitní školy a z něj vycházející kritéria hodnocení a výsledků vzdělávání, doplněné o metodiku inspekční činnosti (ČŠI, 2015).

¹² Tento dokument je strategickým dokumentem vzdělávací politiky ČR a nahrazuje tzv. Bílou knihu

Model je členěn do šesti základních oblastí:

- Koncepce a rámec školy,
- Pedagogické vedení školy,
- Kvalita pedagogického sboru,
- Výuka (vzdělávání),
- Vzdělávací výsledky,
- Podpora školy žákům (rovné příležitosti).

Každé z oblastí odpovídá 3 - 5 konkrétních kritérií, která jsou opatřena podrobnými vysvětlujícími popisy pro zajištění jejich jednotného porozumění. Tyto popisy zároveň vyjadřují nejvyšší úroveň kvality naplnění daného kritéria. Naplňování konkrétních kritérií je hodnoceno pomocí čtyřstupňové škály (výborná úroveň, očekávaná úroveň, úroveň vyžadující zlepšení a nevyhovující úroveň). Přičemž zbylé tři horší úrovně nebyly a nebudou zveřejněny s poukazem na mezinárodní zkušenosti v podobných případech. K tomu ČŠI vysvětluje: „Požadavky na dosažení výborné úrovně u jednotlivých inspekčních kritérií jsou ambiciózní, aby motivovaly školy ke zlepšování. V počátečních fázích používání národního rámce kvality při inspekčním hodnocení škol a školských zařízení budou této úrovně u jednotlivých inspekčních kritérií dosahovat jen jednotky, maximálně několik málo desítek škol/školských zařízení.“ (ČŠI, 2015). A dále „Dosažení nevyhovující úrovně u klíčových a předem stanovených kritérií může být jedním z důvodů zakládajících proces vedoucí k návrhu na odvolání ředitele, nebo k výmazu ze školského rejstříku.“ (ČŠI, 2015).

Ukázka (celé znění je v příloze č. 2):

Oblast 1. Koncepce a rámec školy

Kvalitní škola ví, kam chce směřovat, a jde úspěšně za svým cílem.

Kritérium 1.1 Škola má jasně formulovanou vizi a realistickou strategii rozvoje, které pedagogičtí pracovníci sdílejí a naplňují

Popis: Škola má jasně formulovanou, srozumitelnou a reálnou koncepci a strategii svého rozvoje na období 3-5 let a na období 5 a více let. Mohou být samostatné, nebo být součástí ŠVP. Stanovují vize a cíle, identifikují podmínky potřebné pro jejich dosažení, priority a kroky, které vedení a pedagogický sbor plánují učinit pro dosažení vytyčených cílů v souladu se zásadami vzdělávání a s přípravou žáků na budoucnost a na uplatnění v praxi. Jsou formulovány s otevřeností k trendům ve vzdělávání, společnosti, ekonomice,

technologiích, vzdělávání a ke společenské poptávce, vč. relevantního střednědobého a dlouhodobého trendu na pracovním trhu. Strategie je snadno dostupná rodičům současných i potenciálních žáků a dalším zájemcům, škola o ní aktivně komunikuje s rodiči, zřizovateli a všemi klíčovými aktéry vzdělávání a usiluje o jejich zpětnou vazbu. Vedení, pedagogové, rodiče (zákonní zástupci žáků) a zřizovatel se se strategií prokazatelně identifikují. Dlouhodobá i střednědobá strategie a koncepce jsou v odpovídajících intervalech aktualizovány. Škola průběžně sleduje a sbírá informace podstatné pro své další směřování (právní změny, trendy ve vzdělávání, vývoj vzdělávací politiky, socioekonomické změny v regionu školy, demografická data a plány územního rozvoje regionu) a zohledňuje je v aktualizacích strategie a koncepce školy.

Při koncipování národního rámce kvality bylo navíc zohledňováno, aby umožnil školám (a případně zřizovatelům) hodnotit se podle stejných kritérií i v rámci svého vlastního hodnocení (autoevaluace). Propojení Modelu na interní hodnocení školy, však zatím připraveno není. To je plánováno až v dalším projektu s názvem „**Komplexní systém hodnocení**“, který byl zahájen na počátku roku 2017.

V rámci tohoto projektu si ČŠI stanovila tyto cíle:

- doplnit Model o chybějící metodiku, jak pro Českou školní inspekci, tak pro školy samotné
- navrhnout postupy vhodného propojení a využívání autoevaluace škol při externím hodnocení prováděném Českou školní inspekcí
- vytvořit příklady inspirativní praxe a dílčí metodická doporučení, která by školám a školským zařízením umožnila nastoupit cestu ke zlepšení stavu

Závěrem bych jen konstatovala následující. Podstatným nedostatkem Modelu v jeho současné podobě je podle mého soudu především chybějící metodika a jeho přílišná obecnost, dále to, že kritéria nejsou rozpracována na jednotlivé indikátory kvality. Mezi další nedostatky, které podrobněji uvádím v empirické části své práce, bych zdůraznila ještě překryvy v popisech jednotlivých kritérií a pojmovou nejednotnost celého dokumentu.

Model byl prvně uplatněn při inspekční činnosti ČŠI již ve školním roce 2015/2016. Je celkově s podivem, že se od té doby neobjevila nějaká odborná analýza či studie, která by se tímto tématem podrobněji zabývala. Vzhledem k důležitosti tématu by se to dalo očekávat. Jedním z mála vyjádření, která se mi podařilo najít, je stručné hodnocení M. Chvála: „Podle tohoto rámce byly školy hodnoceny již v minulém školním

roce. K řešení je další práce s tímto rámcem, aby lépe sloužil - např. zveřejnit popisy všech čtyř stupňů užívaných škál (ty se zatím nepoužívají pro hodnocení škol, ale jen pro sběr dat o vzdělávacím systému). Po odladění se školami by se dalo uvažovat o jejich využití pro hodnocení škol v podobě přílohy inspekční zprávy s prostorem pro autoevaluační pohled školy. Dále by bylo vhodné vytvořit příklady inspirativní praxe pro každé z těchto kritérií atd.” (EDUin, 2017)

4 Výzkum

4.1 Téma výzkumu

V empirické části mé diplomové práce tedy vytvořím a v rámci předvýzkumu ověřím screeningový autoevaluační nástroj, který umožní obecné hodnocení školy rodiči žáků ukončujících docházku I. stupně ZŠ. Téma vychází z konkrétních požadavků školy, kterou jsem v rámci přípravy diplomové práce oslovila.

4.2 Definování potřeb školy

Základní škola, které se výzkum týká, se nachází ve Středočeském kraji v blízkosti hlavního města. Ve svém okolí patří spíše k větším školám s počtem žáků v rozmezí od 500 do 1000. V relativně nedávné době došlo na základě konkurzního řízení ke změně ve vedení školy. Nové vedení si jako jednu z priorit vytklo zlepšení komunikace se všemi zainteresovanými subjekty včetně rodičů. Škola nyní jasně deklaruje větší otevřenost vůči rodičům a zvýšenou snahu o jejich informovanost a také spoluúčast na chodu školy. Momentálními prioritami však jsou, kromě zajištění příštího školního roku, stavební práce probíhající ve škole a problematika inkluze, která vedení natolik zaměstnává, že na aktivity spojené s autoevaluací nemá příliš času.

Vzhledem k tomu, že zřizovatel po škole autoevaluaci požaduje, rozhodlo se vedení školy tuto situaci vyřešit tím, že kontaktovalo soukromou firmu, která školám poskytuje tyto služby. V první fázi firma zpracuje kompletní autoevaluaci učitelů (výsledky zatím nejsou k dispozici). Škola tedy má zájem v návaznosti na výsledky hodnocení učitelů pokračovat v autoevaluaci z pohledu dalších aktérů školního života (žáci, rodiče) a hledá takové nástroje, kterými by mohla pravidelně vyhodnocovat jejich spokojenost a získávat od nich zpětnou vazbu a podněty pro své zlepšování. Navíc se spolupráce se soukromou firmou škole jeví jako poněkud náročná, protože jí musí při mnoha aktivitách asistovat (např. zdlouhavé registrace učitelů z hlediska přístupu do systému).

V prvním kroku jsem tedy požádala vedení školy, aby formulovalo svá očekávání a požadavky, které by měl nástroj pro zjišťování zpětné vazby od rodičů splňovat. Z diskuze vyplynuly následující závěry:

- vedení školy má zájem, aby rodiče žáků pravidelně hodnotili kvalitu školy,

- vedení školy nemá jasně definováno, na jakou konkrétní oblast kvality se zaměřit, v první fázi by preferovalo spíše screeningový průzkum, který umožní rámcově zhodnotit stav kvality a definovat oblasti, na něž je třeba se dále zaměřit,
- vedení školy by v první etapě chtělo hodnotit pouze kvalitu I. stupně ZŠ,
- vedení školy by chtělo výstupy z hodnocení maximálně využít při autoevaluaci školy,
- vzhledem k omezené kapacitě školy by zpracování dat mělo být co nejjednodušší (největší možná míra automatizace),
- vedení školy plánuje prezentovat vybrané výstupy z hodnocení rodičů na webu a ve výroční zprávě,
- vedení školy chce prověřit, zda by za pomoci tohoto nástroje nebylo možné přijmout taková opatření, která by zvýšila motivaci rodičů ponechat žáky na ZŠ (předčasné odchody žáků na víceletá gymnázia vnímá vedení školy jako velký problém),
- vedení školy požaduje, aby nástroj nadměrně nezatěžoval rodiče nebo nepoužíval prostředky, které by ohrozily dobré jméno školy.

Na celou akci může škola vynaložit jen omezené finanční prostředky, omezeny jsou taktéž lidské zdroje.

4.3 Cíle výzkumu

Z výše uvedených skutečností vyplynuly následující cíle mého výzkumu:

- vytvořit jednoduché komplexní šetření zaměřené na rodiče,
- doplnit vytvořený nástroj o jednoduchá doporučení,
- ověřit, zda navržený nástroj bude pro rodiče srozumitelný a přijatelný z hlediska časové náročnosti,
- zjistit, zda je nástroj pro vedení školy využitelný k indikaci problematických oblastí v chodu školy i jako podklad pro případné hodnocení školy ČŠI
- ověřit, zda může nástroj pomoci vedení školy v prevenci odchodu žáků na víceletá gymnázia.

Je zřejmé, že cíle výzkumu jsou poměrně ambiciózní a již daný formát diplomové práce je značným limitem pro jejich kvalitní naplnění. Avšak praktické potřeby ředitelů škol v praxi jsou právě takové. Při jejich mimořádné vytíženosti je třeba, aby dané nástroje dosahovaly maximálních výsledků při maximální úspoře času. Akcentují potřebu jednoduchých víceúčelových nástrojů, a jsou schopni oželeť fakt, že takováto řešení nepřinášejí vždy zcela přesné a ověřitelné informace.

Navrhovaný nástroj však bude zpracovávat pouze postoje rodičů a není tedy kompletním návrhem autoevaluace školy. Z tohoto hlediska je důležité, aby byl primárně srozumitelný a přijatelný pro rodiče a na druhé straně využitelný vedením školy, byť na úkor validity či reliability. Navíc, pokud se pohybujeme na poli rodičovských postojů, již z podstaty věci plyne, že se jedná především o subjektivně zaměřená hodnocení. Ale velmi podstatná, pokud jde o poptávku školy.

4.4 Plán výzkumu

Výše uvedené cíle jsem se rozhodla realizovat prostřednictvím následujících kroků. Je tedy třeba:

1. prověřit, zda existují již vytvořené nástroje, které by mohly požadavky školy splnit,
2. definovat kritéria (proměnné) pro hodnocení školy rodiči,
3. vybrat vhodnou metodu pro sběr a vyhodnocování navržených kritérií,
4. připravit odpovídající nástroje sběru dat a návrh jeho zpracování,
5. vyhodnotit vhodnost nástroje sběru dat prostřednictvím předvýzkumu,
6. vytvořit návrh pro jednoduchou transformaci zjištěných nedostatků do podoby konkrétních opatření,
7. konzultovat výsledky výzkumu s vedením školy.

4.5 Analýza dostupných nástrojů

Po stanovení cílů by měl výzkumník prověřit, zda nejsou k dispozici již existující nástroje, které by mohl pro jejich splnění alespoň částečně využít (Siniscalco, Auriat, 2005, Taylor-Powell, 1998).

Jedním z možných řešení bylo například použít již existující a ověřený nástroj vytvořený v rámci národního projektu Cesta ke kvalitě, který se zaměřoval na všestrannou podporu škol v oblasti vlastního hodnocení. Výstupem tohoto projektu byly mimo jiné i konkrétní evaluační nástroje zaměřené na hodnocení spokojenosti rodičů. Proč jsem se

nakonec rozhodla nástroj nevyužít? Závažným problémem tohoto projektu je, že byl v r. 2012 ukončen, přičemž většina jeho nástrojů byla vytvořena již v r. 2010. Od té doby již projekt není dále aktualizován a nezohledňuje tedy poslední vývoj na poli autoevaluace v ČR. Nejpodstatnější je v tomto ohledu změna kritérií hodnocení škol ČŠI, která jsou od r. 2015-16 nahrazena modelem Kvalitní školy. S tím související problém je, že se jednalo o projekt ESF, jehož udržitelnost končí v srpnu roku 2017 a dosud není zřejmé, co s ním bude dále. To znamená, že není garantován trvalý přístup k vytvořeným nástrojům a metodikám.

V další řadě směřují mé výhrady ke srozumitelnosti, obsáhlosti a uživatelské přívětivosti některých nástrojů. Pokud např. škola s autoevaluací teprve začíná (vznik nové školy nebo příchod nového vedení), potřebuje v první fázi obecný screeningový nástroj, který jí poskytne rychlou zpětnou vazbu. V tomto smyslu rodiče vystupují jako „zákazníci“ školy, kteří ji mohou, byť jen ze svého úzkého pohledu, hodnotit. A až v následném kroku, po vyhodnocení této zpětné vazby, může škola přistoupit k důkladnějšímu zkoumání problematické oblasti a využít přitom některý z nástrojů Cesty ke kvalitě, které jsou vytvořeny specificky k určité oblasti. Dalšími problémy uživatelů výstupů projektu Cesty ke kvalitě mohou být:

- příliš dlouhý a odborně psaný text (hlavně metodologické části, vyhodnocení výsledků),
- obsáhlost nástroje (velké baterie otázek, z nichž je těžké si vybrat),
- požadavek na vyšší uživatelskou úroveň práce s PC (SW je třeba se naučit nejprve ovládat),
- nízká variabilita SW řešení (pevně daná struktura zpráv a výstupů),
- degradace SW řešení v čase (zastaralost SW řešení ve vazbě na nové produkty Microsoft),
- značná časová náročnost (prostudování metodiky, zácvik v obsluze SW atd.).

4.6 Operacionalizace modelu kvalitní školy

Tvorba dotazníku pokračuje transformací obecných cílů výzkumu do konkrétních proměnných (Siniscalco, Auriat, 2005).

Pro definování ukazatelů kvality jsem se rozhodla využít Model kvalitní školy (dále jen Model), vytvořený Českou školní inspekcí jako nástroj pro hodnocení škol a školských

zařízení od školního roku 2015/2016. V rámci analýzy tohoto dokumentu jsem se zaměřila na jeho posouzení z pohledu rodiče. Zajímalo mně, zda obsahuje vhodná kritéria, na základě kterých by rodič mohl jednoduchým způsobem hodnotit kvalitu školy.

Model kvalitní školy stanovuje 6 základních oblastí (Koncepce a rámeček školy, Pedagogické vedení školy, Kvalita pedagogického sboru, Výuka, Vzdělávací výsledky žáků, Podpora školy žákům - rovné příležitosti), přičemž každé z nich je přisouzeno 3-5 konkrétních kritérií. K jednotlivým oblastem a kritériím jsou dále přidány vysvětlující popisy. Ty měly pravděpodobně zajistit jednotné porozumění navrženým kritériím. Dle mého názoru se však tento záměr naplnit nepodařilo, neboť popisy jsou formulovány velmi obecně a místy příliš deklaratorně. V textech jsou navíc používány odborné termíny, které jsou pro laickou veřejnost nesrozumitelné. Některá kritéria či popisy se překrývají nebo jsou vzájemně nekonzistentní. V Modelu navíc zcela chybí konkrétní měřitelné ukazatele (indikátory), což je jeho největší slabina. Pro jasnější vymezení popisů jednotlivých kritérií bych doporučovala použít např. příklady inspirativní praxe (best practices) nebo dílčí metodická doporučení, která by školám mohla být při autoevaluaci nápomocna.

Navzdory výše uvedeným nedostatkům Modelu, které mi mou práci výrazně znesnadňovaly, jsem se rozhodla rozpracovat jednotlivé oblasti a kritéria do podoby indikátorů (ukazatelů), které škole umožní využít hodnocení rodičů pro vlastní autoevaluaci.

Při navrhování indikátorů jsem respektovala následující požadavky:

- a) **relevantnost** pro rodiče a prostředí zkoumané školy,
- b) **srozumitelnost** pro rodiče a vedení školy,
- c) **měřitelnost** pomocí kvalitativních škál nebo kvantitativních dat,
- d) **validitu**, tj. zda indikátor věcně (obsahově) odpovídá kritériu modelu, který reprezentuje,
- e) **reliabilitu**, tj. zda indikátor spolehlivě informuje o předmětu měření, konkrétnímu kritériu Modelu a přináší stabilní informace, které je možné využívat.

(zprac. dle Juščáková, 2011)

Výsledky mé práce prezentuje následující tabulka:

Tabulka 1: Indikátory kvalitní školy z pohledu rodičů

Kritérium	Indikátory kvalitní školy z pohledu rodičů
1.1	Škola seznamuje rodiče s koncepcí rozvoje školy. (1.1.1) Škola umožňuje rodičům se ke koncepci vyjádřit. (1.1.2) Rodiče se s koncepcí identifikují. (1.1.3)
1.2	Škola seznamuje rodiče se školním vzdělávacím programem (1.2.1) Rodiče považují školní vzdělávací program školy za přehledný a srozumitelný. (1.2.2)
1.3	Škola vytváří podmínky pro konstruktivní komunikaci s rodiči. (1.3.1) Škola zapojuje rodiče do tvorby pravidel týkajících se chodu školy. (1.3.2) Škola má jasně nastavený mechanismus přenosu podnětů od rodičů. (1.3.3)
1.4	Škola je pro žáky vstřícným a bezpečným místem. (1.4.1) Škola má účinný systém prevence rizikového chování. (1.4.2) Škola má jasná pravidla postupu v případě rizikového chování a systém zpětné vazby, ve který mají rodiče důvěru. (1.4.3)
1.5	Škola spolupracuje s důležitými sociálními partnery. (1.5.1) Škola spolupracuje s relevantními partnery zajišťujícími rozvoj praktických dovedností žáků. (1.5.2)
2.2	Vedení školy vytváří ve škole pozitivní klima. (2.2.1) Vedení školy vytváří dostatek příležitostí pro vzájemnou spolupráci učitelů s rodiči. (2.2.2) Vedení školy zajišťuje čistotu a estetickou úpravu okolí i vnitřku budovy. (2.2.3)
2.4	Vedení školy zajišťuje optimální materiální podmínky pro vzdělávání. (2.4.1)
3.1	Učitelé jsou odborně kvalifikovaní. (3.1.1) Učitelé jsou profesionální a názorový nesoulad nechápu osobně. (3.1.2)
3.2	Učitelé se chovají k rodičům s respektem a úctou. (3.2.1) Učitelé se chovají k žákům vstřícně, přátelsky a s respektem. (3.2.2)
3.4	Učitelé vedou žáky k formulování vlastních názorů, k rozvoji demokratických hodnot a občanské angažovanosti. (3.4.1)
4.1	Učitelé kladou na žáky jasné a srozumitelné požadavky. (4.1.1) Učitelé rozvíjejí všechny okruhy vzdělávacích cílů (tj. vědomosti, dovednosti i postoje). (4.1.2) Učitelé vedou žáky ke kritickému myšlení. (4.1.3)
4.2	Učitelé ukazují žákům, jak získané poznatky využívat v praxi. (4.2.1) Výuka je založená na moderních vyučovacích metodách. (4.2.2) Výuka využívá IT technologie. (4.2.3) Výuka je dobře organizovaná. (4.2.4) Výuka je srozumitelná a logicky strukturovaná. (4.2.5)

	Výuka předává důležité informace. (4.2.6) Výuka je zajímavá a poutavá. (4.2.7) Výuka dostatečně procvičuje důležitá témata. (4.2.8) Výuka je názorná. (4.2.9)
4.3	Učitelé zohledňují individuální potřeby žáků. (4.3.1)
4.4	Učitelé posilují pozitivní sebepojetí a sebevědomí žáků. (4.4.1)
5.1	Škola soustavně hodnotí pokrok ve výsledcích každého žáka a reaguje na něj účinnými opatřeními. (5.1.1)
5.3	Škola účinně podporuje motivaci žáků k učení. (5.3.1) Škola vytváří podmínky pro zapojení žáků do soutěží a projektových činností. (5.3.2) Škola oceňuje výsledky žáků v soutěžích a projektových činnostech. (5.3.3)
6.1	Škola vytváří všem žákům rovné příležitosti. (6.1.1)
6.3	Škola vede žáky k vzájemné toleranci. (6.3.1) Škola zajišťuje, aby žádný žák nebyl vyčleňován z kolektivu. (6.3.2)

Výše navržené indikátory lze volně vnímat jako soubor požadavků rodičů na kvalitní školu. Výčet však zdaleka není vyčerpávající, protože kritéria Modelu bohužel nezahrnují všechny relevantní požadavky rodičů (např. pověst školy, jazyková výuka, informování rodičů o hodnocení dětí). V tabulce jsou většinou uvedeny základní indikátory, které je možné dále rozepsat do pomocných ukazatelů. Tímto způsobem byl např. indikátor týkající se kritéria 2.4 v dotazníku rozepsán do několika dílčích (pomocných) ukazatelů. Dále je třeba upozornit, že jsem nepřipravovala indikátory ke kritériím, která rodiče nemohou z objektivních důvodů posuzovat nebo pro ně nejsou relevantní.

V tomto kontextu se může jevit jako problematické zařazení indikátorů zaměřených na posouzení kvality práce učitele ve výuce (např. indikátory ke kritériu 4.2). Rodiče se vyučování přímo neúčastní a informace o jeho průběhu se dovídají pouze zprostředkovaně skrze své dítě. Zařazení těchto otázek obhajují tím, že se výzkum zaměřuje na rodiče žáků I. stupně, kteří se obecně více zapojují do výuky svých dětí (zkouší je z učiva, kontrolují plnění domácích úkolů) a získávají tak o ní určitou představu. Je však proto třeba počítat se sníženou validitou odpovědí.

Při převádění kritérií na jednotlivé indikátory se jako opakující se problém jeví především nejednoznačné formulace a duplicita v popisech. Tak např. prevence forem rizikového chování se objevuje jak v kritériu 1.4, tak v kritériu 2.2. Jelikož pojem

„prevence forem rizikového chování“ může být pro rodiče poněkud odtažitý a vágní, omezila jsem jej na nejčastější formu rizikového chování - šikanu (další formy se navíc častěji vyskytují u starších dětí). Dalším příkladem duplicity a také formulační nejednoznačnosti je popis kritéria 4.1 „(Pedagogové) budují u žáků motivaci k učení“ a popis kritéria 4.2 „(pedagogové) vytvářejí pozitivní třídní klima podporující učení“ (prakticky se jedná o stejné procesy). Budování motivace žáků k učení se navíc vyskytuje i v popisu kritéria 5.3 (Oblast 5 Vzdělávací výsledky žáků). Některé popisy se dále jeví jako neúplné, např. u kritéria 1.2 zřejmě vypadlo, že má být ŠVP snadno přístupný rodičům (obdobně jako koncepce rozvoje školy).

Dalším úskalím dokumentu se ukázala základní pojmová nekonzistence např. libovolné zaměňování slov pedagogové - učitelé či rodiče - zákonní zástupci atd. Model navíc klade na školy zcela nové požadavky, které nemají oporu v zákoně či vyhlášce MŠMT, např. mít program spolupráce s dalšími důležitými profesními a sociálními partnery, mít promyšlený a stabilizovaný systém autoevaluace nebo mít v rámci školy sdílený systém zaznamenávání pokroků ve vzdělávání žáků.

Závažnou chybou je dle mého, že Model vůbec nerozpracovává téma hodnocení žáků z pohledu rodičů. Odpovídající kritérium v oblasti „**Vzdělávací výsledky žáků**“ zní: 5.1 „*Škola soustavně získává informace o posunech výsledků každého žáka ve všech vzdělávacích oblastech a reaguje na ně vhodnými pedagogickými opatřeními.*“. Na kritérium jsem vytvořila odpovídající indikátor 5.1.1 „*Škola soustavně hodnotí pokrok ve výsledcích každého žáka a reaguje na něj účinnými opatřeními.*“ V popisu kritéria stojí: „Vedení školy a pedagogové průběžně uplatňují sdílený systém k získávání aktuálních informací o výsledcích vzdělávání každého žáka a sledování jejich vzdělávacích pokroků. Tento systém je vhodně nastaven vzhledem k podmínkám školy a potřebám žáků a umožňuje škole podávat pravdivé informace o výsledcích a pokroku všech skupin žáků. Škola se zjištěnými vzdělávacími výsledky dlouhodobě cíleně zabývá a dokáže z nich podle potřeby přijímat efektivní opatření ke zlepšování vzdělávacích výsledků žáků. Účinnost přijatých opatření škola pravidelně vyhodnocuje na všech stupních řízení pedagogického procesu.“ Jelikož však hodnocená škola takovýto systém nemá, musela jsem volit náhradní smysluplnou otázku: 7a). „Považujete způsob hodnocení Vašeho dítěte za adekvátní a spravedlivý?“.

4.6.1 Příklad operacionalizace konkrétního kritéria

Jednoznačně největší obtíže jsem měla se zpracováním kritéria 4.1, které se týká cílů výuky a je velmi rozsáhlé a obtížně uchopitelné. Kritérium zahrnuje obecný soulad výuky s kurikulárními dokumenty (zda cíle odpovídají RVZ ZV) s přihlédnutím ke znalostem, zkušenostem a potřebám žáků (přizpůsobení cílů žákům), budování motivace k učení (duplicita viz 4.1, 4.2, 5.3), rozvíjení vzdělávacích cílů (tj. vědomostí, dovedností i postojů u žáků), vedení ke kritickému myšlení (není zřejmé, proč je zdůrazněno). Dále pak kladení jasných, přiměřených a srozumitelných požadavků na žáky, seznamování žáků se vzdělávacími cíli a jejich vedení k vyhodnocování jejich dosahování (duplicita s kritériem 4.3, částečný překryv s oblastí 5 Vzdělávací výsledky žáků). Zde jsem si v prvé řadě kladla otázku, jak výše jmenovaná témata nejlépe přiblížit rodičům, aby je byli schopni vůbec hodnotit.

Hodnocení souladu výuky s kurikulárními dokumenty jsem vyloučila jako první, protože není v možnostech rodičů. Díky překryvům a duplicitám jsem dále vyloučila další témata: vyhodnocování, přizpůsobování výuky žákům, motivace k učení. Tím pádem mi zůstala poslední čtyři: rozvíjení cílů vzdělávání, budování kritického myšlení, jasné a srozumitelné požadavky a seznamování žáků se vzdělávacími cíli. Poslední téma jsem nakonec také vypustila, protože by pro rodiče bylo obtížně srozumitelné a hodnotitelné. Zbývající tři jsem převedla do podoby následujících otázek:

Tabulka 2: Operacionalizace kritéria 4.1

4.1.1 Učitelé kladou na žáky jasné a srozumitelné požadavky.	5f) Myslíte si, že učitelé kladou na děti jasné a srozumitelné požadavky?
4.1.2 Učitelé rozvíjejí všechny okruhy vzdělávacích cílů (tj. vědomosti, dovednosti i postoje).	5g) Myslíte si, že učitelé vedou děti k tomu, aby uměly pracovat s informacemi a rozuměly souvislostem?
4.1.3 Učitelé podněcují žáky ke kritickému myšlení.	5h) Myslíte si, že učitelé vedou děti k samostatnému myšlení a práci (např. schopnosti učit se)?

Formulace otázek podle kritérií 4.1.2 a 4.1.3 se mi jevila jako velice obtížná vzhledem k rozsahu (4.1.2, všechny okruhy vzdělávacích cílů) a co do porozumění rodiči (4.1.3, nelze předpokládat znalost pojmu kritické myšlení). Proto jsem pojem kritické myšlení nahradila laicky srozumitelnějším pojmem samostatné myšlení, na něj navázala samostatnou práci (dovednost), kterou nejlépe reprezentuje schopnost dítěte učit se. Ta je totiž pro děti klíčová na vyšším vzdělávacím stupni. Z množství vzdělávacích cílů, které

má výuka naplňovat, jsem dále vybrala práci s informacemi a porozumění souvislostem jako „nadstavbové“ dovednosti nad těmi základními, jako jsou čtení, psaní apod. Tyto zároveň svědčí o hlubší kvalitě pedagogické práce učitele. Naplňování některých dalších vzdělávacích cílů je dále také posuzováno v rámci hodnocení výuky u následujícího kritéria 4.2.

4.7 Stanovení výzkumného souboru

Při stanovení výzkumného souboru jsem striktně vycházela z požadavků školy a zaměřila se na rodiče žáků prvního stupně. Ve školním roce 2016/2017 studovalo na prvním stupni výuky 500-600 žáků.

4.8 Výběr metody výzkumu

Zvláštní pozornost jsem věnovala výběru **vhodné výzkumné metody a technice sběru dat**, která by efektivně oslovila rodiče a zároveň zohlední omezené finanční a personální kapacity školy. Tomuto účelu nejvíc vyhovovala dotazníková metoda, která se využívá zejména pro hromadné a poměrně rychlé zjišťování informací o poznatcích, názorech nebo postojích osoby k aktuální nebo potenciální skutečnosti (Švec, 1998). Ve srovnání s jinými výzkumnými metodami má dotazníková metoda následující výhody a nevýhody:

Tabulka 3: Výhody a nevýhody dotazníku (Gavora, 2010)

VÝHODY	NEVÝHODY
zdánlivě snadná konstrukce dotazníků	vysoká míra možného zkreslení ze strany respondentů
možnost získat údaje od velkého množství lidí	nemožnost kontroly nad tím, zda dotazník opravdu vyplnil cílový respondent
nízká finanční a časová náročnost	riziko nízké návratnosti
snadná administrace	nemožnost položit dodatečné otázky
možnost opakovaného použití pro srovnávací šetření	formulace otázky nemusí být respondentovi dostatečně srozumitelná
možnost kvantifikovat a analyzovat výsledky	omezená možnost odpovědí (u uzavřených otázek)
možnost anonymity respondentů	náročnost při sestavování měrného nástroje
snadné vyhodnocování (zejména u uzavřených otázek)	

Jako výzkumný nástroj pro zjišťování zpětné vazby rodičů žáků jsem si zvolila elektronický dotazník vlastní konstrukce. Výhodou tohoto nástroje je možnost oslovení velkého počtu respondentů, bez velkých nároků na finanční a personální zdroje. Technika zjišťování prostřednictvím on-line dotazníku je poměrně nová a neustále se vyvíjí. Ještě v nedávné minulosti byla příprava a realizace on-line průzkumů poměrně zdlouhavá a vyžadovala si od výzkumníka znalost webových nástrojů, HTML kódů a skriptovacích programů. Celý proces výrazně zjednodušily a zrychlily až nové softwarové nástroje a služby, které umožňují intuitivní a uživatelsky příjemnou tvorbu a vyhodnocování elektronických dotazníků.

Ve výzkumu se běžně používají dva základní typy elektronických dotazníků (Gavora, 2010):

- emailové dotazníky - respondentům se posílají prostřednictvím elektronické pošty. Zasílaný dotazník má podobu vhodně naformátovaného (nejčastěji) textového dokumentu. Respondent vyplní odpovědi a emailem odešle dotazník zpět výzkumníkovi.
- webové dotazníky - propagují se jako web stránka. Výzkumník zasílá respondentům URL web stránky, kde se dotazník nachází.

Wright (2005) uvádí tyto výhody a nevýhody online dotazníků:

Tabulka 4: Výhody a nevýhody elektronického dotazníku

Výhody	Nevýhody
možnost oslovení respondentů, které by jinak byl problém kontaktovat	nevhodný pro respondenty bez přístupu na internet a s nízkou počítačovou gramotností
lepší zacílení respondentů (např. vystavení URL na web stránkách specifické komunity)	problémy s reliabilitou výsledků – respondent se může zapojit i vícekrát
anonymita respondentů	respondent má větší možnost uvádění manipulativních odpovědí než při osobním kontaktu (např. falšování svých demografických charakteristik).

Moderní nástroje pro tvorbu online dotazníku v současnosti standardně umožňují:

- vytváření různých typů otázek,

- automatickou kontrolu odpovědí,
- úpravy celkového vzhledu dotazníku nebo zobrazení otázek,
- inteligentní filtrování a větvení otázek v dotazníku,
- distribuci dotazníku prostřednictvím web stránky, emailu nebo sociálních sítí,
- automatické zpracování souhrnných výsledků a jejich filtrování,
- export dat v různých formátech,
- možnost sdílet výsledky online,
- nastavení uživatelských účtů a přístupových práv k výzkumu,
- 24 hodinovou technickou podporu.

Některé z výše uvedených funkcí jsou k dispozici zcela zdarma, jiné pouze za úplaty. Úroveň a nabídka konkrétních funkcí závisí na poskytovateli těchto služeb, kterých je na internetu poměrně značné množství. Aby bylo snazší se v nich zorientovat, připravila jsem v rámci své práce přehlednou tabulku (viz níže), v níž některé z nabízených nástrojů podrobněji analyzuji (pozn. srovnání se týká neplacených verzí):

Tabulka 5: Srovnání nabídky nástrojů pro tvorbu elektronického dotazníku

	Google Forms	SurveyMonkey	Survio	Click4survey	Survey G
Česká lokalizace	ANO	NE	ANO	ANO	NE
Počet otázek	neomezený	10	neomezený	neomezený	25
Počet průzkumů	neomezený	neomezený	neomezený	neomezený	max. 3
Počet typů otázek	7	15	19	21	21
Limit odpovědí	neomezený	100 na šetření	100 za měsíc	200 za měsíc	100 na šetření
Správa týmu (přidání spolupracovníků)	ANO	NE	NE	NE	NE
Přeskakování otázek (větvení)	ANO	NE	NE	NE	NE
Úpravy vzhledu dotazníku (typ a velikost písma, úprava tlačítek, vložení loga, nastavení barev)	ANO	NE	částečné (lze použít multimédia v otázkách a upravit tlačítka dotazníku)	NE	ANO (kromě vlastního loga)
Nastavení povinnosti vyplnit otázku	ANO	NE	ANO	ANO	ANO
Šablony dotazníků	ANO	ANO	ANO	ANO	NE
Způsob distribuce dotazníku	URL adresa, email, web stránka	URL adresa, email, sociální síť, web stránka	URL adresa, email, sociální síť, web stránka	URL adresa, sociální síť, QR kód.	URL adresa

Zpracování souhrnných výsledků	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO
Zpracování výsledků v reálném čase	NE	ANO	NE	ANO	NE
Filtrování výsledků	neomezené	1 filtr	1 filtr	NE	NE
Export souhrnných výsledků	ANO (většina dostupných formátů)	NE	NE	ANO (pdf)	ANO (CSV/Excel)
Cena za plnou verzi		Od 9999 Kč/ročně	Od 7008 Kč/ročně	Od 9504 Kč/ročně/verze Basic	Od 300 USD/ročně/verze Basic

Zdroje:

<https://www.google.cz/intl/cs/forms/about/>

<https://www.surveymonkey.com/pricing>

<https://www.survio.com/cs/dotaznikovy-system-funkce>

<https://www.click4survey.cz/ceny/>

<https://www.surveygizmo.com/survey-software-features/>

<http://www.analyzo.com/product-comparisons/108/SurveyMonkey/278/Google-Forms/277>

<http://www.analyzo.com/product-details/280/108>

Volba nejvhodnějšího nástroje závisí především na konkrétních potřebách výzkumu a uživatelských preferencích. Výhodou některých poskytovatelů je, že než se rozhodnete pro koupi jejich placené verze, máte možnost vyzkoušení na několik dní zdarma.

4.9 Struktura dotazníku

Dotazník má mít předem stanovenou strukturu, kterou je potřebné při jeho konstrukci dodržet. Jedná se jak o obsahovou, tak formální stránku dotazníku.

Výsledná struktura dotazníku, který jsem navrhla, se skládá z následujících částí:

a) Úvodní oslovení.

Této části jsem věnovala velkou pozornost, protože výrazně ovlivňuje ochotu respondentů vyplnit dotazník. V rámci úvodního oslovení jsem informovala o důležitosti a cílech výzkumu, důvodech oslovení respondenta a upozornila na garanci anonymity respondenta.

b) Prostřední část.

Prostřední část tvoří jednotlivé položky dotazníku rozdělené do tří oddílů:

I. Hodnocení kvality školy

Tento oddíl tvoří otázky vycházející z indikátorů kvality vytvořených v rámci modelu „Kvalitní škola“. Pokud to bylo jen trochu možné, přebírala jsme znění otázek z již existujících anket a průzkumů (např. projekt Cesta ke kvalitě). Konečné znění otázek je k dispozici v tabulce č. 6. Podrobněji se jim věnuji v další části zaměřené na tvorbu otázek dotazníku.

Na závěr tohoto oddílu jsem zařadila otázky, které mají za cíl:

- posoudit, zda je navržené pokrytí oblastí kvality školy dostatečné,
- prověřit konzistenci odpovědí,
- doplnit hodnocení o pohled rodičů s přihlédnutím k místním specifikům.

II. Záměry rodičů ohledně budoucnosti dítěte

Do této části jsem zařadila otázky zaměřené na vydefinování skupiny rodičů žáků, kteří jsou pevně rozhodnuti nebo uvažují o přechodu na víceleté gymnázium.

III. Závěrečné otázky

V tomto oddíle zjišťuji názory rodičů na kvalitu dotazníku a formu oslovení.

c) Poděkování za vyplnění.

Tabulka 6: Tvorba otázek z navržených indikátorů kvality

Indikátory kvality z pohledu rodiče	Otázky v dotazníku
1.1.1 Škola seznamuje rodiče s koncepcí rozvoje školy. 1.1.2 Škola umožňuje rodičům se ke koncepci vyjádřit. 1.1.3 Rodiče se s koncepcí identifikují.	1. Četli jste koncepci rozvoje naší školy (tj. hlavní priority) naší školy? 1a) Pokud jste uvedli ano, považujete navržené směřování (priority) školy za správné? 1b) Pokud ne, uveďte proč:
1.2.1 Škola seznamuje rodiče se školním vzdělávacím programem. 1.2.2 Rodiče považují školní vzdělávací program školy za přehledný a srozumitelný.	2. Četli jste alespoň zhruba školní vzdělávací program naší školy? 2a) Pokud jste uvedli ano, považujete jej za přehledný a srozumitelný?
1.3.1 Škola vytváří podmínky pro konstruktivní komunikaci s rodiči. 1.3.2 Škola zapojuje rodiče do tvorby pravidel týkajících se chodu školy. 1.3.3 Škola má jasně nastavený mechanismus přenosu podnětů od	3a) Myslíte si, že škola umožňuje efektivní komunikaci rodičů s vedením (např. o školním řádu)? 3b) Myslíte si, že škola informuje rodiče v dostatečném předstihu o zamýšlených změnách a novinkách? 3c) Myslíte si, že škola stojí o názory rodičů? 3d) Myslíte si, že má přehledné a aktuální web stránky?

rodičů.	
1.4.1 Škola je pro žáky vstřícným a bezpečným místem. 1.4.2 Škola má účinný systém prevence rizikového chování. 1.4.3 Škola má jasná pravidla postupu v případě rizikového chování a systém zpětné vazby, ve který mají rodiče důvěru.	3e) Myslíte si, že škola je pro děti vstřícným a bezpečným místem? 3f) Myslíte si, že škola účinně bojuje proti šikaně?
1.5.1 Škola spolupracuje s důležitými sociálními partnery. 1.5.2 Škola spolupracuje s relevantními partnery zajišťujícími rozvoj praktických dovedností žáků.	3g) Myslíte si, že škola poskytuje dostatečnou nabídku mimoškolních aktivit? 3h) Myslíte si, že škola aktivně spolupracuje s místními organizacemi a spolky (např. Sokol, ZUŠ, hasiči, sportovní oddíly a jiné)?
2.2.1 Vedení školy vytváří ve škole pozitivní klima. 2.2.2 Vedení školy vytváří dostatek příležitostí pro vzájemnou spolupráci učitelů s rodiči. 2.2.3 Vedení školy zajišťuje čistotu a estetickou úpravu okolí i vnitřku budovy.	3i) Myslíte si, že škola vytváří podmínky pro dostatečné setkávání rodičů s učiteli? 4a) Na stupnici (1-5) ohodnoťte celkovou atmosféru ve škole. 4b) Na stupnici (1-5) ohodnoťte čistotu ve třídách a dalších školních prostorech. 4c) Na stupnici (1-5) ohodnoťte stav okolí školy (upravenost a čistota).
2.4.1 Vedení školy zajišťuje optimální materiální podmínky pro vzdělávání.	4d) Na stupnici (1-5) ohodnoťte velikost a stav učeben. 4e) Na stupnici (1-5) ohodnoťte vybavenost tříd pomůckami. 4f) Na stupnici (1-5) ohodnoťte velikost a vybavení šaten a dalších společných prostorů. 4g) Na stupnici (1-5) ohodnoťte úroveň školní jídelny. 4h) Na stupnici (1-5) ohodnoťte stav sportovišť.
3.1.1 Učitelé jsou odborně kvalifikovaní. 3.1.2 Učitelé jsou profesionální a názorový nesoulad nechápu osobně.	5a) Myslíte si, že učitelé jsou dostatečně odborně připraveni? 5b) Myslíte si, že učitelé jsou dostatečně profesionální a názorový nesoulad nechápu osobně?
3.2.1 Učitelé se chovají k rodičům s respektem a úctou. 3.2.2 Učitelé se chovají k žákům vstřícně, přátelsky a s respektem.	5c) Myslíte si, že učitelé se chovají k rodičům s respektem a úctou? 5d) Myslíte si, že učitelé se chovají k dětem vstřícně, přátelsky a s respektem?
3.4.1 Učitelé vedou žáky k formulování vlastních názorů, k rozvoji demokratických hodnot a občanské angažovanosti.	5e) Myslíte si, že učitelé vedou děti k formulování vlastních názorů, k rozvoji demokratických hodnot a občanské angažovanosti?
4.1.1 Učitelé kladou na žáky jasné a srozumitelné požadavky. 4.1.2 Učitelé rozvíjejí všechny okruhy vzdělávacích cílů (tj. vědomosti, dovednosti i postoje). 4.1.3 Učitelé vedou žáky ke kritickému myšlení.	5f) Myslíte si, že učitelé kladou na děti jasné a srozumitelné požadavky? 5g) Myslíte si, že učitelé vedou děti k tomu, aby uměly pracovat s informacemi a rozuměly souvislostem? 5h) Myslíte si, že učitelé vedou děti k samostatnému myšlení a práci (např. schopnosti učit se)?
4.2.1 Učitelé ukazují žákům, jak získané poznatky využívat v praxi. 4.2.2 Výuka je založená na moderních vyučovacích metodách. 4.2.3 Výuka využívá IT technologie. 4.2.4 Výuka je dobře organizovaná. 4.2.5 Výuka je srozumitelná a logicky strukturovaná. 4.2.6 Výuka předává důležité informace.	5i) Myslíte si, že učitelé ukazují dětem, jak získané poznatky využívat v praktických situacích? 5j) Myslíte si, že učitelé využívají při výuce dostatečně moderní vyučovací metody? 5k) Myslíte si, že učitelé využívají při výuce dostatečně IT technologie? 6a) Na stupnici (1-5) ohodnoťte kvalitu výuky: je dobře organizovaná (má řád). 6b) Na stupnici (1-5) ohodnoťte kvalitu výuky: je srozumitelná a

4.2.7 Výuka je zajímavá a poutavá. 4.2.8 Výuka dostatečně procvičuje důležitá témata. 4.2.9 Výuka je názorná.	logicky strukturovaná. 6c) Na stupnici (1-5) ohodnoťte kvalitu výuky: je efektivní (předává dětem důležité informace). 6d) Na stupnici (1-5) ohodnoťte kvalitu výuky: je zajímavá a poutavá. 6e) Na stupnici (1-5) ohodnoťte kvalitu výuky: dostatečně procvičuje důležitá témata. 6f) Na stupnici (1-5) ohodnoťte kvalitu výuky: je dostatečně názorná (obsahuje praktické příklady a využití).
4.3.1 Učitelé zohledňují individuální potřeby žáků.	5l) Myslíte si, že učitelé zohledňují individuální potřeby dítěte (týká se zejména nadaných dětí, dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, hyperaktivních dětí atd.)?
4.4.1 Učitelé posilují pozitivní sebepojetí a sebevědomí žáků.	5m) Myslíte si, že učitelé vedou děti k tomu, aby si uvědomovaly své schopnosti a získaly náležité sebevědomí?
5.1.1 Škola soustavně hodnotí pokrok ve výsledcích každého žáka a reaguje na něj účinnými opatřeními.	7a) Považujete způsob hodnocení Vašeho dítěte za adekvátní a spravedlivý?
5.3.1 Škola účinně podporuje motivaci žáků k učení. 5.3.2 Škola vytváří podmínky pro zapojení žáků do soutěží a projektových činností. 5.3.3 Škola oceňuje výsledky žáků v soutěžích a projektových činnostech.	7b) Jsou podle Vás děti ve škole motivovány k dosahování lepších výsledků? 7c) Bylo Vaše dítě v poslední době ve škole nějak oceněno? (pochvala v dílčím předmětu, celkové zlepšení prospěchu - Skokan roku, ocenění za umístění v olympiádě nebo ve sportovní soutěži, aktivitu v projektu, školní akci atd.)? 7d) Uvítali byste větší zapojení do školních soutěží a olympiád?
6.1.1 Škola vytváří všem žákům rovné příležitosti.	7e) Umožňuje podle Vás škola dětem z ekonomicky slabších rodin podílet se maximálně na školních akcích a aktivitách?
6.3.1 Škola vede žáky k vzájemné toleranci. 6.3.2 Škola zajišťuje, aby žádný žák nebyl vyčleňován z kolektivu.	7f) Jsou podle Vás děti ve škole vedeny k toleranci (ke spolužákům z ekonomicky slabších rodin, ke spolužákům se speciálními vzdělávacími potřebami, ke spolužákům odlišné národnosti či náboženství)? 7g) Má Vaše dítě ve škole kamarády?

Výsledná podoba dotazníku je uvedena v příloze č. 1.

4.10 Tvorba otázek

Formulace jednotlivých otázek sehrává v této metodě získávání údajů klíčovou roli. Při formulování každé otázky jsem zvažovala, k čemu bude každá získaná informace, co chceme konstatovat a v jaké formě očekáváme výsledky. (Gavora 2010). Vyhýbala jsem se naváděcím otázkám, které přímo naznačují určitou odpověď, hypotetickým otázkám a nepříjemným otázkám týkajících se osobních nebo soukromých záležitostí respondenta. Při formulaci otázek jsem se dále snažila:

- a) používat jednoduchá slova a přesné výrazy,
- b) vyhýbat se používání zkratk, žargonu, cizích frází, používat celé věty,
- c) být co nejvíc přesná a konkrétní,
- d) uvést všechny potřebné informace, ale vyhýbat se příliš detailním formulacím,

- e) vyhybat se těžkým a časově náročným otázkám,
- f) vyhnout se dvojnásobným otázkám (neptat se v jedné otázce na dvě různé věci),
- g) vyhnout se vytváření předpokladů a předsudků,
- h) vytvářet kategorie odpovědí jasně a logicky.

Hlavní část dotazníku tvořily položky zaměřené na hodnocení kvality školy. Vzhledem k jejich velkému počtu jsem se rozhodla je setřídít do tematických okruhů a vytvořit z nich baterie otázek:

Koncepce a ŠVP školy (otázky č. 1 a 2)	Vedení školy (baterie otázek č. 3)	Atmosféra a materiální podmínky školy (baterie otázek č. 4)
Učitelé (baterie otázek č. 5)	Výuka (baterie otázek č. 6)	Další aspekty (baterie otázek č. 7)

Po formální stránce dotazníku jsem se dále zaměřila na jazykovou korektnost, typologickou úpravu a grafickou úpravu.

4.11 Typy otázek

Výsledný dotazník je poměrně rozsáhlý a obsahuje celkem 58 otázek. Tento poměrně vysoký počet je způsoben záměrem splnit zadání školy, která požadovala jednak obecný screening všech oblastí své práce, a jednak dalšími cíli, které měl výzkum splnit. Velký rozsah dotazníku může výrazně ohrozit jeho návratnost (Čihák, 2014), proto bylo potřebné zvolit vhodné typy otázek, které zajistí jednoduchost a rychlost vyplňování. Tomuto požadavku nejvíc vyhovovala forma uzavřených otázek, které nabízejí respondentovi výběr z několika jasně definovaných variant. Při výběru typů uzavřených otázek jsem preferovala dichotomickou nabídku, která umožňuje pouze odpověď ANO/NE. Důvodem výběru dichotomických otázek byla rychlost a snadnost vyplňování, proto se obecně doporučují pro rozsáhlé výzkumy. Tento typ otázky také nutí respondenta, aby k dané problematice zaujal jednoznačný postoj. Další výhodou tohoto typu je jejich snadné zpracování. Tato skutečnost vyhovovala požadavkům školy, které preferovalo

jednoduchost použití nástroje (i na úkor nižší validity a reliability výsledků). Zároveň s tím jsem si uvědomovala, že někteří z respondentů mohou mít s vyplňováním tohoto typu otázky problém, protože jim nenabídne dostatečné alternativy odpovědí. Rozhodla jsem se, že vhodnost zařazení dichotomických otázek do finálního dotazníku definitivně posoudím, až na základě vyhodnocení výsledků předvýzkumu.

Dále jsem se rozhodla střídat baterie dichotomických otázek se škálovými. Tímto krokem jsem sledovala větší variabilitu typů otázek, která zabrání přílišnému stereotypu při vyplňování (Gavora, 2000). U všech škálových otázek jsem použila hodnotící stupnici od 1 do 5 (obdobně jako známkování ve škole). Důvodem výběru těchto otázek opět bylo jejich poměrně jednoduché a rychle vyplňování a také snadná kvantifikace odpovědí v rámci zpracování.

Pro celkové ohodnocení školy jsem použila výčtovou otázku, která umožňuje respondentům výběr ze tří navrhovaných variant. Pro hodnocení koncepce rozvoje školy a školního vzdělávacího programu jsem vybrala filtrační otázky, které umožnily vyplňování pouze těm respondentům, kteří jsou s nimi obeznámeni. Pro získání dalších připomínek rodičů k chodu školy jsem použila otevřenou otázku.

4.12 Zpracování výsledků dotazníku

Pro efektivní využití získaných výsledků při autoevaluaci školy je potřebné, aby zpracování výsledků umožnilo:

- vyhodnotit jednotlivé otázky dotazníku a identifikovat, které z nich vnímají rodiče jako problematické,
- propojit výsledky s kritérii modelu „Kvalitní škola“,
- umožnit vzájemné srovnání výsledků dle vybraných kritérii,
- identifikovat silné a slabé stránky školy,
- vyhodnotit výsledky za rodiče odcházejících žáků a umožnit jejich srovnávání s ostatními rodiči,
- detailně posoudit výstupy na základě zjištěných demografických charakteristik (pohlaví žáka, vzdělání rodičů).

V zájmu co největšího zjednodušení procesu zpracování jsem počítala s tím, že škola bude jednotlivé položky dotazníku vyhodnocovat procentuálním vyjádřením nebo - pokud to bude vhodné - prostřednictvím průměrných hodnot.

4.13 Pilotní testování

Před zahájením předvýzkumu jsem dotazník ještě otestovala na malé skupince respondentů (3 osoby), které jsem požádala o přečtení otázek a posouzení, zda jsou pro ně srozumitelné a vyhovují stanoveným cílům výzkumu. V této etapě byla zjištěna jedna dvojnásobná otázka, kterou jsem následně upravila.

4.14 Předvýzkum

Pro mou diplomovou práci byl předvýzkum klíčový, protože prostřednictvím jeho výsledků jsem posuzovala, zda se povedlo naplnit stanovené výzkumné cíle. Oproti běžným zvyklostem v předvýzkumu, jsem použila rozsáhlejší vzorek respondentů a zaměřila se na větší skupinu rodičů žáků 4. ročníku základní školy.

Tito rodiče mají na jedné straně již dostatečnou zkušenost s fungováním školy, na druhé straně právě na konci 4. ročníku již vědí, zda budou usilovat o přechod svého dítěte na víceleté gymnázium¹³. Zacílení předvýzkumu na rodiče pouze jednoho ročníku I. stupně školy sebou z hlediska posuzování naplnění cílů mé práce přináší jisté výhody i nevýhody. Na jedné straně mi to umožní získat poměrně jasnou představu o tom, zda existuje podstatný rozdíl v uvažování rodičů, kteří plánují přechod svých dětí na jinou školu a těch, kteří o tom neuvažují. Na druhé straně získám pouze výsledky s omezenou výpovědní schopností, tedy pouze za rodiče žáků jednoho ročníku I. stupně školy. Určitým zadostiučiněním však může být fakt, že ve 4. ročníku je již lépe vyprofilovaná ta skupina rodičů, která má ambici, abych jejich dítě přešlo na víceleté gymnázium. Této skupině pravděpodobně na vzdělání jejich dítěte nejvíce záleží, je připravena se v něm angažovat a zároveň patří mezi ty nejvíce kritické.

4.15 Vyhodnocení předvýzkumu

V předvýzkumu bylo osloveno celkem 62 rodičů žáků 4. ročníku základní školy. Dotazník nakonec vyplnilo 43 respondentů. Návratnost dotazníku tedy byla 69,3%.

Při vyhodnocení předvýzkumu jsem se dle teoretických doporučení zaměřila na zodpovězení následujících otázek:

1. Rozuměly oslovované osoby otázkám v dotazníku? Interpretovaly je ve shodě s mým záměrem?

¹³ Dle praxe školy je třeba již na začátku 5. ročníku hlásit třídnímu učiteli, zda dítě půjde k přijímacím zkouškám či ne.

2. Jsou vybrané osoby ochotny účastnit se šetření a vyplnit on-line dotazník?
3. Jak dlouho jim potrvá vyplnění dotazníku? Je to adekvátní?
4. Nabízejí uzavřené otázky dostatečné alternativy odpovědi?
5. Je dotazník přehledný? Vyplňuje se dobře?
6. Dají se sesbírané údaje správně vyhodnotit?

(sestaveno dle Gavora 2000, Salant a Dillman, 1994 in Taylor-Powell, 1998)

Ad 1/ Do dotazníku byla přímo zařazena otázka týkající se srozumitelnosti dotazníku. Respondenti byli požádáni, aby ji posoudili prostřednictvím stupnice od 1- výborná do 5 - nedostatečná. Výsledné vyhodnocení jsem provedla pomocí průměru (Gavora, 2010) následujícím způsobem:

Tabulka 7: Vyhodnocení srozumitelnosti dotazníku

Srozumitelnost		
Hodnotící škála	Počet odpovědí	Součin
1 – výborná	21	21
2 – velmi dobrá	16	32
3 – dobrá	5	15
4 – dostatečná	1	4
5 – nedostatečná	0	0
Celkem	43	72

Průměr: $72:43 = 1,67$

Lze tedy konstatovat, že respondenti považovali srozumitelnost dotazníku za velmi dobrou. Celkové hodnocení dotazníku, ale neznamená, že se v něm nemohou vyskytovat jednotlivé otázky, kterým respondenti úplně nerozumí. Z toho důvodu jsem respondenty žádala, aby mě po vyplnění dotazníku kontaktovali emailem a sdělili, zda neměli problém s pochopením některých otázek. Zpětnou vazbu mi poskytlo celkem 27 respondentů. Z tohoto počtu nemělo ke srozumitelnosti otázek žádné výhrady 16 respondentů. Výhrady dalších respondentů uvádím v příložené v tabulce:

Tabulka 8: Výhrady respondentů ke srozumitelnosti otázek

Otázka	Výhrada	Počet respondentů
3g). poskytuje dostatečnou nabídku mimoškolních aktivit?	co přesně považovat za mimoškolní aktivitu	1
4b). čistotu ve třídách a dalších školních prostorech	nevím, zda posuzovat čistotu ve třídách nebo v dalších školních prostorech (stejně výhrady i k otázce 4d a 4f)	1
5. Myslíte si, že učitelé	obecné hodnocení všech učitelů je velmi obtížné, kvalita učitelů je velmi rozdílná	6
5e). vedou děti k formulování vlastních názorů, k rozvoji demokratických hodnot a občanské angažovanosti?	jak mám chápat občanskou angažovanost a demokratické hodnoty?	1
5j). využívají při výuce dostatečně moderní vyučovací metody?	není jasné, jak si zde vysvětlit pojem "dostatečně"	3
5j). využívají při výuce dostatečně moderní vyučovací metody?	co si představit pod pojmem moderní vyučovací metody?	2
5k). využívají při výuce dostatečně IT technologie?	co znamená zkratka IT? Na jaké IT technologie se ptáte?	2

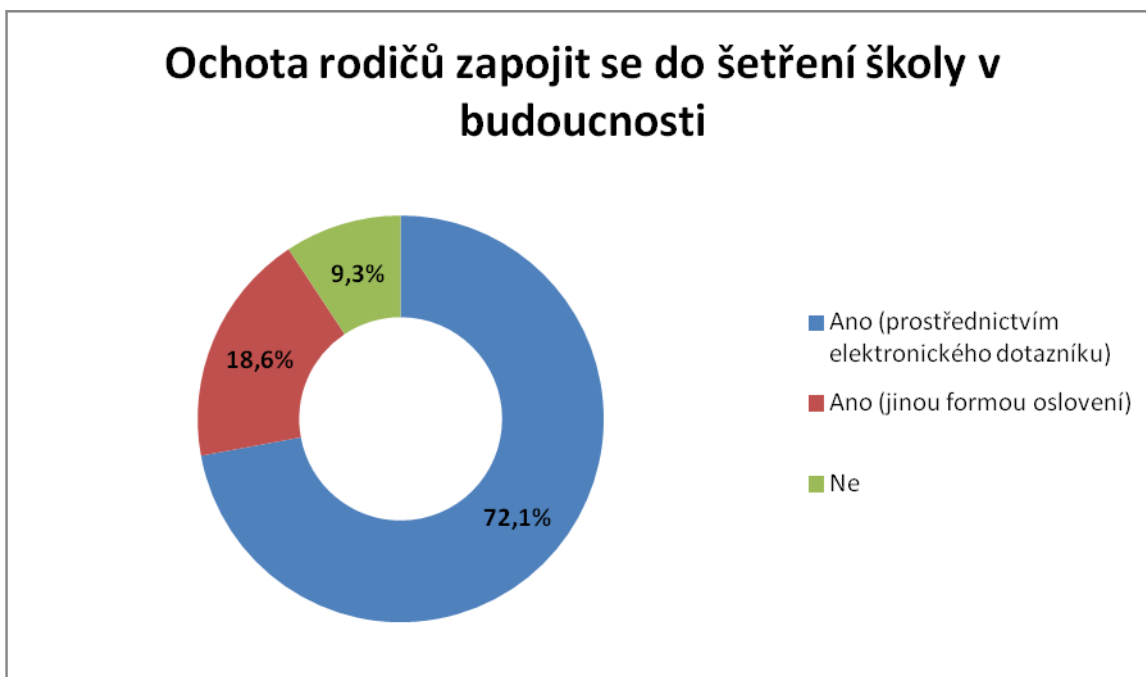
S některými z respondentů jsem se setkala osobně, abych zjistila, jak otázky v dotazníku interpretují. Rozdílně si někteří respondenti vysvětlovali tyto následující otázky:

Tabulka 9: Rozdíly v interpretaci otázek

Otázka	Interpretace respondenta	Můj záměr
3a) Myslíte si, že škola umožňuje efektivní komunikaci rodičů s vedením?	Respondent hodnotil komunikaci s učitelem.	Respondent měl hodnotit komunikaci s ředitelem (a zástupcem) školy.
7c) Bylo Vaše dítě v poslední době ve škole nějak oceněno?	Respondent si představil pouze věcné ocenění.	Respondent měl za ocenění považovat i slovní pochvalu.
7e) Umožňuje podle Vás škola dětem z ekonomicky slabších rodin podílet se maximálně na školních akcích a aktivitách?	Respondent posuzoval, zda akce školy nejsou příliš drahé.	Respondent měl posoudit, zda má škola nějaký program pro sociálně slabé.

Ad 2/ Otázka, zda by se respondenti zapojili do šetření školy i v budoucnosti a jakou formu by upřednostnili, byla součástí dotazníku. Její vyhodnocení přináším v následujícím grafu.

Graf 1: Ochota rodičů zapojit se do šetření školy v budoucnosti

Naprostá většina respondentů souhlasí s oslovením prostřednictvím on-line dotazníku i v budoucnosti. Jak jsem zjistila z osobních konzultací, rodiče na této metodě sběru dat především oceňují její anonymitu a také jednoduchost vyplňování on-line dotazníku. Poměrně velká ochota zapojit se do průzkumů i v budoucnosti, vychází pravděpodobně z přesvědčení většiny rodičů, že je důležité, aby škola pravidelně zjišťovala jejich spokojenost (viz tabulka níže).

Tabulka 10: Vyhodnocení důležitosti oslovování rodičů školou

Považujete za důležité, aby škola pravidelně zjišťovala spokojenost rodičů s kvalitou školy?			
		Počet odpovědí	%
Ano		41	95.35%
Ne		2	4.65%

Předvýzkum poukázal také na vhodnost kombinovat elektronický způsob sběru dat s tištěným dotazníkem. Dva z oslovených rodičů uvedli, že elektronický dotazník nemohou vyplnit z důvodu omezeného přístupu k internetu.

Ad 3/ V rámci pilotního zkoušení jsem požádala oslovené respondenty, aby si změřili celkový čas vyplňování dotazníku. Délka vyplňování dotazníku se pohybovala v rozmezí od 7 do 10 minut. Do dotazníku byla dále zařazena i samostatná otázka zaměřená na zhodnocení časové náročnosti. V rámci předvýzkumu byla respondenty hodnocena následovně:

Tabulka 11: Vyhodnocení časové náročnosti dotazníku

Časová náročnost		
Hodnotící škála	Počet odpovědí	Součin
1 – výborná	26	26
2 – velmi dobrá	12	24
3 – dobrá	4	12
4 – dostatečná	1	4
5 – nedostatečná	0	0
Celkem	43	66

Průměr = **1,53**

Celkový čas vyplňování dotazníku ohodnotili respondenti jako velmi dobrý, protože dosáhla průměr 1,53, který se nejvíc přibližuje hodnotě 2 - velmi dobrá.

Ad 4/ Vhodnost nabízených alternativ odpovědí jsem konzultovala s několika respondenty prostřednictvím emailu. K této otázce poskytlo zpětnou vazbu 26 rodičů. Jejich největší výhradou byla absence možnosti “NEVÍM“ u dichotomických otázek, kterou požadovalo celkem 19 rodičů. Čtyři rodiče napsali, že se jim nabízené možnosti ANO/NE zdají být nedostatečné a bylo by vhodné je rozšířit. Také jsem se setkala s názorem, že malou nabídkou odpovědí sledují záměr, aby byla škola negativně ohodnocena. Další tři rodiče ale naopak jednoduchost dichotomických otázek ocenili. Celkem 8 respondentů uvedlo, že jim možnosti odpovědí u výčtové otázky č. 9 nevyhovovaly a přivítali by její rozšíření. Další rodiče psali, že u vyplňování prvních dvou otázek zaměřených na získání zpětné vazby ke koncepci rozvoje a školnímu vzdělávacímu programu školy, měli pocit viny, že uvedené dokumenty nemají prostudované.

Ad 5/ Dotazník obsahuje otázku týkající se struktury dotazníku, jejímž prostřednictvím respondenti na stupnici (1 výborná až 5 nedostatečná) posuzovali, zda byl

dotazník pro ně přehledný a dobře se jim vyplňoval. Procentuální vyhodnocení této otázky je uvedené v následující tabulce:

Tabulka 12: Vyhodnocení struktury dotazníku

Hodnotící škála		Počet odpovědí	%
1 – výborná		25	58.14%
2 – velmi dobrá		14	32.56%
3 – dobrá		1	2.33%
4 – dostatečná		3	6.98%
5 – nedostatečná		0	0.00%
Celkem		43	100.00%

Průměr = **1,58**

Jako výbornou hodnotilo strukturu více než 58% respondentů. Přibližně 33% respondentů ji ohodnotilo jako velmi dobrou, 2% jako dobrou a téměř 7% z dotazovaných jí považuje za dostatečnou. Žádný respondent neohodnotil strukturu jako nedostatečnou. Celkem lze hodnotit strukturu jako velmi dobrou, protože dosáhla průměr 1,58, která se na hodnotící škále přibližuje hodnotě 2 - velmi dobrá.

Ad 6/ Hned na úvod je třeba upozornit, že cílem této části **není připravit data pro vyhodnocování hypotéz a interpretaci závěrů výzkumu**, ale posoudit zda nástroj vyhovuje požadavkům uvedeným v kapitole 4.12.

Ještě před zpracováním jsem si okódovala dichotomické otázky následujícím způsobem: bez odpovědi = 0, ANO = 1 a NE = 2.

Dále jsem připravila kontingenční tabulku, ve které jsem jednotlivé respondenty rozdělila podle zjišťovaných demografických charakteristik (pohlaví žáka, vzdělání a plány do školního roku 2017/2018).

Tabulka 23: Rozdělení souboru respondentů dle demografických charakteristik

		zůstanou	plánují odejít	určitě odejdou	Celkem
Rodiče chlapců	ZŠ	0	0	0	0
	SŠ/bez maturity	0	0	0	0
	SŠ/s maturitou	4	1	0	5
	VŠ	3	6	5	14
Rodiče dívek	ZŠ	0	0	0	0
	SŠ/bez maturity	3	0	0	3
	SŠ/s maturitou	3	3	0	6
	VŠ	8	5	2	15
Celkem		21	15	7	43

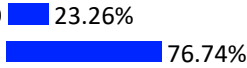

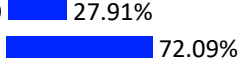

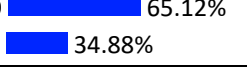
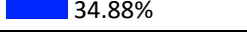
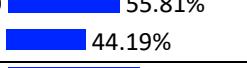
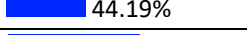
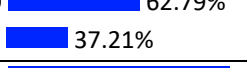
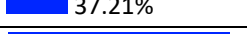

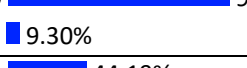
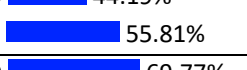

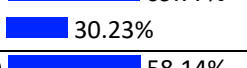
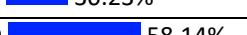
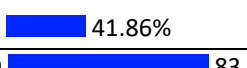
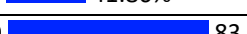
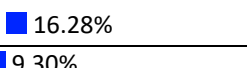
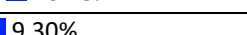

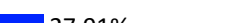
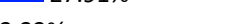

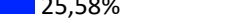
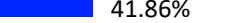

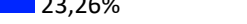
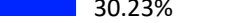
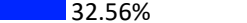

Rodiče, kteří plánují nebo jsou již rozhodnuti, že se jejich dítě ve školním roce 2017/2018 pokusí o přijímací zkoušky na víceleté gymnázium (celkem 22 respondentů), jsem pak sloučila do jedné skupiny a zjišťovala, jak hodnotí jednotlivé indikátory kvality školy.

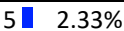

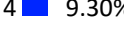
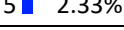
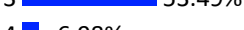
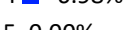

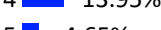
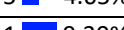

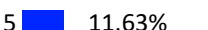

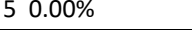

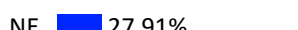

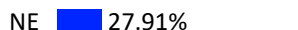

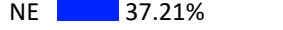

a) Celkové vyhodnocení a identifikace problematických položek

V následující tabulce jsou vyhodnoceny otázky dotazníku zaměřené na chod školy prostřednictvím váženého průměru a procentuálního vyjádření. Pokud byl vypočtený průměr u dichotomických otázek větší než 1,50, znamenalo to, že respondenti hodnotí daný indikátor kvality negativně a je třeba, aby mu škola věnovala pozornost. Podobně jsem postupovala u škálových otázek, kde se za negativní hodnocení indikátoru kvality považoval průměr větší než 3,00.

Ve sloupci „Odcházející“ jsou průměry za rodiče, kteří plánují nebo jsou již rozhodnuti, že se jejich dítě ve školním roce 2017/2018 pokusí o přijímací zkoušky na víceleté gymnázium. Cílem bylo posoudit, zda tato skupina vnímá kvalitu školy kritičtěji než ti, kteří se rozhodli dítě ponechat na druhém stupni základní školy - v tom případě bude průměr hodnocení odcházejících rodičů dané položky vyšší než celkový průměr.

Tabulka 34: Celkové vyhodnocení otázek na chod školy

Otázka	Kritérium kvality	Procentuální vyjádření	Celkový průměr	Odcházející (průměr)
1.	1.1	ANO 23.26% NE 76.74%	1,77	1,82
1a.	1.1	ANO 100% NE 0%	1,00	1,00
2.	1.2	ANO 27.91% NE 72.09%	1,72	1,73
2b.	1.2	ANO 92.66% NE 8.34%	1,08	1,00
3a.	1.3	ANO 65.12% NE 34.88%	1,35	1,32
3b.	1.3	ANO 55.81% NE 44.19%	1,44	1,32
3c.	1.3	ANO 62.79% NE 37.21%	1,37	1,27
3d.	1.3	ANO 90.70% NE 9.30%	1,09	1,09
3e.	1.4	ANO 90.70% NE 9.30%	1,09	1,14
3f.	1.4	ANO 44.19% NE 55.81%	1,56	1,59
3g.	1.5	ANO 69.77% NE 30.23%	1,30	1,41
3h.	1.5	ANO 58.14% NE 41.86%	1,42	1,68
3i.	2.2	ANO 83.72% NE 16.28%	1,16	1,27
4a.	2.2	1 9,30% 2 60.47% 3 27.91% 4 2.33% 5 0.00%	2,23	2,32
4b.	2.2	1 25,58% 2 41.86% 3 23.26% 4 6.98% 5 2.33%	2,19	2,27
4c.	2.2	1 23,26% 2 30.23% 3 32.56% 4 11.63%	2,40	2,5

		5 2.33%		
4d.	2.4	1 6,98% 2 25.58% 3 55.81% 4 9.30% 5 2.33%	2,74	2,95
4e.	2.4	1 11,63% 2 27.91% 3 53.49% 4 6.98% 5 0.00%	2,56	2,55
4f.	2.4	1 23,26% 2 25.58% 3 32.56% 4 13.95% 5 4.65%	2,51	2,45
4g.	2.4	1 9,30% 2 18.60% 3 34.88% 4 25.58% 5 11.63%	3,12	3,13
4h.	2.4	1 20,93% 2 32.56% 3 23.26% 4 23.26% 5 0.00%	2,49	2,5
5a.	3.1	ANO 88.37% NE 11.63%	1,12	1,09
5b.	3.1	ANO 83.72% NE 16.28%	1,16	1,18
5c.	3.2	ANO 95.35% NE 4.65%	1,05	1,05
5d.	3.2	ANO 93.02% NE 6.98%	1,07	1,14
5e.	3.4	ANO 72.09% NE 27.91%	1,28	1,36
5f.	4.1	ANO 72.09% NE 27.91%	1,28	1,27
5g.	4.1	ANO 58.14% NE 41.86%	1,42	1,36
5h.	4.1	ANO 62.79% NE 37.21%	1,37	1,41
5i.	4.2	ANO 55.81% NE 44.19%	1,44	1,41
5j.	4.2	ANO 51.16% NE 48.84%	1,49	1,36
5k.	4.2	ANO 46.51%	1,53	1,50

		NE 53.49%		
5l.	4.3	ANO NE	1,23	1,23
5m.	4.4	ANO NE	1,42	1,36
6a.	4.2	1 2 3 4 5 0.00%	2,00	1,82
6b.	4.2	1 2 3 4 5 0.00%	2,14	1,86
6c.	4.2	1 2 3 4 5 0.00%	2,14	2,09
6d.	4.2	1 2 3 4 5 0.00%	2,33	2,14
6e.	4.2	1 2 3 4 5 0.00%	2,05	2,00
6f.	4.2	1 2 3 4 5 0.00%	2,40	2,32
7a.	5.1	ANO NE	1,16	1,18
7b.	5.3	ANO NE	1,30	1,36
7c.	5.3	ANO NE	1,33	1,32
7d.	5.3	ANO NE	1,23	1,23
7e.	6.1	ANO NE	1,56	1,64
7f.	6.3	ANO NE	1,35	1,32

7g.	6.3	ANO 100% NE 0%	1,00	1,00
-----	-----	---	------	------

Na základě vypočtených výsledků může škola identifikovat, které položky hodnotili respondenti negativně. V případě předvýzkumu to byly:

- **znalost koncepce rozvoje školy a ŠVP,**
- **účinnost systému prevence rizikového chování,**
- **úroveň školní jídelny,**
- **využívání IT technologií při výuce,**
- **podpora ekonomicky slabších rodin.**

Rodiče, kteří plánují nebo jsou již rozhodnuti, že se jejich dítě v následujícím školním roce pokusí o přijímací zkoušky na víceleté gymnázium, identifikovali stejné problémy, ale navíc hodnotili negativně spolupráci školy s místními spolky a organizacemi.

Pro identifikaci problematických míst nemusí škola striktně postupovat podle pravidel, které jsem uplatnila výše, ale může se zvolit vlastní metody vyhodnocení, např. posunout hranice pro posuzování indikátorů, přidělit některým položkám větší váhy, resp. v případě ordinálních proměnných použít medián.

Příklad transformace negativně hodnocené položky do konkrétních opatření uvádím v samostatné kapitole (4.17). Při vyhodnocování je také třeba brát v úvahu, že v některých případech mohou negativní hodnocení konkrétní položky zapříčinit faktory, které nemůže škola ovlivnit (např. nedostatečná znalost koncepce a ŠVP může být způsobena nezájmem rodičů o tyto dokumenty a nikoliv tím, že by nebyly rodičům k dispozici). Proto musí škola vždy pečlivě zvažovat, jak bude k závěrečným zjištěním přistupovat.

Na základě výše uvedené tabulky lze také posuzovat, zda jsou “rodiče odcházejících žáků” kritičtější. Ve srovnání s rodiči, kteří se rozhodli, že jejich dítě nebude školu měnit, bylo hodnocení rodičů odcházejících žáků negativnější u 20 z celkem 47 otázek, 21 otázek ohodnotili lépe a v případě 6 otázek měly obě skupiny stejné hodnocení. Takováto interpretace je samozřejmě hodně zjednodušená, rozdíly jsou často velmi malé, proto pro vyhodnocení postojů “rodičů odcházejících žáků” bude vhodnější posuzovat každou položku zvlášť, např. prostřednictvím kontingenčních tabulek.

b) Propojení výsledků na kritéria modelu a jejich vzájemné srovnání

Cílem této části je prověřit, zda prostřednictvím získaných výsledků dokážeme vyhodnocovat stav zvolených kritérií. Kritéria hodnocení byla v našem případě stanovena na základě modelu „Kvalitní škola“. Pro splnění tohoto úkolu jsem však musela provést několik zjednodušení.

1. Vzhledem k různým typům proměnným (dichotomické vs. polytomické) jsem musela najít řešení jak je vzájemně srovnávat. Rozhodla jsem se, že pokud respondent vybral ve škálové otázce možnosti 1 a 2 budu to považovat za kladné hodnocení dané položky (tj. ANO). Pokud vybral jinou možnost, je jeho hodnocení záporné (tj. NE). Následně jsem vypočetla nový průměr škálových otázek, který byl srovnatelný s dichotomickými otázkami.

Otázka	Průměr		Otázka	Průměr
4a)	1,30		4h)	1,47
4b)	1,33		6a)	1,28
4c)	1,47		6b)	1,35
4d)	1,67		6c)	1,35
4e)	1,60		6d)	1,42
4f)	1,51		6e)	1,30
4g)	1,72		6f)	1,51

2. Následně jsem z průměrů jednotlivých položek vypočetla průměr za každé kritérium modelu. Předpokládala jsem, že všechny položky mají stejnou váhu.

Níže uvádím výpočty výsledků za jednotlivá kritéria modelu kvalitní školy:

Kritérium	Průměr
1.1	1,39
1.2	1,40
1.3	1,31
1.4	1,33
1.5	1,36
2.2	1,32
2.4	1,59
3.1	1,14
3.2	1,06
3.4	1,28
4.1	1,36
4.2	1,41

4.3	1,23
4.4	1,42
5.1	1,16
5.3	1,29
6.1	1,56
6.3	1,18

Při jejich vyhodnocování jsem postupovala stejně jako u dichotomických otázek (do 1,5 pozitivní, jinak negativní). Z pohledu rodičů se tak jeví jako nevyhovující následující dvě kritéria:

- 2.4 Vedení školy usiluje o optimální materiální podmínky pro vzdělávání a pečuje o jejich účelné využívání.
- 6.1 Škola vytváří každému žákovi a jeho rodině rovné příležitosti ke vzdělávání bez ohledu na jeho pohlaví, věk, etnickou příslušnost, kulturu, rodný jazyk, náboženství, rodinné zázemí, ekonomický status nebo speciální vzdělávací potřeby.

Na základě uvedeného vyhodnocení jednotlivých kritérií modelu můžeme konstatovat, že navržený dotazník umožňuje měřit podle předem stanovených kritérií a tedy plní základní funkci evaluačního nástroje.

Získané údaje lze tímto způsobem srovnávat podle jakýchkoliv dalších hledisek. Velmi vhodné je také šetření pravidelně opakovat a prostřednictvím časových řad získávat informaci o vývoji v hodnocení jednotlivých kritérií. Dále je např. možné vypočítat celkovou spokojenost rodičů (v případě předvýzkumu je to 1,35, tj. průměr za všechny otázky zaměřené na chod školy) a interpretovat ji prostřednictvím procentuálního vyjádření (v rámci předvýzkumu bylo se školou spokojeno celkem 65% rodičů).

Lze tedy konstatovat, že nástroj umožňuje propojit výsledky s kritérii modelu „Kvalitní škola“. Avšak z důvodu použití různých typů otázek to bylo možné v rámci některých oblastí udělat jen velmi zjednodušeně.

c) Identifikace silných a slabých stránek školy

Kvalitní autoevaluační nástroj také umožňuje stanovovat oblasti, na které se má škola v rámci autoevaluace zaměřit. Definování těchto oblastí většinou probíhá prostřednictvím analýzy silných a slabých stránek školy. Pro identifikaci toho, jak rodiče vnímají silné a slabé stránky školy, je v dotazníku nejvhodnější otázka č. 8. Tato otázka

byla nepovinná (vyplnilo jí celkem 26 respondentů) a poskytla rodičům možnost vyjádřit své libovolné připomínky k chodu školy. Vzhledem k tomu, že se jednalo o otevřenou položku, musela jsem odpovědi kategorizovat. Výsledky jsou uvedené v příložené tabulce.

Tabulka 15: Vyhodnocení otázky č. 8

Pokud máte k chodu školy nějaké připomínky, uveďte je prosím zde:	
	Počet odpovědí
větší nabídka cizích jazyků	8
doplnit známkování o písemné hodnocení	4
chybí bezpečné stravování	1
zapracovat na kázní	1
komplikovaná komunikace s učiteli	1
slabá autorita učitelů	3
zvýšit informovanost školy	3
preferenze žáků movitých rodičů	2
velké zatížení domácími úkoly	2
preferenze oblíbených žáků	1
CELKEM	26

V otázce č. 9 se ptáme rodičů, co na škole nejvíc oceňují. Jedná se o výčtovou otázku, kde bylo možné vybírat až tři možné odpovědi. Vyhodnotila jsem ji procentuálním vyjádřením. Výsledky jsou k dispozici v následujícím grafu:

Graf 2: Vyhodnocení otázky č. 9

Lze konstatovat, že rodiče na škole nejvíc oceňují její blízkost, přátelskou atmosféru a dobrou komunikaci. Tyto informace může škola zohlednit nejen při rozhodování o svých prioritách, ale použít i jako argument při přesvědčování rodičů, kteří uvažují o přechodu na víceleté gymnázium.

d) Vyhodnocování položek podle vybraných demografických údajů rodičů

Na závěr jsem prostřednictvím kontingenční tabulky provedla rozbor výsledků hodnocení mimoškolních aktivit u rodičů podle pohlaví žáka, dosaženého vzdělání rodičů a podle rozhodnutí o přechodu žáka na víceleté gymnázium v příštím školním roce. Výsledky jsou uvedeny v následující tabulce:

Tabulka 16: Ukázka vyhodnocení mimoškolních aktivit

		zůstanou		plánují odejít		určitě odejdou		Celkem
		dostatečné	nedostatečné	dostatečné	nedostatečné	dostatečné	nedostatečné	
Rodiče chlapců	ZŠ	0	0	0	0	0	0	0
	SŠ/bez maturity	0	0	0	0	0	0	0
	SŠ/s maturitou	3 (60,00%)	1 (20,00%)	1 (20,00%)	0	0	0	5 (100%)
	VŠ	3 (21,43%)	0	3 (21,43%)	3 (21,43%)	3 (21,43%)	2 (14,29%)	14 (100%)
<hr/>								
Rodiče dívek:	ZŠ	0	0	0	0	0	0	0
	SŠ/bez maturity	2 (66,67%)	1 (33,33%)	0	0	0	0	3 (100%)
	SŠ/s maturitou	3 (50%)	0	2 (33,33%)	1 (16,67%)	0	0	6 (100%)
	VŠ	6 (40,00%)	2 (13,33%)	2 (13,33%)	3 (20,00%)	2 (13,33%)	0	15 (100%)

4.16 Návrh doporučení pro konečnou podobu dotazníku

a) Rozšířit varianty odpovědí

Výsledky předvýzkumu poukázaly zejména na potřebu přehodnotit vhodnost zařazení dichotomických otázek do konečné verze dotazníku. Vzhledem k velkému rozsahu dotazníku, který provádí celkový screening školy (tj. mapuje značný rozsah oblastí práce školy), se aplikace dichotomických otázek zdála logická, protože jsou jednoduché na vyplnění a výrazně tak snižují zátěž respondentů. Na druhé straně předvýzkum ukázal, že tyto dichotomické otázky (ANO/NE) poskytují respondentům jen velmi malý prostor pro vyjádření jejich skutečných postojů a že mají problém s výběrem vhodné odpovědi. Pro rozšíření škálových otázek také hovoří i fakt, že více než 44 % respondentů požadovalo zařazení neutrální varianty odpovědi. Další důvodem je také zjištěná nízká časová

náročnost vyplnění dotazníku v rámci předvýzkumu (časová náročnost byla nejlépe hodnocenou položkou ze všech nabízených vlastností dotazníku).

Jako vhodné řešení se jeví nahradit vybrané dichotomické otázky pětistupňovou Likertovou škálou, která se běžně používá pro měření názorů a postojů lidí. Střední hodnota na stupnici by byla neutrální.

Příklad:

3c) *Myslíte si, že škola stojí o názory rodičů?*

- Naprosto souhlasím*
- Spíše souhlasím*
- Nevím*
- Spíše nesouhlasím*
- Naprosto nesouhlasím*

Pozornost je třeba věnovat i formě škál. Pokud to zadavatel považuje za vhodné, může nahradit číselné škály grafickými nebo symbolickými znaky a zvýšit tak atraktivnost dotazníku¹⁴.

Příklad: *Interaktivní hvězdičková škála:*

Jak hodnotíte?

4a) <i>atmosféru ve škole</i>	☆☆☆☆☆
4b) <i>čistotu ve třídách</i>	☆☆☆☆☆
4c) <i>stav okolí školy</i>	☆☆☆☆☆
4d) <i>stav a velikost učeben</i>	☆☆☆☆☆

Z důvodu zjednodušení vzájemného porovnávání jednotlivých položek při vyhodnocování dotazníku dále doporučuji sjednotit stupnice hodnotících škál i počet jejich stupňů. Pro snazší interpretaci výsledků je třeba jednotlivé stupnice škál jasně pojmenovat.

V rámci předvýzkumu dále někteří respondenti poukazovali na nedostatek variant odpovědí na výčtovou otázku č. 12, v níž se měli vyjádřit, co na škole nejvíc oceňují. Vzhledem k poměrně velkému počtu nabízených odpovědí (10) se jejich rozšiřování nejeví jako příliš vhodné. Doporučuji proto uvažovat o nahrazení některých málo používaných alternativ odpovědí (např. v rámci předvýzkumů žádný z respondentů ne zvolil možnost

¹⁴ poskytovatelé on-line dotazníků to umožňují

“vysoké nároky kladené na děti) relevantnějšími možnostmi nebo změnit otázku na polozavřenou.

b) Umožnit sběr údajů písemným dotazníkem

Do předvýzkumu se zapojil jen velmi malý počet respondentů s nižším než vysokoškolským vzděláním. Protože jsem vzdělání rodičů předem nezjišťovala, nemohu usuzovat na relevantní důvody. Dva rodiče mne však rovnou požádali o papírovou verzi dotazníku. Proto je podle mne vhodné pro konkrétní šetření zvážit kombinaci elektronického a papírového dotazníku. Sběr dat druhým jmenovaným způsobem musí však zaručovat respondentům stejnou míru anonymity jako v případě on-line dotazníku (např. zajistit, aby rodič mohl vyplněný dotazník vhodit do připravené schránky).

c) Formulace otázek zaměřených na učitele

V rámci předvýzkumu měli někteří respondenti výhrady k otázkám adresovaným na učitele jako celek. Argumentovali tím, že učitelé jsou různí a není možné je hodnotit společně. Vyřešit tento problém by částečně mohlo zařazení škálových namísto dichotomických otázek. Jinou alternativou by bylo zaměřit se v dotazníku pouze na třídního učitele, který na I. stupni zajišťuje převážnou část výuky. V tomto případě však nebude k dispozici hodnocení všech učitelů. Tím by však mohl být ohrožen cíl výzkumu, kterým je celkové posouzení školy z pohledu rodičů. Proto by bylo vhodné doplnit dotazník ještě o otázku zaměřenou na hodnocení dalších učitelů (např. formou otevřené otázky). Navíc orientace otázek pouze na jednoho učitele může vést k tomu, že je respondent bude záměrně hodnotit neobjektivně (např. z důvodu vyřizování si účtů s učitelem).

Jiným řešením, které poskytuje odborná literatura, je možnost položení otázky zaměřené na učitele nepřímo např. prostřednictvím baterie otázek sledujících kvalitu výuky.

Příklad:

5h) *Myslíte si, že učitelé vedou děti k samostatnému myšlení a práci? (např. schopnost učit se)*

Myslíte si, že způsob výuky podporuje u dítěte samostatné myšlení a práci? (např. schopnost učit se).

d) Další doporučení

1. Změnit řazení otázek v dotazníku - předvýzkum ukázal, že zařazení otázek týkajících se koncepce a vzdělávacího programu školy není vhodné umístit na začátek dotazníku. Řada respondentů tyto dokumenty nezná a může to v nich vyvolat dojem, že dotazník je pro ně příliš náročný a ptá se na věci, se kterými nemají zkušenosti. Doporučuji začít jednoduchými demografickými otázkami nebo oblastí, která je respondentům více známá (např. materiální vybavení školy).
2. Doplnit některé další otázky - při vyhodnocování otevřené otázky č. 8 týkající se připomínek k chodu školy bylo zjištěno, že poměrně velký počet respondentů (18,6%) by uvítal rozšíření výuky cizích jazyků¹⁵. Doporučuji zařadit otázku týkající se výuky cizích jazyků do dotazníku, pokud o to škola bude mít zájem.
3. Přidat vysvětlivky - k problematickým otázkám definovaným v rámci předvýzkumu je vhodné přidat vysvětlivky, aby jim respondenti lépe rozuměli a správně je interpretovali.
4. Odstranit zkratky v dotazníkových položkách - je třeba počítat s tím, že některé zkratky nemusí být všem rodičům známé. Na následujícím příkladu uvádím nové znění otázky 5k), do které jsem také zapracovala vysvětlivku dle doporučení z bodu 3.

Příklad:

5k) Myslíte si, že učitelé využívají při výuce dostatečně digitální technologie? (např. internet, notebook, tablet, dataprojektor atd.)

5. Přeformulovat dvojznačné otázky - v předvýzkumu se ukázalo, že otázku 5j) lze interpretovat dvěma různými způsoby. Proto jsem tuto otázku upravila.

Příklad:

5k) Myslíte si, že učitelé při výuce dostatečně využívají moderní metody? (např. Hejného metoda výuky matematiky, práce na projektech, portfolio žáka atd.)

6. Přidat k jednotlivým tematickým oblastem stručné vysvětlení - toto řešení by rodičům hned na úvod umožňovalo vysvětlit, co se od nich očekává, a navedlo je tak na správnou interpretaci jednotlivých otázek. Zároveň by je vytrhlo ze stereotypu vyplňování otázek. Vysvětlení však musí být stručné. Na níže uvedeném příkladu uvádím možné vysvětlení k okruhu otázek č. 3.

¹⁵ model „Kvalitní školy“ se na toto téma nezaměřuje

Příklad:

V následujících otázkách se zaměříme na celkový vztah školy k rodičům. Mimo jiné zde zjišťujeme, zda vedení školy umožňuje rodičům zapojit se do přípravy koncepčních materiálů, zda informuje rodiče o zamýšlených změnách nebo zda účinně postupuje proti šikaně.

Na závěr této části doporučuji, bude-li to v možnostech školy, aby nejprve ověřila navržené změny v dotazníku v rámci pilotního testování.

4.17 Transformace výsledků do konkrétních opatření

Cyklický model autoevaluace zaměřený na transformaci výsledků do rámcových doporučení blíže popisují v teoretické části. Zde jej budu prezentovat na příkladu zlepšování systému prevence rizikového chování, který byl v rámci předvýzkumu vyhodnocen jako problematický.

1. Definování cílového stavu (TO-BE)

Cílový stav je stanoven příslušným kritériem modelu „Kvalitní škola“. V našem případě to je:

1.4 Škola je vstřícné a bezpečné místo pro žáky, jejich rodiče, pedagogické i nepedagogické pracovníky.

2. Analýza současného stavu (AS-IS)

Na základě podkladů školy (např. hlášení rodičů, informace od třídních učitelů) je třeba přehodnotit efektivitu současného systému prevence rizikového chování. Pokud škola nemá dostatek informací, je vhodné uvažovat o realizaci speciálního šetření zaměřeného na tuto oblast.

3. Tvorba a implementace opatření (REDUCE TO-BE – AS –IS)

Při implementaci opatření je možné vycházet z návrhů rámcových doporučení, které jsem připravila k jednotlivým oblastem (viz tabulka příloha č. 3).

Z doporučení v tabulce si lze vybrat některá z následujících opatření:

- stanovení komunikačního kanálu pro anonymní ohlašování,
- vytvoření akčního plánu s jasným časovým harmonogramem a odpovědnými osobami,
- školení učitelů zaměřená na odhalení forem rizikového chování,
- zapojení školy do národních programů zaměřených na prevenci rizikového chování.

Tato doporučení jsou formulována velmi obecně a danou oblast nepostihují vyčerpávajícím způsobem, proto je třeba je brát pouze jako orientační. Jejich cílem je především dát impuls diskusi o daném problému, která by měla následně vyústit do formulace konkrétních opatření. Do diskuze by měl být zapojen co nejvyšší počet zainteresovaných osob.

Zapojování rodičů, žáků, zaměstnanců a dalších účastníků každodenního života školy do tvorby opatření zvyšuje pravděpodobnost, že se podaří najít účinná a obecně vyhovující řešení a zároveň přispívá k budování autoevaluační kultury.

Pro vybraná opatření je dále nutné stanovit:

- konkrétní termín dokončení realizace,
- odpovědnou osobu,
- termín vyhodnocení.

Níže uvádím příklad formulace konkrétního opatření pro zlepšování systému prevence rizikového chování.

Cíl:	zlepšení systému prevence rizikového chování
Rámcové doporučení:	stanovení komunikačního kanálu pro anonymní ohlašování rizikového chování
Konkrétní doporučení:	umístění schránek důvěry pro anonymní ohlašování rizikového chování do vestibulu budovy.
Termín:	DD.MM.RR
Odpovědná osoba:	jméno příjmení
Termín vyhodnocení:	porada dne DD.MM.RR

4.18 Předložení výzkumu vedení školy

V posledním kroku jsem s výsledky výzkumu seznámila vedení školy. To vnímá předložený nástroj jako zajímavý a užitečný. Domnívá se, že jeho prostřednictvím je možné hodnotit kvalitu školy z pohledu rodičů a zároveň jej využít pro autoevaluaci školy. Velmi oceňuje možnost nástroj jednoduše upravovat dle svých potřeb, tedy jeho flexibilitu. Produkty poskytované soukromou firmou jsou standardizované a jakýkoliv další požadavek na změnu by byl zpoplatněn. Jako velmi přínosné vnímá vedení školy propojení

s modelem „Kvalitní školy“ a také přehlednou závěrečnou tabulku, která obsahuje návrhy rámcových doporučení pro jednotlivé oblasti. Vedení vnímá návrhy jako užitečné, protože číselná a procentuální vyjádření výsledků jsou pro něj příliš strohá a málo vypovídající, a hodlá s výsledky dále pracovat.

Vedení školy jsem záměrně nepředložila konečnou verzi dotazníku, ale požádala jsem je, aby se jej na základě mých doporučení pokusili vlastními silami upravit a doplnit dle svého uvážení o další otázky. To by v konečném důsledku měl být cíl dobrého evaluačního nástroje, aby pouze poskytl škole jednoduché vodítko (směrování), které si však musí podle svých možností a potřeb upravit a přizpůsobit.

5 Diskuse a závěr

V empirické části své diplomové práce jsem si stanovila za cíl vytvořit a v rámci předvýzkumu ověřit screeningový autoevaluační nástroj, který umožní hodnocení školy z pohledu rodičů žáků ukončujících docházku I. stupně vybrané ZŠ.

I když jsem při přípravě musela vycházet ze specifík a potřeb konkrétní školy, snažila jsem o maximální možnou standardizaci nástroje tak, aby ho bylo možné v budoucnu využít i na jiných ZŠ.

Základem pro jeho vytvoření mi byl model „Kvalitní školy“ vytvořený ČŠI. Tento model nahrazuje stále se měnící kritéria pro hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání, které každoročně schvaluje MŠMT. Úmyslem jeho tvůrců bylo stanovit národní rámec kvality jako základ pro hodnocení školské vzdělávací soustavy. Bohužel však těmto ambicím ve své momentální podobě může dostat jen stěží. V současnosti je k dispozici pouze verze zpracovaná na úroveň základních oblastí a jednotlivých kritérií, nikoli však indikátorů kvality. Kritéria jsou doplněna popisy ideálního stavu, které však při nejlepší vůli není možné jednoznačně interpretovat a namísto vysvětlení vnášejí do modelu spíše chaos.

Z tohoto objektivního důvodu nelze mnou navržené indikátory kvality považovat za vyčerpávající a standardně použitelné. Je vysoce pravděpodobné, že kdyby podobný úkol byl zadán ještě někomu jinému, dotyčná osoba dojde pravděpodobně k odlišným ukazatelům než já. Nástroj z tohoto hlediska hodnotím jako velmi problematický a nedopracovaný. Chybí k němu také metodika. V tomto směru ČŠI pokračuje ve své letité praxi, že své metodiky hodnocení zásadně nezveřejňuje a bohužel není zřejmé proč.

Další nepochopitelnou věcí je, že ačkoli je model platný již od školního roku 2015-2016, dodnes není k dispozici jeho propojení na interní hodnocení škol ani příklady jeho použití v této oblasti. Jak mají tedy školy vědět, jak budou hodnoceny, když neznají přesné podmínky a nemohou si podle toho nastavit své autoevaluační mechanismy?

V neposlední řadě se zdá, že popisy některých kritérií kladou na školy zcela neúměrné až nereálné požadavky. Některé dokonce působí přinejmenším rozpaky. Proč je např. důležité, aby škola spolupracovala s významnými podniky v regionu? Dalším problémem popisů je jejich značná pojmová nejednota, překrývání se jednotlivých indikátorů a všeobecná nepřehlednost dokumentu jako taková.

A konečně při samotné operacionalizaci modelu do konkrétních ukazatelů zaměřených na rodiče, kterou jsem ve své práci prováděla, jsem měla problém s pokrytím některých oblastí, které jsou zejména z pohledu rodičů velmi důležité. Jedná se např. o domácí přípravu žáků, výuku cizích jazyků, nebo budování dobré pověsti školy. Tyto oblasti totiž Model nepokrývá.

Cennou pomůckou a inspirací mi při přípravě této práce byly autoevaluační nástroje vytvořené v rámci projektu Cesta ke kvalitě. Od nabídky připravené projektem jsem se však snažila odlišit. Kromě propojení nástroje na již zmiňovaný Model jsem chtěla, aby jeho používání bylo pro školy srozumitelnější a jednodušší a intuitivnější. Tento záměr mi také usnadnil fakt, že v posledních letech došlo k velkému boomeru nástrojů pro tvorbu on-line šetření, které výrazně zjednodušují tvorbu elektronického dotazníku, automatizují jeho zpracování a vyhodnocování získaných výsledků. Navíc rozmach internetu a informačních a komunikačních technologií umožňuje škole rychle, flexibilně a za minimální náklady oslovit velkou většinu cílové populace. Bylo by proto vhodné, aby tyto skutečnosti byly zohledněny při přípravě budoucích standardizovaných nástrojů zaměřených na autoevaluaci školy.

Bylo by však naivní domnívat se, že prostřednictvím on-line nástrojů lze připravit kvalitní elektronický dotazník, aniž bychom měli alespoň základní znalosti metodiky jeho konstrukce a tvorby. Dotazníková metoda je poměrně náročná na sestavení měrného nástroje a interpretaci výsledků, proto jsem při psaní této diplomové práce musela aktivně pracovat s příslušnou metodologickou literaturou. Při rozhodování o výběru druhů položek do dotazníku jsem v zájmu co největší jednoduchosti upřednostňovala takové, které lze snadno vyhodnotit a interpretovat, i když jsem si byla vědoma, že to může znamenat snížení validity a reliability získaných dat.

Nezbytným předpokladem autoevaluace škol je správné využití údajů pro získání požadovaných informací. Ve své práci jsem se snažila ukázat, jakým způsobem lze získané údaje zpracovat a interpretovat. Pro získání informací o trendech v hodnocení je vhodné šetření pravidelně opakovat.

Zpracováním výsledků dotazníku a jejich následným vyhodnocením jsem si potvrdila jeho vhodnost použití jako autoevaluačního nástroje. Zároveň jsem si uvědomila, jak je při tvorbě autoevaluačního nástroje důležité hned na začátku rozhodnout o způsobu zpracování dat. Toto pravidlo jsem při přípravě dotazníku podcenila a jednotlivé položky

zpracovala do různých typů otázek. Při vyhodnocování jsem je následně mohla vzájemně srovnávat pouze za cenu velkých zjednodušení.

Při realizaci předvýzkumu mě mile překvapil poměrně velký zájem rodičů zapojit se do mého šetření, i když byli informováni, že jde pouze o formu testování nástroje. Usuzuji z toho, že většina rodičů má zájem na tom, aby je škola podobným způsobem oslovovala, a chtějí tak být více vtaženi do školního dění.

Při studiu různých autoevaluačních nástrojů jsem dále zjistila, že se často zaměřují na výběr správných metod sběru a vyhodnocování dat, ale nevěnují již velkou pozornost transformaci výsledných zjištění do konkrétních opatření. Zpravidla se doporučuje využít je v rámci strategických analýz modelů kvality celé organizace (např. SWOT analýza). V mnohých případech však vedení škol nemá dostatečné vědomosti ani zkušenosti, jak s těmito metodami pracovat. Z toho důvodu jsem za velmi důležité považovala vytvoření jednoduchého mechanismu pro implementaci nápravných opatření problematických oblastí, které vhodně ovlivní chod organizace, tak aby byly viditelné výsledky, což je ta nejlepší motivace pro zúčastněné. Velkou výhodou je, že navrhovaná rámcová opatření, která jsem připravovala na základě studia odborné literatury, může škola využít pro zlepšování kvality i bez nutnosti provádět vlastní šetření.

Výsledky svého výzkumu jsem představila vedení školy. Jejich zájem o využití tohoto nástroje při autoevaluaci školy mě velmi potěšil a lze jej považovat za určité potvrzení toho, že se cíle mé práce podařilo naplnit, i když definitivní rozhodnutí bude možné učinit až po jeho vyzkoušení v praxi.

Závěrem bych jen konstatovala, že se podle mého názoru zavádění autoevaluace do škol v České republice dostalo do slepé uličky. V mnohých případech však není příčinou tohoto stavu nezájem vedení škol o hodnocení svých institucí, ale absence dostatečně jednoduchých a srozumitelných řešení a odpovídající metodické podpory, která by jim umožnila efektivně a flexibilně reagovat na jejich potřeby a požadavky. Je proto nezbytně nutné hledat uživatelsky přívětivé nástroje, které sice z metodologického hlediska nemusí být řešením ideálním, ale nevyžadují přílišné odborné a ani časové nároky a přitom ponechávají dostatečný prostor pro nápady a kreativitu jejich zadavatelů.

6 Seznam použité literatury:

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE. *Kvalitní škola – kritéria a indikátory hodnocení* [online]. Praha, 2015. Dostupné z http://www.csicr.cz/html/Kriteria_2016_17/html5/index.html?&locale=CSY [cit. 2017-07-01].

ČIHÁK, M.. *Statistické zpracování dotazníků v SPSS*. [online]. 1. vyd. Hradec Králové, 2014. Dostupné z http://inpdf.uhk.cz/wp-content/uploads/2014/03/Statist.zprac_.dotazniku_v_SPSS-Analyza_dotazniku-2014_Cihak.pdf [cit. 2017-07-01].

ČŠI. *Metodika využití národního rámce kvality při inspekční činnosti ve školách a školských zařízeních*. [online] Praha, 2015. Dostupné z <http://www.niqes.cz/Niqes/media/Testovani/KE%20STA%C5%BDEN%C3%8D/V%C3%BDstupy%20KA1/NRK/Methodika-vyuziti-NRK.pdf> [cit. 2017-07-01].

EDUin. *Audit vzdělávacího systému v ČR: rizika a příležitosti*. [online]. Praha, 2017. Dostupné z: http://www.eduin.cz/wp-content/uploads/2016/11/Audit_vzdelavaci_system_ANALYZA_2016.pdf [cit. 2017-07-01].

GAVORA, P. a kol. *Elektronická učebnice pedagogického výskumu*. [online]. Bratislava: Univerzita Komenského, 2010. ISBN 978-80-223-2951-4. Dostupné z <http://www.e-metodologia.fedu.uniba.sk/> [cit. 2017-07-01].

GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.

CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007, 1. vydání. ISBN 978-80-247-1369-4.

CHVÁL, Martin a kol. *Školy na cestě ke kvalitě: systém podpory autoevaluace škol v ČR*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2012. ISBN 978-80-86856-90-2.

JUŠČÁKOVÁ, Z. *Autoevaluácia a ukazovatele kvality školy*. [online]. Bratislava: Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania, 2011. Dostupné z http://www.nucem.sk/documents/45/aktivita_4_1/Indik%C3%A1tory_kvality_%C5%A1koly_a_autoevalu%C3%A1cia_na_diskusiu.pdf [cit. 2017-07-01].

KOHOUTEK, T., MAREŠ, J. *Anketa pro rodiče*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2011. ISBN: 978-80-87063-49-1

LIOTTI, A. a kol. *Quality Improvement of the EuroGroups Register*. [online]. Madrid, 2016. Dostupné z <http://www.ine.es/q2016/ppts/Q16.pdf> [cit. 2017-07-01].

MACBEATH, J., POL, Milan, ed. *Serena, aneb, Autoevaluace škol v Evropě*. Žďár nad Sázavou: Fakta, 2006. ISBN 80-902614-8-5.

MACBEATH, J. (2004). *Democratic learning and school effectiveness: are they by any chance related?* In: J. MACBEATH & J. MOOS, (Eds.), *Democratic Learning. The challenge to school effectiveness* (s. 19 – 51). [online]. London: Routledge – Falmer, 2004. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=-j4xf0sfcHkC&printsec=frontcover&hl=cs#v=onepage&q&f=false> [cit. 2017-07-01].

MŠMT. *Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020*. [online]. Praha, 2014. Dostupné z: http://www.msmt.cz/uploads/Strategie_2020_web.pdf. [cit. 2017-07-01].

NEZVALOVÁ, D. *Kvalita ve škole*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2002.

OECD. *Synergies for better learning: an international perspective on evaluation and assessment*. Paris: OECD, 2013. ISBN 9789264190641.

POL, M. *Škola v proměnách*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4499-9.

PRŮCHA, J. *Pedagogická evaluace*. 1. vyd. Brno: Masarykova Univerzita, 1996.

REICHEL, J. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009, 1. vydání. ISBN 978-80-247-3006-6.

RÝDL, K. a kol. *Sebehodnocení školy: Jak hodnotit školu*. 1.vyd. Praha: STROM, 1998.

SANTIAGO, P., GILMORE, A., NUSCHE, D., SAMMONS, P. *OECD Reviews of Evaluation and Assessment in Education: Czech Republic 2012*. Paris: OECD Publishing, 2012. ISBN 978-92-64-11675-7.

SCRIVEN, M. *The Logic of Evaluation* [online]. OSSA Conference Archive. 138., 2007. Dostupné z: <http://scholar.uwindsor.ca/cgi/viewcontent.cgi?article=1390&context=ossaarchive> [cit. 2017-07-01].

SEBEROVÁ, A., MALČÍK M.. *Autoevaluace školy - od teorie k praxi a výzkumu*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2009. ISBN 978-80-7368-759-5.

SEBEROVÁ, A., ŠUSTOVÁ, P. *Hodnocení*. In: *Kvalita a hodnocení ve vzdělávání: Výkladový slovník* [online]. Praha: NÚOV [2010] Dostupné z <http://slovník.evalvacninastroje.cz/#phraseId=49&phrase=HODNOCENÍ>. [cit. 2017-07-01].

SINISCALCO, M. T. a AURIAT N. *Questionnaire design, Quantitative research in Educational Planning*, [online]. Paris: UNESCO, 2005. Dostupné z <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002145/214555E.pdf> [cit. 2017-07-01].

STARÝ, K., SHÁNILOVÁ, I. ed. *Koordinátor autoevaluace: (studijní text pro prezenční formu vzdělávacího programu)*. Praha: Národní institut pro další vzdělávání, 2010. ISBN 978-80-86956-57-2.

ŠLAJCHOVÁ, L. *Autoevaluace v praxi základních škol*. Disertační práce. Praha: Pedagogická fakulta UK, 2007.

ŠTYBNAROVÁ, J. *Poradenství v oblasti autoevaluace*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2011. ISBN 978-80-86856-87-2.

TAYLOR-POWELL, E. Questionnaire Design: Asking questions with a purpose. [online]. 1998. Dostupné z <https://learningstore.uwex.edu/Assets/pdfs/G3658-02.pdf> [cit. 2017-07-01].

VAŠŤATKOVÁ, J. *Úvod do autoevaluace školy*. 1. vyd. Olomouc: Pedagogická fakulta Univerzity Palackého, 2006.

VOJTÍŠEK, P. Výzkumné metody. [online]. Praha: Vyšší odborná škola sociálně právní, 2012. ISBN 978-80-905109-3-7. Dostupné z http://skoly.praha.eu/files/=84121/Skripta+++V%C3%BDzkumn%C3%A9_metody.pdf [cit. 2017-07-01].

WRIGHT, K. B. *Researching Internet-Based Populations: Advantages and Disadvantages of Online Survey Research, Online Questionnaire Authoring Software Packages, and Web Survey Services*. [online]. Journal of Computer-Mediated Communication, 2005. Dostupné z <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1083-6101.2005.tb00259.x/full> [cit. 2017-07-01].

Příloha 1.

Dotazník pro rodiče žáků 4. tříd

Vyplnění polí označených * je povinné.

Vážení rodiče,

obracím se na Vás s prosbou o vyplnění krátkého dotazníku, který je součástí mé diplomové práce na FF UK. Dotazník je koncipován tak, aby poskytl vedení naší ZŠ informace o tom, jak jí rodiče vnímají a v čem spatřují její největší přednosti a slabiny. Hodnocené aspekty práce školy vycházejí z kritérií České školní inspekce. Výsledky poskytnu vedení školy s tím, že by v budoucnu podobný dotazník mohla škola pravidelně používat pro získání zpětné vazby od rodičů.

Dotazník je anonymní!

Děkuji.

I. Hodnocení kvality školy

* 1. Četli jste koncepci rozvoje naší školy (tj. hlavní priority) naší školy? (vyberte jednu možnost)

(1.1)

- Ano
 Ne (pokračujte otázkou č. 2)

* 1a). Pokud jste uvedli ano, považujete navržené směřování (priority) školy za správné? (vyberte jednu možnost)

- Ano
 Ne

1b). Pokud ne, uveďte proč:

* 2. Četli jste alespoň zběžně školní vzdělávací plán naší školy? (vyberte jednu možnost)

(1.2)

- Ano
 Ne (pokračujte otázkou č. 3)

2a). Pokud jste uvedli ano, považujete jej za přehledný a srozumitelný? (vyberte jednu možnost)

- Ano
 Ne

3. Myslíte si, že škola: (v každém řádku vyberte jednu možnost)

	ANO	NE
* 3a). umožňuje efektivní komunikaci rodičů s vedením (např. o školním řádu)? (1.3)	☐	☐
* 3b). informuje rodiče v dostatečném předstihu o zamýšlených změnách a novinkách? (1.3)	☐	☐
* 3c). stojí o názory rodičů? (1.3)	☐	☐
* 3d). má přehledné a aktuální web stránky? (1.3)	☐	☐
* 3e). je pro děti vstřícným a bezpečným místem? (1.4)	☐	☐
* 3f). účinně bojuje proti šikaně? (1.4, 2.2)	☐	☐
* 3g). poskytuje dostatečnou nabídku mimoškolních aktivit? (1.5)	☐	☐
* 3h). aktivně spolupracuje s místními organizacemi a spolky (např. Sokol, ZUŠ, hasiči, sportovní oddíly a jiné)? (1.5)	☐	☐
* 3i). vytváří podmínky pro dostatečné setkávání rodičů s učiteli? (2.2)	☐	☐

4. Na stupnici od 1 (výborný) do 5 (nedostatečný) ohodnoťte:

	1	2	3	4	5
* 4a). celkovou atmosféru ve škole (2.2)	☐	☐	☐	☐	☐
* 4b). čistotu ve třídách a dalších školních prostorech (2.2)	☐	☐	☐	☐	☐
* 4c). stav okolí školy (upravenost a čistota) (2.2)	☐	☐	☐	☐	☐
* 4d). velikost a stav učeben (2.4)	☐	☐	☐	☐	☐
* 4e). vybavenost tříd pomůckami (2.4)	☐	☐	☐	☐	☐
* 4f). velikost a vybavení šaten a dalších společných prostorů (2.4)	☐	☐	☐	☐	☐
* 4g). úroveň školní jídelny (2.4)	☐	☐	☐	☐	☐
* 4h). stav sportovišť (2.4)	☐	☐	☐	☐	☐

5. Myslíte si, že učitelé: (v každém řádku vyberte jednu možnost)

	Ano	Ne
* 5a). jsou dostatečně odborně připraveni? (3.1)	☐	☐
* 5b). jsou dostatečně profesionální a názorový nesoulad nechápou osobně? (3.1)	☐	☐
* 5c). se chovají k rodičům s respektem a úctou? (3.2)	☐	☐
* 5d). se chovají k dětem vstřícně, přátelsky a s respektem? (3.2)	☐	☐
* 5e). vedou děti k formulování vlastních názorů, k rozvoji demokratických hodnot a občanské angažovanosti? (3.4)	☐	☐
* 5f). kladou na děti jasné a srozumitelné požadavky? (4.1)	☐	☐
* 5g). vedou děti k tomu, aby uměly pracovat s informacemi a rozuměly souvislostem? (4.1)	☐	☐
* 5h). vedou děti k samostatnému myšlení a práci (např. schopnosti učit se)? (4.1)	☐	☐
* 5i). ukazují dětem, jak získané poznatky využívat v praktických situacích? (4.2)	☐	☐
* 5j). využívají při výuce dostatečně moderní vyučovací metody? (4.2)	☐	☐
* 5k). využívají při výuce dostatečně IT technologie? (4.2)	☐	☐
* 5l). zohledňují individuální potřeby dítěte (týká se zejména nadaných dětí, dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, hyperaktivních dětí atd.)? (4.3)	☐	☐
* 5m). vedou děti k tomu, aby si uvědomovaly své schopnosti a získaly náležité sebevědomí? (4.4)	☐	☐

6. Na stupnici od 1 (výborný) do 5 (nedostatečný) ohodnoťte kvalitu výuky:

	1	2	3	4	5
* 6a). je dobře organizovaná (má řád) (4.2)	☐	☐	☐	☐	☐
* 6b). je srozumitelná a logicky strukturovaná (4.2)	☐	☐	☐	☐	☐
* 6c). je efektivní (předává dětem důležité informace) (4.2)	☐	☐	☐	☐	☐
* 6d). je zajímavá a poutavá (4.2)	☐	☐	☐	☐	☐
* 6e). je dostatečně procvičující důležitá témata (4.2)	☐	☐	☐	☐	☐
* 6f). je dostatečně názorná (obsahuje praktické příklady a využití) (4.2)	☐	☐	☐	☐	☐

7. Odpovězte na následující otázky: (v každém řádku vyberte jednu možnost)

	ANO	NE
* 7a). Považujete způsob hodnocení Vašeho dítěte za adekvátní a spravedlivý? (5.1)	☐	☐
* 7b). Jsou podle Vás děti ve škole motivovány k dosahování lepších výsledků? (5.3)	☐	☐
* 7c). Bylo Vaše dítě v poslední době ve škole nějak oceněno? (pochvala v dílčím předmětu, celkové zlepšení prospěchu - Skokan roku, ocenění za umístění v olympiádě nebo ve sportovní soutěži, aktivitu v projektu, školní akci atd.)? (5.3)	☐	☐
* 7d). Uvítali byste větší zapojení do školních soutěží a olympiád? (5.3)	☐	☐
* 7e). Umožňuje podle Vás škola dětem z ekonomicky slabších rodin podílet se maximálně na školních akcích a aktivitách? (6.1)	☐	☐
* 7f). Jsou podle Vás děti ve škole vedeny k toleranci (ke spolužákům z ekonomicky slabších rodin, ke spolužákům se speciálními vzdělávacími potřebami, ke spolužákům odlišné národnosti či náboženství)? (6.3)	☐	☐
* 7g). Má Vaše dítě ve škole kamarády? (6.3)	☐	☐

8. Pokud máte k chodu školy nějaké připomínky, uveďte je prosím zde:

9. Co na škole nejvíc oceňujete? (z nabídky vyberte maximálně tři možnosti)

Maximálně 3

- 9a). pozitivní atmosféru a přátelské vztahy
- 9b). kvalitní pedagogy
- 9c). moderní materiální a technické vybavení
- 9d). možnosti využití volného času dítěte
- 9e). vhodně nastavenou komunikaci s rodiči
- 9f). zajímavou výuku s moderními prvky a metodami
- 9g). vysoké nároky kladené na děti
- 9h). spolužáky z rodin, s podobnými hodnotami a stylem života
- 9i). blízkost školy, dítě nemusí dojíždět
- 9j). neoceňuji nic

II. Záměry rodičů ohledně budoucnosti dítěte

*** 10. Vaše dítě, které navštěvuje 4. ročník, je:** (vyberte jednu z nabízených možností)

- dívka
- chlapec

*** 11. V následujícím školním roce 2017/2018 plánujete, že Vaše dítě:** (vyberte jednu z nabízených možností)

- se určité pokusí o přijímací zkoušky na víceleté gymnázium, případně jinou ZŠ.
- se možná pokusí o přijímací zkoušky, ale ještě nejste definitivně rozhodnutí.
- nebude školu měnit.

III: Závěrečné otázky

12. Jak hodnotíte tento dotazník z hlediska: (1-výborný, 5-nedostatečný)

	1	2	3	4	5
* 12a). srozumitelnosti	☐	☐	☐	☐	☐
* 12b). časové náročnosti	☐	☐	☐	☐	☐
* 12c). struktury	☐	☐	☐	☐	☐

Byli byste ochotni zapojit se do šetření školy i v budoucnosti?

- Ano
- Ano, ale upřednostnil bych jinou formu oslovení (např. osobní rozhovor, telefonický rozhovor)
- Ne

*** Považujete za důležité, aby škola pravidelně zjišťovala spokojenost rodičů s kvalitou školy?** (vyberte jednu možnost)

- Ano
- Ne

13. Nejvyšší dosažení vzdělání rodičů: (uved'te to vyšší z obou, pokud není shodné)

- základní
- středoškolské/bez maturity
- středoškolské/s maturitou
- vysokoškolské

Dotazník je u konce, děkujeme za Váš čas.

Příloha 2.

Kvalitní škola – kritéria a indikátory hodnocení. Modifikace pro základní školy

1. Koncepce a rámec školy

Kvalitní škola ví, kam chce směřovat, a jde úspěšně za svým cílem.

1.1 Škola má jasně formulovanou vizi a realistickou strategii rozvoje, které pedagogičtí pracovníci sdílejí a naplňují

Škola má jasně formulovanou, srozumitelnou a reálnou koncepci a strategii svého rozvoje na období 3-5 let a na období 5 a více let. Mohou být samostatné, nebo být součástí ŠVP. Stanovují vize a cíle, identifikují podmínky potřebné pro jejich dosažení, priority a kroky, které vedení a pedagogický sbor plánují učinit pro dosažení vytýčených cílů v souladu se zásadami vzdělávání a s přípravou žáků na budoucnost a na uplatnění v praxi. Jsou formulovány s otevřeností k trendům ve vzdělávání, společnosti, ekonomice, technologiích, vzdělávání a ke společenské poptávce, vč. relevantního střednědobého a dlouhodobého trendu na pracovním trhu. Strategie je snadno dostupná rodičům současných i potenciálních žáků a dalším zájemcům, škola o ní aktivně komunikuje s rodiči, zřizovateli a všemi klíčovými aktéry vzdělávání a usiluje o jejich zpětnou vazbu. Vedení, pedagogové, rodiče (zákonní zástupci žáků) a zřizovatel se se strategií prokazatelně identifikují. Dlouhodobá i střednědobá strategie a koncepce jsou v odpovídajících intervalech aktualizovány. Škola průběžně sleduje a sbírá informace podstatné pro své další směřování (právní změny, trendy ve vzdělávání, vývoj vzdělávací politiky, socioekonomické změny v regionu školy, demografická data a plány územního rozvoje regionu) a zohledňuje je v aktualizacích strategie a koncepce školy.

1.2 Škola má vzdělávací program (ŠVP), který vychází z vize a strategie rozvoje školy a je v souladu s kurikulárními dokumenty (RVP); jeho cíle jsou srozumitelné pro pedagogy i rodiče.

ŠVP je v souladu s příslušným RVP a všemi právními předpisy týkajícími se vzdělávání. Je přehledný a srozumitelný pro pedagogy i pro rodiče a zákonné zástupce žáků. Vedení školy a pedagogové se s ním identifikují.

1.3 Škola funguje podle jasných pravidel umožňujících konstruktivní komunikaci všech aktérů (vedení, učitelé, rodiče) a jejich participaci na chodu školy.

Škola má jasně nastavená pravidla a mechanismy k organizování vlastní činnosti školy (řád školy a další interní kodexy), a to v souladu s právním řádem a vizí a strategií rozvoje školy a mechanismus, jak se s nimi snadno mohou seznámit pedagogové, rodiče i zřizovatel. Škola udržuje konstruktivní komunikaci o pravidlech s pedagogy a hlavními aktéry vně školy (rodiče, zřizovatel), dbá na to, aby byli zapojeni do jejich tvorby a racionalizace. Škola má jasně nastavený mechanismus přenosu podnětů a jejich projednávání, pedagogům, žákům, rodičům a zákonným zástupcům žáků je znám a rozumějí mu.

1.4 Škola je vstřícné a bezpečné místo pro žáky, jejich rodiče, pedagogické i nepedagogické pracovníky.

Škola zajišťuje žákům, zaměstnancům i ostatním osobám oprávněným k pohybu v prostorách školy reálnou fyzickou bezpečnost, a to nejen dodržováním právních předpisů, ale také zohledněním konkrétních podmínek a prostředí školy. Škola má systém úrazové prevence, včetně osvěty mezi žáky. Škola žákům a zaměstnancům zajišťuje také psychické bezpečí. Škola

má jasná opatření prevence všech forem rizikového chování. Průběžně sleduje případné signály všech forem rizikového chování, má jasná pravidla postupu v případě rizikového chování a bez zbytečného odkladu je uplatňuje. S rodiči má prodiskutován systém zpětné vazby pro případ všech forem rizikového chování, ve který rodiče mají důvěru. Škola dbá o psychohygienu žáků i učitelů, zdravý životní styl a další případné formy podpory příjemného a zdravého prostředí ve škole.

1.5 Škola spolupracuje s vnějšími partnery.

Škola podporuje sounáležitost s obcí, příp. i krajem, kde sídlí. Účinně spolupracuje se zřizovatelem. Má program spolupráce s dalšími důležitými profesními a sociálními partnery (zejména významnými podniky, VŠ nebo sportovními oddíly v regionu), a aktivně ho využívá. Cíleně a oboustranně spolupracuje s relevantními partnery zajišťujícími rozvoj praktických dovedností žáků. Škola aktivně usiluje o spolupráci s dalšími školami a pracovišti pedagogického vzdělávání, v rámci realistických možností navazuje partnerství se školami doma nebo v zahraničí, vstupuje do výměnných programů nebo společných projektů a efektivně využívá výsledky spolupráce ke zkvalitňování činnosti školy. Škola podporuje aktivní zapojení žáků a pedagogů do národních a mezinárodních projektů.

2. Pedagogické vedení školy

Ředitel kvalitní školy je vůdčí osobností pedagogického procesu.

2.1 Vedení školy aktivně řídí, pravidelně monitoruje a vyhodnocuje práci školy a přijímá účinná opatření.

Vedení školy aktivně řídí pedagogické procesy na úrovni školy. Podněcuje pedagogický rozvoj školy v souladu s koncepcí rozvoje školy. Pravidelně vyhodnocuje stav ve všech důležitých oblastech pedagogických procesů (vzdělávání), ale i v oblasti řízení školy. Systém autoevaluace školy je promyšlený a stabilizovaný. Procesy řízení i vyhodnocování jsou prováděny efektivně tak, aby napomáhaly zkvalitňování vzdělávání každého žáka. Vyhodnocována je i účinnost zaváděných opatření. Při řízení vedení školy respektuje všechny relevantní právní předpisy.

2.2 Vedení školy aktivně vytváří zdravé školní klima – pečuje o vztahy mezi učiteli, žáky i vzájemné vztahy mezi pedagogy a žáky a jejich zákonnými zástupci a o vzájemnou spolupráci všech aktérů.

Vedení školy aktivně vytváří pozitivní klima, které podporuje učení každého žáka. Vlastní prostředí školy, čistota i estetická úprava okolí i vnitřku budovy napomáhají pozitivnímu klimatu. Projevuje se to v dobrých prosociálních vztazích mezi učiteli navzájem, mezi učiteli a žáky, mezi žáky navzájem i mezi rodiči (zákonnými zástupci) a vedením školy a učiteli. Žáci školy jsou respektováni a dodržují pravidla, na jejichž formulování se podílí. Učitelé se aktivně účastní na rozvoji školy. Vedení školy vytváří podmínky pro rozvoj pedagogické spolupráce mezi učiteli například formou předmětových komisí. V průběhu roku je dostatek příležitostí pro vzájemnou spolupráci učitelů a zákonných zástupců. Ve škole fungují efektivní způsoby prevence rizikového chování. Nástroje ke sledování a vyhodnocování školního klimatu jsou užívány tak, aby napomáhaly jeho zlepšování.

2.3 Vedení školy usiluje o zajištění optimálních personálních podmínek pro vzdělávání, cíleně pečuje o naplnění relevantních potřeb každého pedagoga a jeho profesní rozvoj, vytváří podmínky pro výměnu pedagogických zkušeností s dalšími školami a účinně podporuje začínající pedagogy.

Vedení školy provádí systematické hodnocení práce učitelů a poskytuje jim pravidelně zpětnou vazbu k jejich práci. Na základě hodnocení plánuje spolu s učiteli jejich další profesní rozvoj. Vedení školy motivuje pedagogy k sebehodnocení a ke kolegiálnímu hodnocení. Podporuje jejich pedagogický rozvoj vhodnými efektivními formami. Škola cíleně podporuje rozvoj pedagogických schopností začínajících učitelů, pro něž má zpracován adaptační program.

2.4 Vedení školy usiluje o optimální materiální podmínky pro vzdělávání a pečuje o jejich účelné využívání.

Vedení školy vyhodnocuje stav materiálních podmínek pro vzdělávání. V souladu s koncepcí rozvoje školy a ve spolupráci se zřizovatelem se snaží zajistit takový stav materiálních podmínek, aby umožnil vzdělávání každému žákovi dle jeho individuálních vzdělávacích potřeb. Vedení školy usiluje o udržení dobrého technického stavu materiálních podmínek vzdělávání.

2.5 Vedení školy klade důraz na vlastní profesní rozvoj.

Vedení školy má plán vlastního profesního rozvoje, který dlouhodobě realizuje. Jeho součástí jsou aktivity spojené s předáváním zkušeností na jiných školách podobného typu.

3. Kvalita pedagogického sboru

Kvalitní školu tvoří kvalitní učitelé a další pedagogičtí pracovníci.

3.1 Pedagogové jsou pro svou práci náležitě kvalifikováni a odborně zdatní a ke své práci přistupují profesionálně.

Všichni pedagogové splňují požadavky na odbornou kvalifikaci dle zákona, tuto odbornost mohou doložit příslušnými doklady, stejně jako další zákonné požadavky (bezúhonnost, zdravotní způsobilost, případně zkoušku z ČJ). Z dostupných dokumentů i z individuálních projevů pedagogů je patrné, že odbornost považují za důležitý předpoklad pro vykonávání kvalitní práce s žáky. Ke své práci se snaží přistupovat profesionálně, jsou dlouhodobě schopni vést s žáky i jejich rodiči konstruktivní dialog, názorový nesoulad nechápu osobně.

3.2 Pedagogové důsledně uplatňují při komunikaci s žáky a rodiči a kolegy vstřícný, respektující přístup.

Pedagogové komunikují s žáky zdvořilým a přátelským způsobem. Reagují na sociální, emocionální, kognitivní a fyzické potřeby jednotlivých žáků. Žákům naslouchají a projevují vstřícnost, vřelost, zájem a respekt ke každému z nich. Pedagogové jednají s rodiči žáků, s kolegy a s dalšími členy komunity s respektem a úctou. Svým vlastním jednáním modelují a podporují prosociální chování.

3.3 Pedagogové aktivně spolupracují a poskytují si vzájemně podporu a zpětnou vazbu.

Pedagogové mezi sebou vytvářejí, podporují a udržují kolegiální vztahy a vzájemný respekt. Aktivně spolupracují, předávají si poznatky a využívají i formy vzájemných hospitací. Předmětové a metodické komise pracují efektivně a s cílem zlepšovat kvalitu poskytovaného vzdělávání. Vzniklé problémy jsou otevřeně řešeny, samozřejmostí je snaha pracovat jako tým.

3.4 Pedagogové podporují rozvoj demokratických hodnot a občanské angažovanosti.

Pedagogové podporují rozvoj demokratických hodnot a občanských kompetencí žáků tím, že je zapojují do rozhodování o věcech, které se jich týkají, a poskytují jim příležitost vyjádřit vlastní názor. Svým přístupem k žákům podporují rozvoj jejich odpovědnosti, samostatnosti a sebekontroly. Svým osobním chováním demonstrují pedagogové demokratické smýšlení a občanskou angažovanost.

3.5 Pedagogové aktivně spolupracují na svém profesním rozvoji.

Pedagogové svoji práci pravidelně vyhodnocují. Jsou aktivní v přístupu ke svému profesnímu rozvoji. Pravidelně se účastní kurzů a seminářů k doplnění svého vzdělání a odborných dovedností. Využívají i samostudia a rozmanitých efektivních forem sdílení zkušeností. Zajímají se o nové trendy a získané poznatky se snaží uplatnit ve výuce.

4. Výuka

Kvalitní vzdělávání směřující k dobrým vzdělávacím výsledkům všech žáků je základem kvalitní školy.

4.1 Pedagogové systematicky promýšlejí a připravují výuku v souladu s vědomostními, dovednostními i postojeovými cíli definovanými v kurikulárních dokumentech školy a potřebami žáků.

Pedagogové promýšlejí a připravují výuku v souladu s kurikulárními dokumenty, na základě dosavadních znalostí a zkušeností žáků a s přihlédnutím k jejich specifickým potřebám. Budují u žáků motivaci k učení, rozvíjejí všechny okruhy vzdělávacích cílů (tj. vědomosti, dovednosti i postoje) a podněcují žáky ke kritickému myšlení. Na žáky kladou jasné, přiměřené a srozumitelné požadavky, seznamují žáky se vzdělávacími cíli a vedou je k vyhodnocování jejich dosahování.

4.2 Pedagogové využívají široké spektrum výchovně vzdělávacích strategií pro naplnění stanovených cílů.

Pedagogové volí formy a metody výuky tak, aby odpovídaly stanoveným výukovým cílům, a vytvářejí pozitivní třídní klima podporující učení. Výuka je pro žáky srozumitelná a dobře organizačně zvládnutá. Ve výuce je účelně zastoupena individuální práce žáků, spolupráce žáků v menších skupinách a společná (frontální) práce celé třídy. Pedagogové nabízejí žákům aktivity podporující objevování, experimentování, kladení otázek, tvořivost a autonomii a iniciativu každého z žáků. Vytvářejí situace, v nichž žáci aplikují to, co se naučili ve škole, v každodenním životě a v reálných situacích. Poskytují žákům možnost využívat při učení informační technologie a rozvíjet tak dovednosti potřebné pro uplatnění v informační společnosti.

4.3 Pedagogové systematicky sledují vzdělávací pokrok každého žáka a při plánování a realizaci výuky zohledňují individuální potřeby žáků.

Pedagogové systematicky sledují a zaznamenávají vývoj, procesy učení a učební výsledky každého žáka a pravidelně poskytují žákům popisnou zpětnou vazbu k jejich práci. K dalšímu pokroku v učení nabízejí žákům aktivity, které jsou v zóně jejich nejbližšího vývoje. Vedou žáky k tomu, aby si stanovovali vzdělávací cíle, formulovali očekávání od vlastní práce a ve vazbě na tyto stanovené cíle a očekávání prováděli sebehodnocení a vrstevnické hodnocení.

4.4 Pedagogové se ve své práci zaměřují na sociální a osobnostní rozvoj žáků.

Pedagogové nabízejí žákům aktivity, které posilují jejich pozitivní sebepojetí a sebevědomí. Demonstrují přesvědčení o možnostech každého žáka dosáhnout kvalitní vzdělávací výsledky. Užívají výchovně vzdělávacích strategií, které pomáhají žákům vytvářet pozitivní vztahy a vzájemně spolupracovat.

5. Vzdělávací výsledky žáků

Kvalitní škola umožňuje každému žákovi maximální rozvoj odpovídající jeho možnostem

5.1 Škola soustavně získává informace o posunech výsledků každého žáka ve všech vzdělávacích oblastech a reaguje na ně vhodnými pedagogickými opatřeními.

Vedení školy a pedagogové průběžně uplatňují sdílený systém k získávání aktuálních informací o výsledcích vzdělávání každého žáka a sledování jejich vzdělávacích pokroků. Tento systém je vhodně nastaven vzhledem k podmínkám školy a potřebám žáků a umožňuje škole podávat pravdivé informace o výsledcích a pokroku všech skupin žáků. Škola se zjištěnými vzdělávacími výsledky dlouhodobě cíleně zabývá a dokáže z nich podle potřeby přijímat efektivní opatření ke zlepšování vzdělávacích výsledků žáků. Účinnost přijatých opatření škola pravidelně vyhodnocuje na všech stupních řízení pedagogického procesu.

5.2 Výsledky vzdělávání žáků odpovídají očekávaným výsledkům podle vzdělávacích programů.

Dosahované vzdělávací výsledky žáků ze všech dostupných šetření ČŠI (plošných i výběrových, hodnocení jednotlivých gramotností a funkčních gramotností) jsou dlouhodobě v souladu s požadovanými výstupy realizovaných vzdělávacích programů. Tento soulad umí škola doložit a v průběhu vzdělávání je schopna ho i prokázat. Žákům, kteří nedosahují očekávaných výsledků vzdělávání, poskytuje škola efektivní podporu za účelem jejich dosažení

5.3 Žáci školy jsou motivováni k dosahování dobrých výsledků a demonstrují sociální a osobnostní kompetence a občanské hodnoty.

Škola má zaveden účinný systém podpory motivace žáků k učení a k dosahování úspěšnosti ve vzdělávání. Vedením školy a pedagogy jsou i ve spolupráci se sociálními partnery cíleně rozvíjeny aktivity zaměřené na sociální, občanský a osobnostní rozvoj žáků, žáci školy jsou schopni získané kompetence v průběhu vzdělávání prokázat. Škola vytváří žákům vhodné podmínky pro aktivní zapojení v co nejvyšším počtu žáků do soutěží a projektových činností, dosahované výsledky pravidelně vyhodnocuje a oceňuje.

5.4 Škola sleduje a vyhodnocuje úspěšnost žáků v průběhu, při ukončování studia a v dalším vzdělávání či profesní dráze a aktivně s výsledky pracuje v zájmu zkvalitnění vzdělávání.

Škola na všech stupních řízení pedagogického procesu efektivně vyhodnocuje úspěšnost žáků v průběhu a ukončování jejich vzdělávání, umí doložit procesy a výsledky tohoto hodnocení a dokáže zpracovat opatření vedoucí ke zkvalitňování procesu hodnocení úspěšnosti žáků. S výsledky hodnocení cíleně pracují pedagogové i vedení školy, jejich činnosti a opatření směřují ke zkvalitňování vzdělávání žáků a ke snižování jejich neúspěšnosti. Škola má dlouhodobě zaveden účinný systém pro zjišťování úspěšnosti svých absolventů, získané poznatky dokáže efektivně využít pro svůj další rozvoj.

6. Podpora školy žákům (rovné příležitosti)

Kvalitní škola sleduje pokroky v učení všech žáků a cíleně podporuje ty, kdo vyžadují speciální péči.

6.1 Škola vytváří každému žákovi a jeho rodině rovné příležitosti ke vzdělávání bez ohledu na jeho pohlaví, věk, etnickou příslušnost, kulturu, rodný jazyk, náboženství, rodinné zázemí, ekonomický status nebo speciální vzdělávací potřeby.

Při přijímání škola respektuje právní předpisy a rovný přístup ke vzdělávání s maximální vstřícností ke všem uchazečům. Nerozděluje žáky do tříd s odlišným kurikulem a nevyžaduje úplatu za žádné vzdělávací služby poskytované v rámci povinného vzdělávání. Škola usiluje o maximální zapojení žáků do školních akcí a aktivit a v případě potřeby poskytuje žákům speciální podporu, která zapojení umožní.

6.2 Škola poskytuje účinnou podporu všem žákům s potřebou podpůrných opatření.

Škola systematicky identifikuje individuální potřeby žáků při vzdělávání, v případě potřeby spolupracuje s odbornými pracovišti. Má vlastní strategii práce s žáky s potřebou podpůrných opatření a tuto strategii naplňuje. Škola sleduje výsledky žáků s potřebou podpůrných opatření a dbá o to, aby dosahovali maximálního učebního pokroku. Tam, kde je to vhodné z hlediska zájmu žáka, přizývají učitelky a učitelé k procesu hodnocení a plánování výuky další kolegy a odborníky

6.3 Škola věnuje patřičnou pozornost rozvoji všech osobnostních vlastností žáků a dbá na to, aby žádný žák nebyl vyčleňován z kolektivu.

Pracovníci školy přistupují ke každému žákovi s respektem a úctou, vytvářejí pro každého žáka rovné příležitosti k jeho zapojení do kolektivu ostatních žáků.

Svým jednáním podporují rozvoj učící se komunity, ve které se každý žák cítí být přijímán a podporován v rozvoji svého potenciálu. Pracovníci školy jsou si vědomi svých vlastních postojů, hodnot, zkušeností i předsudků a jejich vlivu na komunikaci s žáky a jejich rodinami i na celý pedagogický proces. V komunikaci s žáky, jejich rodiči i v nabídce aktivit pro žáky se vyvarují negativních stereotypů (např. stereotypů na základě genderu, etnicity, národnosti, náboženství apod.). Učitelky a učitelé přizpůsobují prostředí třídy a učební aktivity tomu, aby se na většině z nich mohly podílet i žáci s potřebou podpůrných opatření. Oceňují rozmanitost ve školním společenství a pracují s ní jako s důležitým východiskem při plánování a realizaci vzdělávání žáků. Ve vzdělávání využívají zdrojů, které odrážejí etnickou, sociokulturní a jinou rozmanitost žáků a rodin zastoupených ve třídě/škole. Škola provozuje seznamovací programy a systematicky používá diagnostické nástroje zaměřené na vzájemné poznání, posilování sociálních a personálních dovedností a na nácvik komunikačních dovedností.

Charakteristika prostředí, v němž škola pracuje

Kvalitní vzdělávání vyžaduje odpovídající materiální i finanční podmínky. Spravedlivé hodnocení zohledňuje podmínky, které škola nemůže ovlivnit.

- Charakteristika regionu - demografická a sociálně ekonomická, atraktivita regionu a dostupnost kvalitních pedagogů
- Materiální podmínky
- Finanční podmínky
- Složení žáků školy

Informace o prostředí, v němž škola pracuje, a umožnění srovnání se statistickými charakteristikami stejných indikátorů v celém souboru škol v ČR. Jsou důležitým signálem zřizovatelům pro jejich rozhodování o naplnění předpokladů pro kvalitní vzdělávání v dané škole. Nemají postavení kritérií hodnocení školy. Ve výstupech inspekční činnosti slouží pouze k popisu konkrétního prostředí a kontextu, v němž škola pracuje.

Příloha 3.

Kritérium Modelu kvalitní školy	Navazující dotazníkové otázky	Odpovědi (výsledky)	Návrh rámcových doporučení
<p>1. Koncepce a rámec školy <i>Kvalitní škola ví, kam chce směřovat, a jde úspěšně za svým cílem.</i></p>			
<p>1.1 Škola má jasně formulovanou vizi a realistickou strategii rozvoje, které pedagogičtí pracovníci sdílejí a naplňují</p> <p>Škola má <u>jasně formulovanou, srozumitelnou a reálnou koncepci</u> a strategii svého rozvoje na období 3-5 let a na období 5 a více let. Mohou být samostatné, nebo být součástí ŠVP. Stanovují vize a cíle, identifikují podmínky potřebné pro jejich dosažení, priority a kroky, které vedení a pedagogický sbor plánují učinit pro dosažení vytýčených cílů v souladu se zásadami vzdělávání a s přípravou žáků na budoucnost a na uplatnění v praxi. Jsou formulovány s otevřeností k trendům ve vzdělávání, společnosti, ekonomice, technologiích, vzdělávání a ke společenské poptávce, vč. relevantního střednědobého a dlouhodobého trendu na pracovním trhu. <u>Strategie je snadno dostupná</u> rodičům současných i potenciálních žáků a dalším zájemcům, <u>škola o ní aktivně komunikuje s rodiči</u>, zřizovateli a všemi klíčovými aktéry vzdělávání a <u>usiluje o jejich zpětnou vazbu</u>. Vedení, pedagogové, <u>rodiče</u> (zákonní zástupci žáků) a zřizovatel <u>se se strategií prokazatelně identifikují</u>. Dlouhodobá i střednědobá strategie a koncepce jsou v odpovídajících intervalech aktualizovány.</p>	<p>1. Četli jste koncepci rozvoje naší školy (tj. hlavní priority) naší školy?</p> <p>1a). Pokud jste uvedli ano, považujete navržené směřování (priority) školy za správné?</p> <p>1b). Pokud ne, uveďte proč:</p> <p>Cíl: otázkou zjišťujeme, zda koncepci rodiče znají, případně, zda priority považují za správné (identifikují se s nimi) či ne.</p>		<p>Srozumitelná a reálná koncepce:</p> <ul style="list-style-type: none"> - je prodiskutována se všemi aktéry (vedení-zaměstnanci-rodice-zřizovatel) - připomínky aktérů jsou řádně vypořádány - vyhýbá se složitým souvětím, příliš odborným pojmům, má jasnou a přehlednou strukturu (odrážky, číslování) - konstatuje současný stav a stav, jehož chce dosáhnout (ideální stav) - stanovuje přiměřené cíle v úměrném počtu - stanovuje časový harmonogram pro naplňování cílů - stanovuje ke každému cíli osobu/osoby odpovědné za jeho realizaci <p>Koncepce je snadno dostupná:</p> <ul style="list-style-type: none"> - je umístěna na snadno přístupném místě webových stránek (ideálně přímo na titulní webovou stránku) <p>Škola o ní aktivně s rodiči komunikuje (zpětná vazba):</p> <ul style="list-style-type: none"> - rodiče jsou v rámci procesu vytváření

Škola průběžně sleduje a sbírá informace podstatné pro své další směřování (právní změny, trendy ve vzdělávání, vývoj vzdělávací politiky, socioekonomické změny v regionu školy, demografická data a plány územního rozvoje regionu) a zohledňuje je v aktualizacích strategie a koncepce školy.

koncepce zahrnutí do připomínkování, jsou vhodným způsobem osloveni (setkání s vedením školy, anketa), aby navrhované cíle posoudili, příp. navrhli jiné, připomínky rodičů může shromažďovat a zpracovávat např. školská rada

Rodiče se s ní prokazatelně identifikují:

- rodiče jsou v rámci procesu vytváření koncepce vhodným způsobem osloveni (dotazník), zda považují směřování školy za správné a přínosné

1.2 Škola má vzdělávací program (ŠVP), který vychází z vize a strategie rozvoje školy a je v souladu s kurikulárními dokumenty (RVP); jeho cíle jsou srozumitelné pro pedagogy i rodiče.

2. Četli jste alespoň zčásti školní vzdělávací plán naší školy?

2a). Pokud jste uvedli ano, považujete jej za přehledný a srozumitelný?

Školní vzdělávací program je pro rodiče přehledný a srozumitelný:

- text ŠVP se vyhýbá složitým souvětím, příliš odborným pojmům, má jasnou a přehlednou strukturu (odrážky, číslování) i grafickou úpravu (k tvorbě je vhodné používat již existující nástroje a doporučení např. Manuál VÚP, ...)

ŠVP je v souladu s příslušným RVP a všemi právními předpisy týkajícími se vzdělávání. Je přehledný a srozumitelný pro pedagogy i pro rodiče a zákonné zástupce žáků. Vedení školy a pedagogové se s ním identifikují.

CÍL: otázkou zjišťujeme, zda rodiče ŠVP znají, případně, zda jej považují za přehledný a srozumitelný.

1.3 Škola funguje podle jasných pravidel umožňujících konstruktivní komunikaci všech aktérů (vedení, učitelé, rodiče) a jejich participaci na chodu školy.

3a). Myslíte si, že škola umožňuje efektivní komunikaci rodičů s vedením (např. o školním řádu)?

3b). Myslíte si, že škola informuje rodiče v dostatečném předstihu o zamýšlených změnách a novinkách?

Konstruktivní komunikace o pravidlech a participaci na chodu školy (mechanismu přenosu podnětů):

- zvolit vhodný způsob oslovení rodičů (email, třídní schůzky) s tím, jak bude komunikace probíhat (komunikační kanál, odpovědná osoba, časový harmonogram, vypořádání připomínek), případně

Škola má jasně nastavená pravidla a mechanismy k organizování vlastní činnosti školy (řád školy a další interní kodexy), a to v souladu s právním řádem a

vizí a strategií rozvoje školy a mechanismus, jak se s nimi snadno mohou seznámit pedagogové, rodiče i zřizovatel. Škola udržuje konstruktivní komunikaci o pravidlech s pedagogy a hlavními aktéry vně školy (rodiče, zřizovatel), dbá na to, aby byli zapojeni do jejich tvorby a racionalizace. Škola má jasně nastavený mechanismus přenosu podnětů a jejich projednávání, pedagogům, žákům, rodičům a zákonným zástupcům žáků je znám a rozumějí mu.

3c). Myslíte si, že škola stojí o názory rodičů?

3d). Myslíte si, že má přehledné a aktuální web stránky?

Cíl: otázkou zjišťujeme, zda mají rodiče pocit, že škola stojí o jejich názory, zda je jim umožněna komunikace s vedením o klíčových dokumentech ale i běžných provozních záležitostech, zda tato komunikace probíhá v dostatečném předstihu (včasná informovanost a zapojení rodičů do tvorby a rozhodovacího procesu, existence mechanismu přenosu podnětů), zda je hlavní informační kanál školy (webové stránky) aktuální a přehledný

zorganizovat diskuzní setkání s vedením školy

- zajistit včasnou informovanost rodičů o změnách (např. školní bulletin, pravidelné emaily ředitelky informující rodiče o novinkách a plánovaných změnách na škole, nastavení pravidel pro komunikaci v neočekávaných případech)
- zajistit aktuální a přehledný obsah webových stránek školy (např. anketa pro rodiče zaměřená na to, co jim na stránkách školy chybí)

1.4 Škola je vstřícné a bezpečné místo pro žáky, jejich rodiče, pedagogické i nepedagogické pracovníky.

Škola zajišťuje žákům, zaměstnancům i ostatním osobám oprávněným k pohybu v prostorách školy reálnou fyzickou bezpečnost, a to nejen dodržováním právních předpisů, ale také zohledněním konkrétních podmínek a prostředí školy. Škola má systém úrazové prevence, včetně osvěty mezi žáky. Škola žákům a zaměstnancům zajišťuje také psychické bezpečí. Škola má jasná opatření prevence všech forem rizikového chování. Průběžně sleduje případné signály všech forem rizikového chování, má jasná pravidla postupu v případě rizikového chování a bez zbytečného

3e). Myslíte si, že škola je pro děti vstřícným a bezpečným místem?

3f). Myslíte si, že škola účinně bojuje proti šikaně?

Cíl: otázkou zjišťujeme, zda mají rodiče pocit, že je škola bezpečná a zároveň vstřícná (rovnováha mezi bezpečnostními opatřeními a svobodou jedince), zda považují prevenci a postup v případě rizikového chování (vybrána šikana jako nejčastější forma) za efektivní.

Bezpečnost viz Konstruktivní komunikace o pravidlech a participace na chodu školy

Systém potírání forem rizikového chování (šikana):

- analýza stávající situace (anonymní dotazník)
- vyhodnocení rizik
- stanovení klíčových oblastí
- vytvoření akčního plánu s jasným časovým harmonogramem a odpovědnými osobami
- stanovení komunikačního kanálu pro anonymní ohlašování
- vyhodnocování naplňování plánu a jeho případné úpravy pro další období

<p>odkladu je uplatňuje. <u>S rodiči má prodiskutován systém zpětné vazby pro případ všech forem rizikového chování, ve který rodiče mají důvěru.</u> Škola dbá o psychohygienu žáků i učitelů, zdravý životní styl a další případné formy podpory příjemného a zdravého prostředí ve škole.</p>		<ul style="list-style-type: none"> - školení učitelů zaměřená na odhalení forem rizikového chování - zvážit zapojení do již fungujících programů, např. Minimalizace šikany (fa ASIS)
<p>1.5 Škola spolupracuje s vnějšími partnery.</p> <p>Škola podporuje sounáležitost s obcí, příp. i krajem, kde sídlí. Účinně spolupracuje se zřizovatelem. <u>Má program spolupráce s dalšími důležitými profesními a sociálními partnery</u> (zejména významnými podniky, VŠ nebo sportovními oddíly v regionu), a aktivně ho využívá. Cíleně a oboustranně <u>spolupracuje s relevantními partnery zajišťujícími rozvoj praktických dovedností žáků.</u> Škola aktivně usiluje o spolupráci s dalšími školami a pracovišti pedagogického vzdělávání, v rámci realistických možností navazuje partnerství se školami doma nebo v zahraničí, vstupuje do výměnných programů nebo společných projektů a efektivně využívá výsledky spolupráce ke zkvalitňování činnosti školy. Škola podporuje aktivní zapojení žáků a pedagogů do národních a mezinárodních projektů.</p>	<p>3g). Myslíte si, že škola poskytuje dostatečnou nabídku mimoškolních aktivit?</p> <p>3h). Myslíte si, že škola aktivně spolupracuje s místními organizacemi a spolky (např. Sokol, ZUŠ, hasiči, sportovní oddíly a jiné)?</p> <p>Cíl: otázkou zjišťujeme, zda je podle rodičů nabídka mimoškolních aktivit dostatečná a zda škola dostatečně spolupracuje s důležitými sociálními partnery v okolí.</p>	<p>Nabídka mimoškolních aktivit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vhodné předem konzultovat s rodiči (např. v rámci diskuzního setkání s vedením školy, ankety atd.). <p>Program spolupráce se sociálními partnery:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lze doporučit stanovení konkrétních podmínek spolupráce a jejich zveřejnění na webových stránkách
<p>2. Pedagogické vedení školy <i>Ředitel kvalitní školy je vůdčí osobností pedagogického procesu.</i></p>	<p>x</p>	<p>x x</p>
<p>2.1 Vedení školy aktivně řídí, pravidelně monitoruje a vyhodnocuje práci školy a přijímá účinná opatření.</p> <p>Vedení školy aktivně řídí pedagogické procesy na úrovni školy. Podněcuje pedagogický rozvoj školy v</p>	<p>-</p>	<p>- -</p>

souladu s koncepcí rozvoje školy. Pravidelně vyhodnocuje stav ve všech důležitých oblastech pedagogických procesů (vzdělávání), ale i v oblasti řízení školy. Systém autoevaluace školy je promyšlený a stabilizovaný. Procesy řízení i vyhodnocování jsou prováděny efektivně tak, aby napomáhaly zkvalitňování vzdělávání každého žáka. Vyhodnocována je i účinnost zaváděných opatření. Při řízení vedení školy respektuje všechny relevantní právní předpisy.

2.2 Vedení školy aktivně vytváří zdravé školní klima - pečuje o vztahy mezi učiteli, žáky i vzájemné vztahy mezi pedagogy a žáky a jejich zákonnými zástupci a o vzájemnou spolupráci všech aktérů.

Vedení školy aktivně vytváří pozitivní klima, které podporuje učení každého žáka. Vlastní prostředí školy, čistota i estetická úprava okolí i vnitřku budovy napomáhají pozitivnímu klimatu. Projevuje se to v dobrých prosociálních vztazích mezi učiteli navzájem, mezi učiteli a žáky, mezi žáky navzájem i mezi rodiči (zákonnými zástupci) a vedením školy a učiteli. Žáci školy jsou respektováni a dodržují pravidla, na jejichž formulování se podílí. Učitelé se aktivně účastní na rozvoji školy. Vedení školy vytváří podmínky pro rozvoj pedagogické spolupráce mezi učiteli například formou předmětových komisí. V průběhu roku je dostatek příležitostí pro vzájemnou spolupráci učitelů a zákonných zástupců. Ve škole fungují efektivní způsoby prevence rizikového chování. Nástroje ke sledování a vyhodnocování školního klimatu jsou

3i). Myslíte si, že škola vytváří podmínky pro dostatečné setkávání rodičů s učiteli?

4a). Na stupnici (1-5) ohodnoťte celkovou atmosféru ve škole.

4b). Na stupnici (1-5) ohodnoťte čistotu ve třídách a dalších školních prostorech.

4c). Na stupnici (1-5) ohodnoťte stav okolí školy (upravenost a čistota).

Cíl: otázkou zjišťujeme, zda je podle rodičů setkávání s učiteli dostatečně časté, jak hodnotí klima školy, čistotu a upravenost uvnitř i vně školy.

Dostatečné setkávání rodičů s učiteli:

- mimo obvyklý rámec třídních schůzek a konzultačních hodin, je vhodné pro komunikaci učitelů s rodiči stanovit další pravidla (např. pravidelné informování rodičů emailem o domácí přípravě žáků, učiněném pokroku, plánovaných testech a zkoušeních, plánovaných akcí školy apod.)

Čistota a upravenost uvnitř i vně školy:

- v případě nespokojenosti je vhodné revidovat systému úklidu, např. na frekventovaných místech provádět častější úklid, na úpravě okolí školy spolupracovat se zřizovatelem, případně vytvořit projekt pro žáky s cílem vést je k péči o okolí školy (např. v rámci estetické či pracovní výchovy)

Klima školy:

- stanovení jasného směřování školy a jeho důsledné naplňování především vedením

užívány tak, aby napomáhaly jeho zlepšování.

školy (vize, stanovení pravidel)
 - směřování školy je postaveno na hodnotách, jako jsou osobnostní a sociální rozvoj žáků, individuální přístup k žákům, respekt k žákům, rovněž ve vztazích mezi zaměstnanci školy a vedením panují jasná pravidla, otevřenost a důvěra
 - vedení školy cíleně pečuje o spokojenost učitelů i rodičů

2.3 Vedení školy usiluje o zajištění optimálních personálních podmínek pro vzdělávání, cíleně pečuje o naplnění relevantních potřeb každého pedagoga a jeho profesní rozvoj, vytváří podmínky pro výměnu pedagogických zkušeností s dalšími školami a účinně podporuje začínající pedagogy.

Vedení školy provádí systematické hodnocení práce učitelů a poskytuje jim pravidelně zpětnou vazbu k jejich práci. Na základě hodnocení plánuje spolu s učiteli jejich další profesní rozvoj. Vedení školy motivuje pedagogy k sebehodnocení a ke kolegiálnímu hodnocení. Podporuje jejich pedagogický rozvoj vhodnými efektivními formami. Škola cíleně podporuje rozvoj pedagogických schopností začínajících učitelů, pro něž má zpracován adaptační program.

2.4 Vedení školy usiluje o optimální materiální podmínky pro vzdělávání a pečuje o jejich účelné využívání.

Vedení školy vyhodnocuje stav materiálních

4d). Na stupnici (1-5) ohodnoťte velikost a stav učeben.

4e). Na stupnici (1-5) ohodnoťte vybavenost

Velikost učeben, stav sportovišť, šaten, hygienického zázemí školy:

- zlepšení stavu je nutné řešit po dohodě se zřizovatelem, na základě konzultace s rodiči

<p>podmínek pro vzdělávání. V souladu s koncepcí rozvoje školy a ve spolupráci se zřizovatelem se snaží zajistit takový stav materiálních podmínek, aby umožnil vzdělávání každému žákovi dle jeho individuálních vzdělávacích potřeb. Vedení školy usiluje o udržení <u>dobrého technického stavu materiálních podmínek</u> vzdělávání.</p>	<p>tříd pomůckami.</p> <p>4f). Na stupnici (1-5) ohodnoťte velikost a vybavení šaten a dalších společných prostorů.</p> <p>4g). Na stupnici (1-5) ohodnoťte úroveň školní jídelny.</p> <p>4h). Na stupnici (1-5) ohodnoťte stav sportovišť.</p> <p>Cíl: otázkou zjišťujeme spokojenost rodičů s materiálně-technickým stavem školy.</p>	<p>je vhodné stanovit plán průběhu prací a úprav v návaznosti na finanční a kapacitní možnosti zřizovatele (vedení školy stanoví po konzultaci s rodiči dohodnuté priority a zajistí jejich naplňování dle sestaveného plánu)</p> <p>Vybavení pomůckami:</p> <ul style="list-style-type: none"> - případné nedostatky lze řešit i za pomoci sponzorů a dárců (opět je třeba stanovit si priority - plán) <p>Školní jídelna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - provést průzkum spokojenosti (rodiče + žáci + zaměstnanci), připomínky projednat s vedením jídelny, zvážit možnost navýšení plateb za stravování v návaznosti na zlepšení kvality jídel i nabídky, zvážit možnosti dietního stravování
<p>2.5 Vedení školy klade důraz na vlastní profesní rozvoj. Vedení školy má plán vlastního profesního rozvoje, který dlouhodobě realizuje. Jeho součástí jsou aktivity spojené s předáváním zkušeností na jiných školách podobného typu.</p>	<p>-</p>	<p>-</p>
<p>3. Kvalita pedagogického sboru <i>Kvalitní školu tvoří kvalitní učitelé a další pedagogičtí pracovníci.</i></p>		
<p>3.1 Pedagogové jsou pro svou práci náležitě kvalifikovaní a odborně zdatní a ke své práci přistupují profesionálně.</p>	<p>5a). Myslíte si, že učitelé jsou dostatečně odborně připraveni?</p> <p>5b). Myslíte si, že učitelé jsou dostatečně</p>	<p>Odborná připravenost a profesionalita učitelů:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hodnocení v této oblasti je obecné za všechny učitele, proto je možné

<p>Všichni pedagogové <u>splňují požadavky na odbornou kvalifikaci</u> dle zákona, tuto odbornost mohou doložit příslušnými doklady, stejně jako další zákonné požadavky (bezúhonnost, zdravotní způsobilost, případně zkoušku z ČJ). Z dostupných dokumentů i z individuálních projevů pedagogů je patrné, že odbornost považují za důležitý předpoklad pro vykonávání kvalitní práce s žáky. Ke své práci se snaží přistupovat <u>profesionálně</u>, jsou dlouhodobě schopni vést s žáky i jejich rodiči konstruktivní dialog, <u>názorový nesoulad nechápu osobně</u>.</p>	<p>profesionální a názorový nesoulad nechápu osobně?</p>	<p>k identifikaci problémů u jednotlivých učitelů připravit pro rodiče dotazník, kde se mohou vyjádřit konkrétně např. podle ročníků) - v obecné rovině lze učitelům doporučit kurzy asertivity či psychohygieny + další profesní vzdělávání v rámci DVPP</p>
<p>3.2 Pedagogové důsledně uplatňují při komunikaci s žáky a rodiči a kolegy vstřícný, respektující přístup.</p>	<p>5c). Myslíte si, že učitelé se chovají k rodičům s respektem a úctou?</p>	<p>Způsoby komunikace učitelů: - ke zlepšení situace v této oblasti je třeba nastavit pevná pravidla pro komunikaci učitelů (vhodným nástrojem je např. kodex učitele)</p>
<p><u>Pedagogové komunikují s žáky zdvořilým a přátelským způsobem.</u> Reagují na sociální, emocionální, kognitivní a fyzické potřeby jednotlivých žáků. Žákům naslouchají a projevují <u>vstřícnost</u>, vřelost, zájem a <u>respekt</u> ke každému z nich. <u>Pedagogové jednají s rodiči žáků</u>, s kolegy a s dalšími členy komunity <u>s respektem a úctou</u>. Svým vlastním jednáním modelují a podporují prosociální chování.</p>	<p>5d). Myslíte si, že učitelé se chovají k dětem vstřícně, přátelsky a s respektem?</p>	
<p>3.3 Pedagogové aktivně spolupracují a poskytují si vzájemně podporu a zpětnou vazbu.</p>	<p>Cíl: otázkou zjišťujeme, zda jsou rodiče spokojeni se způsobem komunikace učitelů.</p>	
<p>Pedagogové mezi sebou vytvářejí, podporují a udržují kolegiální vztahy a vzájemný respekt. Aktivně spolupracují, předávají si poznatky a využívají i formy vzájemných hospitací. Předmětové a metodické komise pracují efektivně a s cílem</p>		

<p>zlepšovat kvalitu poskytovaného vzdělávání. Vzniklé problémy jsou otevřeně řešeny, samozřejmostí je snaha pracovat jako tým.</p>		
<p>3.4 Pedagogové podporují rozvoj demokratických hodnot a občanské angažovanosti.</p> <p>Pedagogové podporují <u>rozvoj demokratických hodnot</u> a občanských kompetencí žáků tím, že je zapojují do rozhodování o věcech, které se jich týkají, a poskytují jim <u>příležitost vyjádřit vlastní názor</u>. Svým přístupem k žákům podporují rozvoj jejich odpovědnosti, samostatnosti a sebekontroly. Svým osobním chováním demonstrují pedagogové demokratické smýšlení a <u>občanskou angažovanost</u>.</p>	<p>5e). Myslíte si, že učitelé vedou děti k formulování vlastních názorů, k rozvoji demokratických hodnot a občanské angažovanosti?</p> <p>CÍL: otázkou zjišťujeme, zda jsou dle názoru rodičů děti vedeny k občanským postojům a demokracii.</p>	<p>Demokracie a občanské postoje:</p> <p>- v této oblasti existuje dostatek příkladů dobré praxe či fungujících projektů (např. projekt Škola pro demokracii)</p>
<p>3.5 Pedagogové aktivně spolupracují na svém profesním rozvoji.</p> <p>Pedagogové svoji práci pravidelně vyhodnocují. Jsou aktivní v přístupu ke svému profesnímu rozvoji. Pravidelně se účastní kurzů a seminářů k doplnění svého vzdělání a odborných dovedností. Využívají i samostudia a rozmanitých efektivních forem sdílení zkušeností. Zajímají se o nové trendy a získané poznatky se snaží uplatnit ve výuce.</p>	-	-
<p>4. Výuka</p> <p><i>Kvalitní vzdělávání směřující k dobrým vzdělávacím výsledkům všech žáků je základem kvalitní školy.</i></p>		
<p>4.1 Pedagogové systematicky promýšlejí a připravují výuku v souladu s vědomostními, dovednostními i postojovými cíli definovanými v kurikulárních dokumentech</p>	<p>5f). Myslíte si, že učitelé kladou na děti jasné a srozumitelné požadavky?</p> <p>5g). Myslíte si, že učitelé vedou děti k tomu,</p>	<p>Rozvíjení vědomostí, dovedností i kompetencí žáků:</p> <p>- v této oblasti existuje dostatek metod i příkladů dobré praxe či fungujících projektů</p>

Školy a potřebami žáků.

Pedagogové promýšlejí a připravují výuku v souladu s kurikulárními dokumenty, na základě dosavadních znalostí a zkušeností žáků a s přihlédnutím k jejich specifickým potřebám. Budují u žáků motivaci k učení, rozvíjejí všechny okruhy vzdělávacích cílů (tj. vědomosti, dovednosti i postoje) a podněcují žáky ke kritickému myšlení. Na žáky kladou jasné, přiměřené a srozumitelné požadavky, seznamují žáky se vzdělávacími cíli a vedou je k vyhodnocování jejich dosahování.

4.2 Pedagogové využívají široké spektrum výchovně vzdělávacích strategií pro naplnění stanovených cílů.

Pedagogové volí formy a metody výuky tak, aby odpovídaly stanoveným výukovým cílům, a vytvářejí pozitivní třídní klima podporující učení. Výuka je pro žáky srozumitelná a dobře organizačně zvládnutá. Ve výuce je účelně zastoupena individuální práce žáků, spolupráce žáků v menších skupinách a společná (frontální) práce celé třídy. Pedagogové nabízejí žákům aktivity podporující objevování, experimentování, kladení otázek, tvořivost a autonomii a iniciativu každého z žáků. Vytvářejí situace, v nichž žáci aplikují to, co se naučili ve škole, v každodenním životě a v reálných situacích. Poskytují žákům možnost využívat při učení informační technologie a rozvíjet tak dovednosti potřebné pro uplatnění v informační společnosti.

aby uměly pracovat s informacemi a rozuměly souvislostem?

5h). Myslíte si, že učitelé vedou děti k samostatnému myšlení a práci (např. schopnosti učit se)?

Cíl: otázkou zjišťujeme, zda jsou rozvíjeny vědomosti, dovednosti i postoje žáků.

5i). Myslíte si, že učitelé ukazují dětem, jak získané poznatky využívat v praktických situacích?

5j). Myslíte si, že učitelé využívají při výuce dostatečně moderní vyučovací metody?

5k). Myslíte si, že učitelé využívají při výuce dostatečně IT technologie?

6a). Na stupnici (1-5) ohodnoťte kvalitu výuky: je dobře organizovaná (má řád).

6b). Na stupnici (1-5) ohodnoťte kvalitu výuky: je srozumitelná a logicky strukturovaná.

6c). Na stupnici (1-5) ohodnoťte kvalitu výuky: je efektivní (předává dětem důležité informace).

(např. projekt Začít spolu, činnostní učení, otevřené vyučování, projektové vyučování, Feuersteinova metoda instrumentálního obohacování apod.)

- výběr konkrétního programu či metod si musí vedení školy pečlivě zvážit a získat pro ně podporu učitelů a rodičů

Formy a metody výuky, organizace výuky, praktická aplikace znalostí:

- pro zlepšení v oblasti výuky je vhodné posílit spolupráci učitelů, sdílení jejich zkušeností, vytváření společných metodických postupů, dále podporovat vzájemné hospitace, týmové vyučování, koučování, mentoring u začínajících učitelů, apod.)

- vedení školy musí tyto aktivity vhodně iniciovat a učitele pro ně motivovat

- vedení umožňuje učitelům spolupodílet se na rozhodovacích procesech v rámci školy

- vedení motivuje učitele k objevování nových forem a metod výuky a umožňuje jim další profesní vzdělávání (DVPP)

- vedení dbá na dostatečné využívání IT technologií ve výuce

6d). Na stupnici (1-5) ohodnoťte kvalitu výuky: je zajímavá a poutavá.

6e). Na stupnici (1-5) ohodnoťte kvalitu výuky: dostatečně procvičuje důležitá témata.

6f). Na stupnici (1-5) ohodnoťte kvalitu výuky: je dostatečně názorná (obsahuje praktické příklady a využití).

Cíl: otázkou zjišťujeme spokojenost rodičů s výukou, se zařazováním moderních metod i IT technologií.

4.3 Pedagogové systematicky sledují vzdělávací pokrok každého žáka a při plánování a realizaci výuky zohledňují individuální potřeby žáků.

Pedagogové systematicky sledují a zaznamenávají vývoj, procesy učení a učební výsledky každého žáka a pravidelně poskytují žákům popisnou zpětnou vazbu k jejich práci. K dalšímu pokroku v učení nabízejí žákům aktivity, které jsou v zóně jejich nejbližšího vývoje. Vedou žáky k tomu, aby si stanovovali vzdělávací cíle, formulovali očekávání od vlastní práce a ve vazbě na tyto stanovené cíle a očekávání prováděli sebehodnocení a vrstevnické hodnocení.

4.4 Pedagogové se ve své práci zaměřují na sociální a osobnostní rozvoj žáků.

5l). Myslíte si, že učitelé zohledňují individuální potřeby dítěte (týká se zejména nadaných dětí, dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, hyperaktivních dětí atd.)?

Cíl: otázkou zjišťujeme spokojenost rodičů s reflektováním individuálních potřeb dětí učiteli.

5m). Myslíte si, že učitelé vedou děti k tomu, aby si uvědomovaly své schopnosti a získaly

Individuální potřeby žáků:

- zlepšení v této oblasti lze dosáhnout jednak zlepšením práce poradenského centra, jednak v nastavení pevných pravidel pro diferenciaci výuky, případně spoluprací s externími partnery (projekty, školení)

Pozitivní sebepojetí a sebevědomí žáků:

- nápravná opatření spočívají především

<p>Pedagogové nabízejí žákům aktivity, které posilují jejich <u>pozitivní sebedojetí a sebevědomí</u>. Demonstrují přesvědčení o možnostech každého žáka dosáhnout kvalitní vzdělávací výsledky. Užívají výchovně vzdělávacích strategií, které pomáhají žákům vytvářet pozitivní vztahy a vzájemně spolupracovat.</p>	<p>náležitě sebevědomí?</p> <p>Cíl: otázkou zjišťujeme názor rodičů na posilování sebevědomí jejich dětí učiteli.</p>	<p>v zaměření se na tuto oblast, popsání stavu a vytyčení cílů, kterých je třeba dosáhnout</p> <ul style="list-style-type: none"> - vhodné je zařazení aktivit podporujících zdravé sebevědomí (diskuze, hry, nácviky, zkušenostní a aktivizující metody, outdoorové techniky, aktivity lze do výuky zařazovat v rámci průřezového tématu „Osobnostní a sociální výchova“ OSV)
<p>5. Vzdělávací výsledky žáků <i>Kvalitní škola umožňuje každému žákovi maximální rozvoj odpovídající jeho možnostem</i></p>		
<p>5.1 Škola soustavně získává informace o posunech výsledků každého žáka ve všech vzdělávacích oblastech a reaguje na ně vhodnými pedagogickými opatřeními.</p> <p>Vedení školy a pedagogové průběžně uplatňují sdílený <u>system k získávání aktuálních informací o výsledcích vzdělávání každého žáka</u> a sledování jejich vzdělávacích pokroků. Tento systém je vhodně nastaven vzhledem k podmínkám školy a potřebám žáků a umožňuje škole podávat pravdivé informace o výsledcích a pokroku všech skupin žáků. Škola se zjištěnými vzdělávacími výsledky dlouhodobě cíleně zabývá a dokáže z nich podle potřeby přijímat efektivní <u>opatření ke zlepšování vzdělávacích výsledků žáků</u>. Účinnost přijatých opatření škola pravidelně vyhodnocuje na všech stupních řízení pedagogického procesu.</p>	<p>7a). Považujete způsob hodnocení Vašeho dítěte za adekvátní a spravedlivý?</p> <p>Cíl: (škola mimo postupů definovaných v ŠVP nepoužívá zvláštní systém monitoringu pokroku žáků a jeho vyhodnocování) otázkou tedy zjišťujeme názor rodičů pouze na způsob hodnocení.</p>	<p>Způsob hodnocení výsledků žáků:</p> <ul style="list-style-type: none"> - je nutné vést diskuzi o způsobech hodnocení s učiteli i rodiči, stanovit si jednotný rámec hodnocení s jasnými pravidly na úrovni celé školy. - je nutné sladit hodnocení učitelů vyučujících v jedné třídě (vzájemnými konzultacemi) - je důležité informovat rodiče o prospěchu a chování dětí v širším kontextu výukových metod i obsahu učiva - v obecné rovině je vhodné směřovat ke komplexnímu (formativnímu i sumativnímu) hodnocení žáka, používat více slovního hodnocení, zapojit žáky do procesu hodnocení (sebehodnocení, portfolia)
<p>5.2 Výsledky vzdělávání žáků odpovídají očekávaným výsledkům podle vzdělávacích</p>	<p>x</p>	<p>x</p>

programů.

Dosahované vzdělávací výsledky žáků ze všech dostupných šetření ČŠI (plošných i výběrových, hodnocení jednotlivých gramotností a funkčních gramotností) jsou dlouhodobě v souladu s požadovanými výstupy realizovaných vzdělávacích programů. Tento soulad umí škola doložit a v průběhu vzdělávání je schopna ho i prokázat. Žákům, kteří nedosahují očekávaných výsledků vzdělávání, poskytuje škola efektivní podporu za účelem jejich dosažení.

5.3 Žáci školy jsou motivovaní k dosahování dobrých výsledků a demonstrují sociální a osobnostní kompetence a občanské hodnoty.

Škola má zaveden účinný systém podpory motivace žáků k učení a k dosahování úspěšnosti ve vzdělávání. Vedením školy a pedagogy jsou i ve spolupráci se sociálními partnery cíleně rozvíjeny aktivity zaměřené na sociální, občanský a osobnostní rozvoj žáků, žáci školy jsou schopni získané kompetence v průběhu vzdělávání prokázat. Škola vytváří žákům vhodné podmínky pro aktivní zapojení v co nejvyšším počtu žáků do soutěží a projektových činností, dosahované výsledky pravidelně vyhodnocuje a oceňuje.

7b). Jsou podle Vás děti ve škole motivovány k dosahování lepších výsledků?

7c). Bylo Vaše dítě v poslední době ve škole nějak oceněno? (pochvala v dílčím předmětu, celkové zlepšení prospěchu - Skokan roku, ocenění za umístění v olympiádě nebo ve sportovní soutěži, aktivitu v projektu, školní akci atd.)?

7d). Uvítali byste větší zapojení do školních soutěží a olympiád?

Cíl: otázkou zjišťujeme názor rodičů na motivování dětí, na zapojení školy do soutěží a olympiád a na oceňování dětí.

Motivace žáků:

- v rámci dohody s každým žákem stanovit jasné a přiměřené vzdělávací cíle a k jejich dosažení volit vhodné prostředky
- u žáků je nutné posilovat samostatnou práci (např. formou projektů), odpovědnost a vést je k sebehodnocení a k práci s chybou (inspirací mohou být např. metody zážitkové pedagogiky, kooperativní učení, činnostní učení, dramatizace činnosti atd.)

Oceňování žáků:

- žáky je vhodné oceňovat nejen za jejich činnost ve škole, ale také mimo ni (např. zapojení do projektů v obci)
- dále je vhodné oceňovat více jejich aktivitu (účast) nežli výsledky (dosažená umístění)
- dále je vhodné podporovat vznik projektů

	<p>ze samotné iniciativy žáků.</p> <p>Zapojení do soutěží: - je vhodné předložit rodičům k diskuzi seznam soutěží a olympiád, jichž se škola může účastnit a např. formou jednoduché ankety jim poskytnout prostor k vyjádření.</p>
<p>5.4 Škola sleduje a vyhodnocuje úspěšnost žáků v průběhu, při ukončování studia a v dalším vzdělávání či profesní dráze a aktivně s výsledky pracuje v zájmu zkvalitnění vzdělávání.</p> <p>Škola na všech stupních řízení pedagogického procesu efektivně vyhodnocuje úspěšnost žáků v průběhu a ukončování jejich vzdělávání, umí doložit procesy a výsledky tohoto hodnocení a dokáže zpracovat opatření vedoucí ke zkvalitňování procesu hodnocení úspěšnosti žáků. S výsledky hodnocení cíleně pracují pedagogové i vedení školy, jejich činnosti a opatření směřují ke zkvalitňování vzdělávání žáků a ke snižování jejich neúspěšnosti. Škola má dlouhodobě zaveden účinný systém pro zjišťování úspěšnosti svých absolventů, získané poznatky dokáže efektivně využít pro svůj další rozvoj.</p>	<p style="text-align: center;">x</p>
<p>6. Podpora školy žákům (rovné příležitosti) <i>Kvalitní škola sleduje pokroky v učení všech žáků a cíleně podporuje ty, kdo vyžadují speciální péči.</i></p>	
<p>6.1 Škola vytváří každému žákovi a jeho rodině <u>rovné příležitosti</u> ke vzdělávání bez</p>	<p>7e). Umožňuje podle Vás škola dětem z ekonomicky slabších rodin podílet se</p> <p>Rovné příležitosti: - v případě, že se žáci nemohou dostatečně</p>

<p>ohledu na jeho pohlaví, věk, etnickou příslušnost, kulturu, rodný jazyk, náboženství, rodinné zázemí, ekonomický status nebo speciální vzdělávací potřeby.</p> <p>Při přijímání škola respektuje právní předpisy a <u>rovný přístup</u> ke vzdělávání s maximální vstřícností ke všem uchazečům. Nerozděluje žáky do tříd s odlišným kurikulem a nevyžaduje úplatu za žádné vzdělávací služby poskytované v rámci povinného vzdělávání. <u>Škola usiluje o maximální zapojení žáků do školních akcí a aktivit a v případě potřeby poskytuje žákům speciální podporu, která zapojení umožní.</u></p>	<p>maximálně na školních akcích a aktivitách?</p> <p>Cíl: otázkou zjišťujeme názor rodičů na možnost zapojení dětí z ekonomicky slabších rodin do školních akcí a aktivit.</p>	<p>zapojovat do školních aktivit z důvodu nepříznivé finanční situace rodiny, je vhodné, aby si škola vytvořila dárcovský fond, z nějž bude aktivity těchto žáků hradit</p>
<p>6.2 Škola poskytuje účinnou podporu všem žákům s potřebou podpůrných opatření.</p> <p>Škola systematicky identifikuje individuální potřeby žáků při vzdělávání, v případě potřeby spolupracuje s odbornými pracovišti. Má vlastní strategii práce s žáky s potřebou podpůrných opatření a tuto strategii naplňuje. Škola sleduje výsledky žáků s potřebou podpůrných opatření a dbá o to, aby dosahovali maximálního učebního pokroku. Tam, kde je to vhodné z hlediska zájmu žáka, přizývají učitelky a učitelé k procesu hodnocení a plánování výuky další kolegy a odborníky.</p>	<p>x</p> <p>x</p>	
<p>6.3 Škola věnuje patřičnou pozornost rozvoji všech osobnostních vlastností žáků a dbá na to, aby žádný žák nebyl vyčleňován z kolektivu.</p> <p>Pracovníci školy přistupují ke každému žákovi s</p>	<p>7f). Jsou podle Vás děti ve škole vedeny k toleranci (ke spolužákům z ekonomicky slabších rodin, ke spolužákům se speciálními vzdělávacími potřebami, ke spolužákům odlišné národnosti či náboženství?)</p>	<p>Výchova k toleranci: - vhodné je probírání témat formou diskuze mezi žáky, učitel žákům vysvětluje základní pojmy a přibližuje jim kontext moderních dějin ČR, nikdo není kritizován za vlastní</p>

respektem a úctou, vytvářejí pro každého žáka rovné příležitosti k jeho zapojení do kolektivu ostatních žáků. Svým jednáním podporují rozvoj učící se komunity, ve které se každý žák cítí být přijímán a podporován v rozvoji svého potenciálu. Pracovníci školy jsou si vědomi svých vlastních postojů, hodnot, zkušeností i předsudků a jejich vlivu na komunikaci s žáky a jejich rodinami i na celý pedagogický proces. V komunikaci s žáky, jejich rodiči i v nabídce aktivit pro žáky se vyvarují negativních stereotypů (např. stereotypů na základě genderu, etnicity, národnosti, náboženství apod.). Učitelky a učitelé přizpůsobují prostředí třídy a učební aktivity tomu, aby se na většině z nich mohly podílet i žáci s potřebou podpůrných opatření. Oceňují rozmanitost ve školním společenství a pracují s ní jako s důležitým východiskem při plánování a realizaci vzdělávání žáků. Ve vzdělávání využívají zdrojů, které odrážejí etnickou, sociokulturní a jinou rozmanitost žáků a rodin zastoupených ve třídě/škole. Škola provozuje seznamovací programy a systematicky používá diagnostické nástroje zaměřené na vzájemné poznání, posilování sociálních a personálních dovedností a na nácvik komunikačních dovedností.

7g). Má Vaše dítě ve škole kamarády?

Cíl: otázkou zjišťujeme, zda jsou dle názoru rodičů děti vedeny k toleranci ke spolužákům např. z ekonomicky slabších rodin, se speciálními vzdělávacími potřebami, odlišné národnosti či náboženství a zda nejsou vyčleňováni z kolektivu.

názor, odpovědi nejsou podávány dogmaticky, ale jsou prezentovány v celém názorovém spektru

Vyčleňování z kolektivu:

- pro zlepšení v této oblasti jsou vhodné aktivity posilující soudržnost kolektivu, ideální jsou skupinové aktivity, zážitková pedagogika, komunitní kruhy, kooperativní učení apod.

Při zpracování doporučujících opatření v posledním sloupci tabulky byly použity následující prameny:

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE. *Kvalitní škola – kritéria a indikátory hodnocení* [online]. Praha, 2015. Dostupné z http://www.csicr.cz/html/Kriteria_2016_17/html5/index.html?&locale=CSY [cit. 2017-07-01].

JEŘÁBEK, J. *Manuál pro tvorbu školních vzdělávacích programů v základním vzdělávání*. Praha: VÚP, 2005.

NÁRODNÍ INSTITUT PRO DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ. *Projekt: Strategické řízení a plánování ve školách a v územích* [online]. Dostupné z <http://nidv.cz/cs/projekty/projekty-esf/srp/o-projektu.ep/> [cit. 2017-07-01].

ČÁP D. *Šikana ve školní třídě*. In Rizikové chování v dospívání. Praha, 2014.

ČÁP D. *Několik tipů k zážitkovým aktivitám ve třídě*. In Mrázková L.: Demokracie versus extremismus. Praha, 2013.

- ČAPEK, R. *Učitel a rodič: Spolupráce, třídní schůzka, komunikace*. Praha: Grada 2013.
- FEŘTEK, T. *Rodiče vítáni: Praktický návod, jak usmířit rodiče a učitele našich dětí*. Praha: Yinachi s.r.o. 2011. KUCHAŘOVÁ, P. *Komunikace a spolupráce školy s rodiči. [Část] 2., Rodiče pohledem školy*. In: Učitelství. Roč. 15, č. 2 (2007/2008), s. 15.
- RABUŠICOVÁ, M., POL, M. *Vztahy rodiny a školy dnes: hledání cest k partnerství (1. část)*. Pedagogika, roč. 46, č. 2, 1996, str. 105–116
- VALENTA, J. *Osobnostní a sociální výchova*. In PASTOROVÁ, M. (ed.) a kol. *Doporučené očekávané výstupy. Metodická podpora pro výuku průřezových témat v základních školách*. Praha: VÚP, 2011, s. 9-22. [online]. Dostupné z <http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2011/07/DOV-ZV1.pdf> [cit. 2017-07-01].
- VALENTA, J. *Didaktika osobnostní a sociální výchovy*. Praha: Grada, 2013.
- VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ H. *Pedagogika pro učitele. 2., rozš. a aktualiz. vyd.* Praha: Grada, 2011.
- KREJČOVÁ, V.; KARGEROVÁ, J. *Vzdělávací program Začít spolu, Metodický průvodce pro I. stupeň základní školy*. Portál, Praha 2004
- COUFALOVÁ, J. *Projektové vyučování pro 1. stupeň ZŠ*. Praha: Fortuna, 2006.
- KASÍKOVÁ, H. *Kooperativní učení, kooperativní vyučování*. Praha: Portál, 1999.
- KASÍKOVÁ, H. *Učíme se spolupracovat spoluprací*. Praha: AISIS, 2007.
- KOTRBA, T., LACINA, L. *Praktické využití aktivizačních metod ve výuce*. Brno: Barrister a Principal, 2007.
- KRYKORKOVÁ, H., VÁŇOVÁ R. *Učitel v současné škole*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2010. ISBN 978-80-7308-301-4.
- SEDLÁČKOVÁ, D. *Rozvoj zdravého sebevědomí žáka*. Praha: Grada, 2009. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2685-4.
- ŠTEFFLOVÁ, J. *Feuersteinova metoda v praxi*. Učitelství noviny: týdeník pro učitele a přátele školy. Praha: Fortuna, 2011, 114(23), 10-11. ISSN 0139-5718.
- SPILKOVÁ, V. *Klima školy je zásadním aspektem pro utváření osobnosti dítěte*. Moderní vyučování, roč. 19, 2013, č. 3-4, s. 4. ISSN 1211-6858.
- ŠÍŠKOVÁ T., ed. *Výchova k toleranci a proti rasismu. Sborník. 2. vyd. aktualiz.* Praha: Portál, 2008. 273 s. ISBN 9788073671822.

Stránky užitečných projektů a příklady dobré praxe:

- Škola podporující zdraví. [online]. Dostupné z <http://www.szu.cz/program-skola-podporujici-zdravi> [cit. 2017-07-01].
- Komunitní kruh a škola. [online]. Dostupné z <http://www.respektovat.com/clanky-rozhovory/komunitni-kruh-a-skola/> [cit. 2017-07-01].
- Tvořivá škola [online]. Dostupné z <http://www.tvorivaskola.cz/> [cit. 2017-07-01].
- Kritické myšlení [online]. Dostupné z http://www.kritickemysleni.cz/facelift_index.php [cit. 2017-07-01].
- Prázdninová škola Lipnice. [online]. Dostupné z <https://www.psl.cz/> [cit. 2017-07-01].
- Škola pro demokracii <http://www.skolaprodemokracii.cz/> [online]. Dostupné z [cit. 2017-07-01].
- Feuersteinova metoda Instrumentálního obohacování [online]. Dostupné z <http://www.cogito-centrum.cz/> [cit. 2017-07-01].
- Rodiče vítáni. [online]. 2011. Dostupné z <http://www.rodicevitani.cz> [cit. 2017-07-01].
- Projekt Mají na to. [online]. Praha, 2013. Dostupné z <http://www.majinato.cz/index.php> [cit. 2017-07-01].
- Projekt Výchova k respektu. [online]. Praha, 2017. Dostupné z <http://www.vychovakrespektu.cz/> [cit. 2017-07-01].
- Minimalizace šikany. [online]. Dostupné z <http://www.minimalizacesikany.cz/> [cit. 2017-07-01].
- HOLOTOVÁ V.: *Otevřené vyučování jako jedna z moderních metod* [online]. Dostupné z <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/s/15137/OTEVRENE-VYUCOVANI-JAKO-JEDNA-Z-MODERNICH-METOD.html/> [cit. 2017-07-01].

J AŠKOVÁ, J.: *Jsou jiní: Výuka vedoucí žáky k toleranci k menšinám* (příklad dobré praxe) [online]. Dostupné z <http://www.nuov.cz/kurikulum/jsou-jini-vyuka-vedouci-zaky-k-toleranci-k-mensinam> [cit. 2017-07-01].

HOŠTIČKA, J.: *Komunikace mezi školou a rodiči žáků* (zkušenosti z autorovy praxe) [online]. Dostupné z <http://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/620/KOMUNIKACE-MEZI-SKOLOU-A-RODICI-ZAKU.html/> [cit. 2017-07-01].

BERTLOVÁ, G.: *Komunikace a spolupráce s problémovými rodiči a rodiči s problémy* (shrnutí) [online]. Dostupné z <http://www.ucitelske-listy.cz/2015/02/gabriela-bertlova-komunikace-spoluprace.html> [cit. 2017-07-01].

ELIÁŠ, F. *Strategie rozvoje školy*. (zkušenosti z autorovy praxe) [online]. 2016. Dostupné z <http://nidv.cz/cs/download/srp/znalostni-databaze/3-Dokumenty-vyuzitelne-pro-tvorbu-MAP/Strategie-rozvoje-skoly-eBook.pdf> [cit. 2017-07-01].